

KUZEY KIBRIS'TA KUMAR HUKUKU VE SINIRLARI: TURİZM HAKKI BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME

*Gambling Law and Limits in Northern Cyprus: An Evaluation in the
Context of the Right to Tourism*

Doç. Dr. Demet ÇELİK ULUSOY*

Ayçin GİRİTLİ**

ÖZET

Bireylerin seyahat etme ve farklı kültürleri deneyimleme özgürlüğü olarak tanımlanan turizm hakkı, genellikle anayasal düzeyde güvence altına alınan seyahat ve yerleşme özgürlüğü ile dinlenme hakkı çerçevesinde, sosyal bir hak olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, insan haklarının yükümlüsü konumundaki sosyal

* Doğu Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Anayasa Hukuku ABD., e-mail: demet.celik@emu.edu.tr, ORCID: [0000-0002-5542-9467](https://orcid.org/0000-0002-5542-9467).

** Doğu Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü Doktora Öğrencisi, e-mail: 23600103@emu.edu.tr, ORCID: [0009-0007-8929-7590](https://orcid.org/0009-0007-8929-7590).

Makale Geliş Tarihi: 06.08.2025

Makale Kabul Tarihi: 17.11.2025

⇒ **Atıf Şekli:** Demet Çelik Ulusoy ve Ayçin Giritli, "Kuzey Kıbrıs'ta Kumar Hukuku ve Sınırları: Turizm Hakkı Bağlamında Bir Değerlendirme", *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21/1 (2026): 85-180, <http://doi.org/10.58820/eruhfd.1933121>

⇒ Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) lisansı ile lisanslanmıştır.

devletin, bu hakkın gelişimini desteklemesi gerektiği kabul edilir. Turizm faaliyetlerinin düzenlenmesi ve geliştirilmesi hem ekonomik hem de sosyal açıdan önem taşımaktadır. Turizmin farklı türleri arasında, ülkelerin tarihi, kültürel, sosyal ve coğrafi özelliklerine göre geliştirdikleri, ekonomik büyüme sağladıkları sağlık, spor veya inziva gibi özel ilgi turizm modellerinden biri olan kumarhane turizmi (*casino tourism*), birçok ülkede sadece bir eğlence aracı değil, aynı zamanda başat bir gelir kaynağı hâline gelmiştir. Kumar hukukunun (*gambling law*) uygulandığı bu turizm türü bakımından, devletin ekonomik büyüme hedefi ile sosyal devlet ilkesi ve birey haklarının korunması arasında dengeli bir yaklaşım geliştirmesi zorunluluk hâlini almıştır. Kumarhanelerin lisanslama, vergilendirme, denetim ve veri güvenliği gibi hukuki alanlarda karşılaştığı sorunlar, sektörün sürdürülebilirliğini doğrudan etkilemektedir. Ayrıca kumar bağımlılığı, kültürel çatışmalar ve ekonomik eşitsizlikler gibi sosyal ve etik meseleler de sektörle yakından ilişkilidir.

Kumar hukukuna ilişkin Türkçe literatürün sınırlılığı, özellikle çevrimiçi kumar gibi teknolojik gelişmelerin hızla arttığı bir dönemde bu alanın hukuki parametrelerinin ortaya konmasını gerekli kılmaktadır. Bu çalışma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) örneği üzerinden kumarhane turizmine ilişkin yasal ve etik sorunları analiz ederek kumar hukukunda sürdürülebilir ve sorumlu bir model oluşturulması bakımından katkı sunmayı amaçlamaktadır. Çalışma, "sorumlu kumar" politikalarının yalnızca bireysel sorumluluğa indirgenemeyeceğini, devletin kumar politikalarının bir parçası olarak yasal düzenlemelerle desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Turizm geliri elde etme amacıyla kumarın teşvik edildiği ülkelerde, devletin ekonomik çıkarlar ile halk sağlığını koruma yükümlülüğü arasında denge kurması elzemdir. Bu bağlamda, "sorumlu kumar" ilkelerinin mevzuata entegre edilmesi hem bireysel özgürlüklerin korunması hem de kumarla ilişkili zararların önlenmesi açısından temel bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Turizm Hakkı, Kumarhane Turizmi, Kumar Hukuku, Şans Oyunları Hukuku, Kumarhane Turizmi ve Hukuk

ABSTRACT

The right to tourism, defined as individuals' freedom to travel and experience different cultures, is recognized as a fundamental social right often protected under constitutional guarantees such as the

freedom of movement and the right to rest. As the bearer of human rights obligations, the social state is expected to contribute to the development and regulation of tourism, both economically and socially. Among various forms of special interest tourism, casino tourism has emerged in many countries not only as a form of entertainment but also as a significant source of national income. In this context, achieving a balance between the state's economic growth goals and its duties to uphold individual rights and social justice has become essential. Legal challenges such as licensing, taxation, regulatory oversight, and data protection directly impact the sustainability of the casino tourism sector. Furthermore, social and ethical issues such as gambling addiction, cultural conflict, and economic inequality are inherently linked to the field. The limited presence of Turkish-language literature on gambling law, particularly in light of rapidly evolving technologies like online gambling, underscores the need to establish clear legal parameters. This study examines the legal and ethical dimensions of casino tourism in the case of Northern Cyprus and aims to contribute to the development of a sustainable and responsible casino tourism model. This study demonstrates that responsible gambling policies cannot be reduced solely to individual responsibility; rather, they must be supported through legal regulations as an integral part of state gambling policy. In countries where gambling is promoted as a means of generating tourism revenue, it is essential for the state to strike a balance between economic interests and its obligation to protect public health. In this context, the integration of responsible gambling principles into legal frameworks is considered a fundamental mechanism for both safeguarding individual freedoms and preventing gambling-related harms.

Key Words: Right to Tourism, Casino Tourism, Gambling Law Gaming Law, Casino Tourism and Law

EXTENDED ABSTRACT

This study investigates the legal and regulatory dimensions of casino tourism, with a particular focus on the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC). As a politically unrecognized state under international law, the TRNC faces unique challenges in shaping sustainable and rights-based tourism models. Casino tourism, while economically beneficial, also poses legal, social, and ethical challenges that require careful policy consideration. This study aims to analyze how the TRNC can reconcile the dual imperative of promoting economic development through casino tourism and

safeguarding fundamental human rights, particularly the right to privacy, personal autonomy, and social protection.

Casino tourism is a growing subset of special interest tourism, widely recognized for its ability to stimulate local economies. In the TRNC, where geopolitical isolation limits access to broader tourism markets, casino tourism has become a dominant economic sector, accounting for a substantial portion of the national revenue. The industry, however, operates in a complex legal vacuum exacerbated by the TRNC's unrecognized status and lack of harmonization with international regulatory frameworks. These legal ambiguities necessitate the development of a coherent domestic regulatory system that addresses licensing, taxation, surveillance, ethical responsibilities, and individual rights.

Licensing and taxation constitute the backbone of this regulatory structure. On one hand, licensing serves not only as a gatekeeping mechanism for market entry but also as a tool for ensuring compliance with ethical and operational standards. On the other hand, taxation of casino revenues contributes significantly to the TRNC's public budget, thereby supporting broader welfare objectives. However, the high fixed licensing fees (e.g., €550,000 annually) and additional taxes based on gaming machines and tables pose a burden particularly for smaller operators. This reflects a legal framework that heavily prioritizes revenue generation but may risk deterring responsible investment and innovation in the sector.

Moreover, the TRNC government is tasked with managing this lucrative sector while fulfilling its responsibilities as a social state. The constitutionally anchored principle of social statehood obliges public authorities to protect citizens from potential harm, such as gambling addiction, financial exploitation, or privacy violations. In this context, responsible gambling policies—including player education, addiction prevention programs, and social impact assessments, must be embedded within the legal framework. Yet, as the study demonstrates, current regulations emphasize economic control and surveillance (e.g., mandatory ID registration and data sharing with the Ministry), while lacking adequate provisions for addiction prevention, social support, or rehabilitation.

The research employs a qualitative methodology, combining legal doctrinal analysis and case study review. Legislative texts, government policies, and judicial decisions within the TRNC were systematically examined alongside comparative data from jurisdictions such as Macau and Nevada. The study particularly analyzes

key legislative instruments, including Gambling Law No. 31/2009, the Casino Operators Union Law No. 40/2016, and the Personal Data Protection Law No. 89/2007, to assess their effectiveness in balancing economic incentives and social safeguards.

The findings demonstrate that while casino operations in TRNC are permitted under domestic law, the licensing procedures are overly rigid, and institutional discretion remains high. Furthermore, the legal framework has yet to adequately incorporate the principle of proportionality between public interest (economic revenue) and individual rights (privacy, autonomy, health). The lack of an independent gambling regulator and limited transparency in licensing decisions further exacerbate governance challenges.

In conclusion, this research contributes to the discourse on casino tourism by highlighting the intricacies of its legal, social, and ethical contexts, ultimately aiming to foster a more sustainable and responsible casino tourism industry. The study proposes several recommendations. First, it advocates flexible and proportional licensing and tax regimes that can encourage legal compliance without discouraging ethical investment. Second, it calls for the implementation of robust responsible gambling policies that align with the TRNC's obligations as a social state. Third, it recommends greater institutional transparency and accountability in licensing, surveillance, and data protection. By balancing the economic objectives of casino tourism with its social risks, TRNC can promote a model that is both legally sound and ethically sustainable.

GİRİŞ

Turizm hakkı¹, çağdaş insan hakları rejiminde giderek daha fazla tanınan ve Manila Deklarasyonu (1980)² ile BM Turizm Etik İlkele-

¹ Noreen Breakey and Hugh Breakey, "Is there a right to tourism?", *Tourism Analysis*, 18.6 (2013): 739-748. Valeriya Radomskaya and Abhishek Singh Bhati, "Examining the legitimacy landscape of the right to tourism", *Tourism Management Perspectives*, 57 (2025): 101365.

² International Conference on World Tourism, "Manila Declaration on World Tourism", (Manila: International Conference on World Tourism, 1980), (Erişim Tarihi: 18.03.2025),<https://www.univeur.org/cuebc/downloads/PDF%20carte/65.%20Manila.PDF>.

ri'nde (1999)³ somutlaşan kolektif bir özgürlük alanıdır. Turizm hakkının hukuki temelleri, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde belirtilen “dinlenme ve boş zaman”⁴ hakkı ile UNWTO Küresel Etik Kodu'nda yer alan turizmin insan refahı için vazgeçilmezliği⁵ ilkesine dayandırılmaktadır. BM Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi⁶ ile BM

³ United Nations World Tourism Organization (UNWTO), “Global Code of Ethics for Tourism” (Santiago: UNWTO, 1999), (Erişim Tarihi 14.02.2025), <https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism>.

⁴ Birleşmiş Milletler, “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi” (1948), Madde (md.) 24, ((Erişim Tarihi 12.07.2024), <https://www.un.org/tr/about-us/universal-declaration-of-human-rights>. Beyanname'nin 24. maddesi “Herkesin dinlenmeye, eğlenmeye, özellikle çalışma süresinin makul ölçüde sınırlandırılmasına ve belirli dönemlerde ücretli izne çıkmaya hakkı vardır” şeklindedir. BM, “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi”, (Erişim Tarihi 05.04.2025), <https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/10122019101449insanhaklaribeyannamesi.pdf>.

⁵ Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), “Turizm İçin Küresel Etik Kurallar” (1999), md. 7: “1) Dünyanın sahip olduğu değerlere direk ve kişisel erişim olanağı, güzelliklerin keşfi ve keyfi tüm insanlara açık eşit bir haktır. Ulusal ve uluslararası turizm etkinliklerine giderek artan oranda katılım boş zamanı değerlendirmenin en güzel ifadelerinden biri olarak görülmeli ve önündeki her türlü engel kaldırılmalıdır. 2) Evrensel turizm hakkı İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 24. maddesi ve Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin 7d maddesi ile garanti altına alınan, çalışma saatleri makul bir biçimde sınırlandırılmış ve ücretli periyodik tatiller de dahil olmak üzere boş zamanı değerlendirme ve dinlenme hakkının doğal sonucu olarak görülmelidir. 3) Sosyal turizm, özellikle boş zamanı değerlendirmeyi, seyahat ve tatil etkinliklerini kolaylaştıran grup turizmi kamu yetkilileri tarafından desteklenmeli ve geliştirilmelidir. 4) Aile, genç, öğrenci, yaşlı ve engelliler için turizm kolaylaştırılmalı ve teşvik edilmelidir”. (Erişim Tarihi 18.02.2025), <https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism>. Ayrıca bakınız (bkz.) Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), “Turizm İçin Küresel Etik Kurallar” (Türkçe çeviri), TÜRSAB yayını, 1999, (Erişim Tarihi 18.02.2025), https://www.tursab.org.tr/apps/OldFiles/dosya/14733/bmdto-turizm-icin-kuresel-etik-kurallari-unwto-global-code-of-ethics-f_14733_4881829.pdf.

⁶ Sözleşme'nin 12. md.de “Seyahat özgürlüğü güvence altına alınmıştır. Buna göre “1. Bir Devletin ülkesinde hukuka uygun olarak bulunan bir kimse, o ülke sınırları içinde seyahat etme özgürlüğüne ve yerleşeceği yeri seçme hakkına sahiptir. 2. Herkes kendi ülkesi de dahil, bir ülkeden ayrılmakta serbesttir. 3. Yukarıda belirtilen haklar, bu Sözleşmede tanınan diğer haklara uygun olarak ulusal güvenlik, kamu düzeni (*order public*), genel sağlık veya genel ahlak veya başkalarının hak ve özgürlüklerini korumak için gerekli sebepler ile hukuken öngörülmüş sınırlamalar dışında hiçbir sınırlamaya tabi tutulamaz. 4. Hiç kimse, kendi ülkesine girme hakkından keyfi olarak yoksun bırakılamaz”. Birleşmiş

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme-
si'nin⁷ yansımaları olarak, Ekvador, Meksika gibi ülkelerin anayasala-
rında bireylerin dinlenme, eğlenme ve serbest zaman geçirme hakları
tanınmakta; böylece turizmin temel bir sosyal hak bileşeni olarak
kabul edilmesine imkan sağlanmaktadır.⁸ Turizm hakkı, salt seyahat
özgürlüğünün ötesinde, bireylerin kültürel gelişimini, dinlenme hak-
kını ve sosyal katılımını garanti altına alan çok boyutlu bir nitelik ta-
şır.⁹ Ancak kumar turizmi özelinde bu hakkın sınırları, insan onuru ve
sosyal devlet ilkesiyle çatışma yaratabilmektedir. Nitekim Reith'in
vurguladığı üzere, kumarın patolojik bir tüketim biçimine dönüşme
potansiyeli, devletlerin koruyucu tedbir alma yükümlülüğünü devreye
sokmaktadır.¹⁰ Bu denge arayışı, temel hakların sınırlandırılmasına ilişkin
anayasal ölçütler (orantılılık, demokratik toplum düzeni) çerçevesin-
de ele alınması gereken karmaşık bir hukuki problemidir.

Kumar hukukunun turizm hakkına getirdiği sınırlamalar, ancak
çok katmanlı bir insan hakları perspektifiyle anlamlandırılabilir.
Campbell ve Smith'in Kanada örneğinde ortaya koyduğu gibi, kumarın

Milletler, "Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi", (Erişim Tarihi
05.03.2025),

https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020093321bm_05.pdf.

- ⁷ Sözleşme'nin 7. md/d fıkrasına göre "d- Dinlenme, boş zaman ve makul çalışma süresi ve ücretli dönemsel tatillerle resmi tatillerde ücret verilmesini sağlayacak adil ve elverişli çalışma koşullarından herkesin yararlanma hakkı" tanınmıştır. Birleşmiş Milletler, "Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (Türkçe Çeviri)", (Erişim Tarihi 05.02.2025), <https://unmik.unmissions.org/sites/default/files/regulations/06turkish/TIntCoVcSocCulRights.pdf>.
- ⁸ 2008 tarihli Ekvator Anayasası Madde md. 48/3 ve 2021 tarihli Meksika Anayasa md. 4 için sırasıyla bkz. Republic of Ecuador, "Constitution of the Republic of Ecuador" (2008), md. 48/3: "Herkes dinlenme ve eğlenme hakkına sahiptir...", (Erişim Tarihi 15.04.2025), <https://pdba.georgetown.edu/Constitutions/Ecuador/english08.html>. United Mexican States, "Political Constitution of the United Mexican States" (Last amended 2023), (Erişim Tarihi 20.07. 2024), https://www.constituteproject.org/constitution/Mexico_2023.pdf.
- ⁹ UNWTO, "Turizm İçin Küresel Etik Kurallar". Scott McCabe and Anya Diekmann, "The Rights to Tourism: Reflections On Social Tourism and Human Rights." *Tourism Recreation Research*, 40/2 (2015): 194.
- ¹⁰ G. Reith, "Gambling and the contradictions of consumption: A genealogy of the 'pathological' subject", *American Behavioral Scientist*, 51(1) (2007): 33-55. 38.

“sapkınlıktan hastalığa, oradan sorumluluğa” evrilen tarihsel dönüşümü, bu alandaki düzenlemelerin felsefi temellerini derinden etkilemiştir.¹¹ Birleşik Krallığın sıklıkla güncellenen “Gambling Act 2005” isimli Yasasının girişinde belirtilen “kırılgan grupların korunması” amacı¹², turizm hakkıyla çatışan meşru bir kamusal çıkar olarak değerlendirilebilir.¹³ Ancak bu sınırlamaların anayasal meşruiyeti, özellikle kumar turizmi gibi spesifik alanlarda, Hancock ve Hao¹⁴ gibi bir çok yazarın çalışmasında işaret edildiği gibi “sorumlu kumar” paradigması ışığında yeniden düşünülmelidir. Bu çalışma, söz konusu dengenin detaylı analizini başka bir incelemeye bırakarak, kumar hukukunun turizm hakkını doğal olarak sınırlayan genel çerçevesini insan hakları standartları perspektifinden ortaya koymayı hedeflemektedir.

Sosyal, kültürel ve dahası ekonomik bir olgu olarak turizm, bireylerin kişisel, ticari veya mesleki nedenlerle yaşadıkları olağan çevrelerinden farklı yerlere hareket etmelerini ifade etmekte, dünya çapında en büyük ve en hızlı büyüyen sektörlerden biri olarak çeşitlilik göstermektedir¹⁵. Turizmin güçlü ve önemli bir ekonomik saha olduğu konusunda şüphe bulunmamakla birlikte, bunun gastronomi, sağlık, doğa veya kumarhane turizmi gibi özel ilgi türleri olduğu düşünüldüğünde, tamamen olumlu olup olmadığı konusunda fikir birliği yoktur¹⁶. Özel ilgi turizminin ekonomik potansiyel ile sosyal-etik kaygılar

¹¹ C. S. Campbell and G.J. Smith, “Gambling in Canada—From vice to disease to responsibility: A negotiated History”. *Canadian Bulletin of Medical History*. 20(1) (2003): 121-149, s.124.

¹² Gambling Act 2005, Chapter 19, An Act to make provision about gambling, 7th April 2005, Part 1, Art. 1, (Erişim Tarihi 12.06.2025), https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/19/pdfs/ukpga_20050019_en.pdf.

¹³ David Miers, “Regulation and the Management of Risk in Commercial Gambling in Great Britain”, *International Gambling Studies*, 15/30 (2015): 428.

¹⁴ Linda Hancock and Zhidong Hao, “Gambling Regulatory Regimes and the Framing of “Responsible Gambling” by Transnational Casino Corporations: Asia-Pacific Regimes in Comparative Perspective”, *Asia Pacific Journal of Public Administration*. 38/3 (2016): 139-153, 147.

¹⁵ Abdullah Tanrısevdi ve Şahin Çavuş, “Özel İlgi Turizmi ve Özel İlgi Turizmi Kapsamında Kuşadası ve Çevresinde Var Olan Potansiyel Kaynaklar Üzerine Kuramsal Bir İnceleme.” *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 14/1 (2003): 10.

¹⁶ McCabe and Diekmann, “The Rights to Tourism”, 194.

yarattığı, bu türlerin gelişme göstermelerinin yanı sıra aynı zamanda tartışmalı olduğunu da belirtmek gerekir. Bu turizm türü, belirli bir temaya sahip olan turistik merkezleri ziyaret etmek ve belirli ilgi alanlarını geliştirmek amacını güden kişilerin, bireysel ya da grup halinde katıldıkları uzmanlaşmış bir turizm türü olarak tanımlanmış¹⁷, 1980’li yıllardan itibaren turizmin genişlemesinde ana faktör olarak tanıtılmaya başlanmıştır. Özel ilgi turizmi, bireylerin ilgilerini çeken, ihtiyaçlarını karşılayan, hobilerine hitap eden çeşitli etkinlik ve aktiviteleri sunarak motivasyon sağlamakla birlikte butik ürünlerden çıkıp, ana akım, bir faaliyet veya aktivitenin ürün olarak sunulmasına kadar genişlemiştir¹⁸.

Özel ilgi turizminin bir türü olan kumarhane veya casino turizmi,¹⁹ politika yapımcılar, sosyal bilimciler ve hukukçular için bir odak noktası haline gelmiştir. Uluslararası kumar hukuku literatürü, özellikle Nevada (ABD), Makao²⁰ (Çin) ve Birleşik Krallık gibi ülkeler bakımından oldukça zengin karşılaştırmalı veriler sunmaktadır. Son yıllarda ise Avrupa ülkelerinde kumar hukuku alanında çalışmalar yapılmakta, özellikle çevrimiçi kumarın (*online gambling*) gelişmesiyle bu alandaki çalışmalar yoğunlaşmıştır. Kumar hukuku, hukuk biliminin ayrı bir alanı olarak giderek daha fazla gelişmiştir, ancak Türkçe literatürde konuyla ilgili akademik çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu çalışma, KKTC örneğini inceleyerek bu açığın kapatılmasına katkı sağlamaktadır.

¹⁷ Tanrısevdi ve Çavuş, “Özel İlgi Turizmi”, 10.

¹⁸ B. Trauer, “Conceptualizing Special Interest Tourism—Frameworks for Analysis”. *Tourism Management*. 27/2 (2006): 184.

¹⁹ Sabahattin Emre Dilek. “Şans Oyunları Turizme Katılım Motivasyonlarından Biri Olabilir Mi?”, *Journal of Tourism Theory and Research*, 4/2 (2018): 111.

²⁰ Makao, Çin’e bağlı özel idari bir bölgedir ve Çin’in güneyinde, İnci Nehri Deltası’nın güneybatı köşesinde yer alır. Tarihsel olarak Makao, Makao Adası, Taipa ve Coloane adalarından oluşuyordu ve yüzölçümü 2,78 km² idi. 17. yüzyıldan bu yana yapılan arazi ıslah çalışmaları sayesinde Makao Adası anakara ile birleşerek bir yarımada hâline gelmiştir. 1970’lerden itibaren bu çalışmalar hız kazanmış ve Taipa ile Coloane adaları birleştirilerek tek bir ada hâline getirilmiştir. 2019 itibarıyla Makao’nun yüzölçümü 32,9 km²’ye ulaşmıştır. University of Macau, “About Macau - Chang Lab”, (Erişim Tarihi: 10.10.2025), <https://changelab.fhs.um.edu.mo/>.

KKTC'de kumarhane turizmi ve sektörü ekonomik anlamda önemli rol oynamakta, turizm alanı başta olmak üzere istihdam ve kamu geliri yaratmaya katkıda bulunmaktadır. Örneğin Danimarka'nın kumar politikalarını serbestleştirerek Avrupa'daki en liberal kumar rejimlerinden biri haline geldiği ve bu yolla devlet gelirlerini arttırmış olduğu belirtilebilir.²¹ Devletin turizmden elde edilen ekonomik faydaları artırma hedefi ile toplumsal refahı ve bireysel hakları koruma yükümlülüğü arasında kurması gereken hassas denge, casino turizminin sürdürülebilirliği açısından belirleyicidir. Kumarhane sektörünün gelişimi; yalnızca yatırım kolaylıkları ve gelir yaratma potansiyeliyle değil, aynı zamanda kamu politikaları ile hukuk normları arasındaki dengeye bağlıdır. Kumar oynama faaliyetlerinin toplumsal etkileri ve bireysel zararları göz önüne alındığında, sektöre ilişkin hukuki düzenlemelerin yalnızca ekonomik rasyonaliteyle değil, sosyal adalet, kamu sağlığı ve birey haklarının korunması ilkeleriyle de şekillendirilmesi gerekmektedir.²² Dolayısıyla ekonomik kalkınma hedefiyle kumarhane sektörüne alan açılırken, sosyal devletin bireyleri zararlı alışkanlıklardan koruma yükümlülüğü arasında ortaya çıkan ikili yapı, yasal düzenlemelerin temel gerilimini oluşturmakta ve sektörün gelişim dinamiklerini doğrudan etkilemektedir. Özellikle devletlerin liberal kumar politikalarıyla bireyleri koruma yükümlülüğü arasındaki denge, günümüz sosyal devlet anlayışının önemli bir bileşeni haline gelmiştir.²³ Kumarhane endüstrisinin bağlı olduğu hukuk kuralları kumar hukuku olarak literatürde oldukça önemli bir yer tutmaktadır.²⁴ Sektörün gelişimi açısından özellikle birey haklarıyla ilgili olarak önemli hukuksal ve etik zorluklar ortaya çıkmaktadır. Nitekim ku-

²¹ C. Jensen, "Money over misery: restrictive gambling legislation in an era of liberalization", *Journal of European Public Policy*, 24/1 (2017): 119-134.

²² Ayçin Giritli, Ali Öztüren ve Demet Çelik Ulusoy. "Kumarhane Turizmi: Küresel Etkiler, Zorluklar ve Çözümler Üzerine Bir İnceleme", *Tourism and Recreation*. 6/2 (2024): 329-345, <https://doi.org/10.53601/tourismandrecreation.1460905>.

²³ Campbell and Smith, "Gambling in Canada", 142-143.

²⁴ Jeffrey A. Standen, "Gaming Law vs. Gambling Law", *Gaming Law Review and Economics*. 15/12 (2011): 777. Özellikle son yıllarda internet teknolojisinin gelişmesiyle çevrimiçi kumara (online gambling) ilişkin hukuki düzenlemeler kumar hukukunun önemli bir boyutunu oluşturmuştur. Joseph M Kelley, "Internet Gambling Law", *William Mitchell Law Review*. 26 /4 (2000): 117.

marhane turizmi, toplumsal algılar, risk toplumu kavramı ve bağımlılıkla ilgili etik tartışmalarla yakından ilişkilidir.²⁵

Bu çalışma, kumarhane turizmini yöneten hukuksal çerçevenin genel olarak analizini sunmayı amaçlamakta, özellikle de içinde bulunduğumuz coğrafyada en yakın kumarhane turizmi örneği olarak KKTC'yi inceleme konusu olarak ortaya koymaktadır. Ekonomik yapısı büyük ölçüde bu sektöre bağlı olan Kuzey Kıbrıs'ta, kumarhane turizmi ile ilgili yasal serbestlik ve düzenleyici denetim arasında hassas bir denge kurulması gerekmektedir. Uluslararası hukukta tanınmama ve uygulanan ekonomik izolasyonlar, KKTC'nin turizm politikalarında özel bir durum yaratmakta; özellikle kumarhane sektöründe yasal serbestlik ile düzenleyici sıklık arasında hassas bir denge kurulmasını zorunlu kılmaktadır.

Kumarhane işletmelerinin lisanslama, vergilendirme ve düzenleyici gözetim gibi, çok katmanlı ve karmaşık hukuki düzenlemelere tabi tutulması, karşılaştırmalı kumar hukuku literatüründe en fazla ele alınan konular arasında yer almaktadır. Bu düzenlemeler hem kamu yararının hem de özel sektör yatırımlarının dengelenmesi açısından kritik öneme sahiptir. Bu çalışmada, söz konusu hukuki parametreler Kuzey Kıbrıs bağlamında incelenmekte; uluslararası uygulamalar ışığında KKTC'deki hukuki çerçeve analiz edilerek, ülkeye özgü yapısal ve siyasi koşullar altında bu alandaki düzenlemelerin sektörel etkileri değerlendirilmektedir. Özellikle lisanslama prosedürleri, vergilendirme rejimi ve düzenleyici otoritenin gözetim işlevi kumarhane işletmecilerinin yükümlülüklerini ve devletin ekonomik ve sosyal sorumluluklarını dengelemek açısından merkezî bir rol oynamaktadır.

Çalışma devletin bu iki rolünü de göz önünde bulunduracak bir biçimde hukuki bir çerçeve ortaya koymayı amaçlamaktadır. Zira kumarhane turizmi ve kumar hukuku alanından bu gerilim üzerinde dikkat çekildiği görülmektedir. Bu gerilim bir yandan ekonomik bü-

²⁵ Reith, "Gambling and the Contradictions of Consumption",33-55. S. Kingman, "Gambling and the Risk Society: The liberalisation and Legitimation Crisis of Gambling in the Netherlands", *International Gambling Studies*, 4/1 (2004): 47-67. <https://doi.org/10.1080/1445979042000224403>.

yüme hedefiyle bunu teşvik eden bir aktör diğer yandan mahremiyet, insan onuru, tüketicinin korunması dahil olmak üzere, bireysel özgürlükleri korumakla sorumlu bir hak yükümlüsü olarak devletin ulusal politikalarının incelenmesini gerekli kılmaktadır. Kumarhane turizmine yönelik hükümet politikalarının oluşturulmasında, ayrıca toplumsal ve ahlaki değerler de etkili olmaktadır. Bu tür turizm ekonomisinin gelişimi, özellikle kumar bağımlılığının önlenmesi ile kumar oynamanın serbest bırakılması arasında sorumlu politikalar gerektirir. Liberal bir ülke olarak Kuzey Kıbrıs, ekonomik faydaları toplumsal kaygılarla dengeleyerek sürdürülebilir, insan haklarını koruyan ve etik açıdan sorumlu bir kumarhane turizm sektörü oluşturma ihtiyacıyla karşı karşıyadır. Karşılaştırmalı hukukta kumar hukukunun ele aldığı temel unsurlar bakımından, Kuzey Kıbrıs'ta kumarhane turizminin gelişiminde karşılaşılan hukuki zorlukları; lisanslama, vergilendirme ve düzenleyici gözetim gibi yasal çerçevelerin sektöre olan etkileri çalışmada incelenecektir. Aynı zamanda kumar oynamanın toplumsal ve ahlaki sonuçlarının da bağımlılık, kültürel karşıtlık ve ekonomik eşitsizlikler perspektifinden değerlendirilmesi gerekliliği de bulunmaktadır. Kumar hukukuna ilişkin literatürde, kumarhane işletmecileri ve müşterileri açısından yükümlülükler, kişilik hakları, mahremiyet ve kişisel verilerin korunması gibi konuların da bu kapsamda ele alındığı görülmektedir.

Ekonomik anlamda sektörün büyümesinin önündeki yükümlülükler ile kumarhane müşterilerinin hakları arasında nasıl bir ilişki kurulduğuna KKTC örneğinin incelenmesiyle vurgu yapılması uygun olacaktır. Bu sektörün karşılaştığı başta hukuki zorlukların neler olduğu, bunların sektörel büyüme ile sürdürülebilirliğini nasıl etkilediği sorunları çalışmaya rehberlik eden başlıca hususlardır. Bu sorun veya zorluklar kumarhane turizminin lokomotif sektör olduğu karşılaştırmalı literatür örnekleri üzerinden incelenerek, KKTC'deki hukuki çerçevenin değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu değerlendirmede, turizmin bir hak olarak tanındığı vurgusunun da önemli olduğu düşünülmektedir. Zira turizmin sadece bir seyahat faaliyeti olmadığı, aynı zamanda bireylerin ve toplumların gelişimine katkıda bulunan önemli bir

hak olduğu belirtilmektedir²⁶. Bir yandan kumar oynamaya yönelik etik ve toplumsal algılar, diğer yandan da kumarın kontrol altında tutulmasına ilişkin hukuki zorunluluklar gözetilmelidir. Ayrıca çalışma, ekonomik anlamda lokomotif bir sektör olması haklarla kumar hukukunun dengeli bir biçimde düzenlenmesi gerekliliğinin altını çizmektedir. Üretim kapasitesi sınırlı ve uluslararası izolasyonlarla ekonomik gücü kısıtlanmış KKTC’de, ekonomik anlamda en önemli sektörlerden biri turizmdir. Özellikle özel ilgi alanı olarak kumarhane turizminin önemi belirgindir.

Bu çalışma, düzenleyici şeffaflığın artırılması, sorumlu kumar (*responsible gambling*) politikalarının teşvik edilmesi ve ekonomik bağımlılığın azaltılmasına yönelik yaklaşımları ortaya koyarak, Kuzey Kıbrıs’ın benzersiz siyasi ve sosyal yapısı çerçevesinde kumarhane turizminin hukuki, etik ve ekonomik boyutlarını derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda çalışma, Kuzey Kıbrıs’ta daha sürdürülebilir ve etik sorumluluk temelli bir kumarhane turizmi endüstrisi için düzenleyici çerçevelerin toplumsal hassasiyetlerle nasıl uyumlaştırılabileceğine dair hukuki ve politik bir bakış açısı sunmayı hedeflemektedir. Bu çerçevede öncelikle turizmi bir hak olarak adlandırılma çabası üzerinde durulacaktır. Özel ilgi turizm türü olan kumarhane turizmi genel olarak incelenerek, literatürdeki kapsamı hakkında analiz yapılacaktır. Çalışmada, kumarhane turizmine ilişkin uluslararası hukuki yaklaşımlar özetlenerek, bu bağlamda Kuzey Kıbrıs’ta uygulanan kumar hukukunun temel unsurları değerlendirilecektir.

I. KUMAR HUKUKU VE KUMARHANE (CASINO) TURİZMİ

1980 yılında Manila Dünya Turizm Konferansı’nda kabul edilen Deklarasyon ile (*Manila Declaration of World Tourism*) turizm, temel

²⁶ UN World Tourism Organization (UNWTO), “Global Code of Ethics for Tourism”. 1999, (Erişim Tarihi 12.06.2024), <https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism>. Türkçesi için bkz. Dünya Turizm Örgütü (DTÖ), “Turizmde Global Etik İlkeler”, (Erişim Tarihi: 12.06.2024), <https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2019-11/turkey.pdf>.

bir insan hakkı olarak tanımlanmıştır.²⁷ Birleşmiş Milletler (BM) Dünya Turizm Örgütü (DTÖ) ve Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi²⁸ gibi uluslararası kurumlar, turizmin sosyal ve ekonomik açıdan bireylerin gelişimi ve toplumsal entegrasyonu için bir gereklilik olduğunu vurgulamakta ve turizmi bir insan hakkı olarak tanımaktadırlar. İnsanların serbestçe seyahat edebilme ve turizm faaliyetlerine katılabilmelerini ifade eden turizm hakkı, farklı kültürleri tanıma, dinlenme ve boş zamanlarını değerlendirme gibi temel ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlar.²⁹ Bu hak bireylerin kişisel gelişimi ve sosyal entegrasyonu için önemli olduğundan sosyal haklar arasında kabul edilir. Bu yönde lüks yerine bir gereklilik olarak kabul görmesi savunulmaktadır. Bil-

²⁷ Deklarasyonun 4. maddesiyle tatil yapma, seyahat etme ve turizm özgürlüğünün çalışma hakkının doğal bir uzantısı olduğu ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile birçok ulusal hukuk tarafından tanıdığı vurgulanmıştır. 8. maddeyle başka bir boyutu ile turizm hakkı kapsamında tatil hakkından (*right to holidays*) söz edilmiştir. Buna göre tatil hakkı “vatandaşın kendi çevresini tanıma fırsatı, ulusal kimliğinin ve yurttaşlarıyla olan dayanışmanın daha derin bir farkındalığı ve bir kültüre ve halka ait olma duygusu, bireyin yurt içi ve uluslararası turizme katılımını teşvik etmenin başlıca nedeni” olarak gösterilmiştir. Her iki maddede de devletin vatandaşlarına bu faaliyetlere en iyi pratik, etkili ve ayrımcı olmayan erişimi sağlaması gerektiği, turizm gelirleri ne olursa olsun bu hakların gelişimi açısından gösterge olarak kabul edilmemesi gerektiği belirtilmiştir. European University Centre for Cultural Heritage, International Conference on World Tourism: “Manila Declaration on World Tourism”, 1980, (Erişim Tarihi: 14.07.2024), <https://www.univeur.org/cuebc/downloads/PDF%20carte/65.%20Manila.PDF>. UN World Tourism Organization (UNWTO). “Global Code of Ethics for Tourism”.

²⁸ Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi'nin 2002 ve 2006 yıllarında Sosyal Turizm üzerine yaptığı uygulamalar, Bildirgelerde yer almaktadır. Bildirgelerde turizm hakkı sosyal turizmin temel taşı olarak vurgulanmış, “herkesin günlük, haftalık ve yıllık dinlenme hakkı ve kişisel gelişim ve sosyal entegrasyon için boş zaman hakkı” olduğu belirtilmiştir. Turizm hakkı, bu genel hakkın somut bir ifadesidir ve sosyal turizm, bu hakkın evrensel olarak erişilebilir olmasını sağlamayı amaçlar. UN European Economic and Social Committee, “Declaration on Social Tourism”, Brussels: EESC, 2002, 09 CP 70 EN.doc (europa.eu), (Erişim Tarihi: 12.05.2024). UN European Economic and Social Committee, “Declaration on Social Tourism”. Brussels: EESC, 2006, (Erişim Tarihi: 12.05.2024). <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:318:0067:0077:EN:PDF>.

²⁹ Turizme katılma hakkı başlıklı md. 7 için bkz. Giriş bölümü, UNWTO: “Global Code of Ethics for Tourism”, md.7.

hassa çalışanların sosyal turizmden faydalanmalarını sağlamak için bazı ülkelerdeki hukuki düzenlemelere işaret edilmektedir.³⁰

Kumarhane turizmi, turizmin özel bir türü olarak ekonomik katkısının yanı sıra eğlence ve dinlenme olanağı sunmasıyla öne çıkar. Bu sektörün düzenlenmesi, bireysel haklar ile kamu refahı arasında hassas bir denge gerektirir. Makao ve Las Vegas gibi gelişmiş kumarhane turizmi merkezlerindeki hukuki rejimler, KKTC için örnek teşkil edebilir. Her iki bölgede de sektör, tamamen serbest olmamakla birlikte, teknolojik gelişmeler ve çevrimiçi kumar gibi yeni alanlarda hızlı ve güncel düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda Makao'da kumarhanelere ilişkin hukuki düzenlemelerinin, yasalar dışında, bazı durumlarda daha hızlı ve etkin düzenleme yapılması gerekliliğinden, yürütmenin düzenleyici işlemleriyle de yapıldığı görülmektedir.³¹

Kumar kavramı, farklı ülkelerde çeşitli tanımlara ve unsurlara sahip olsa da genel olarak “şans” olan bir işlem veya eylemin sonucuna “para” veya “değerli” bir şeyi koymak, yatırmak ya da riske atmak olarak tanımlanabilir.³² Bu bağlamda bir faaliyetin kumar olarak kabulü için üç temel unsuru içermesi gerekir: bedel, şans ve ödül. Bedel, oyuncunun oyuna katılma fırsatı karşılığında sağladığı ekonomik değeri ifade eder. Şans, oyunun sonucunun büyük ölçüde rastlantısal olarak belirlenmesi gerektiğini belirtir. Ödül ise, oyuncunun oyunu kazanması durumunda elde edeceği değeri ifade eder. Bu unsurların bir araya gelmesi, bir faaliyetin kumar olarak tanımlanmasını sağlar ve bu tanım, kanunla değiştirilmedikçe geçerlidir.³³ Ayrıca kumar hu-

³⁰ McCabe and Diekmann, “The Rights to Tourism”, 201-202.

³¹ Pedro Cortes and Osvaldo Madureira, “Gambling Laws and Regulations Macau 2023”, ICGL, 2023, (Erişim Tarihi: 01.02.2024), <https://icgl.com/practice-areas/gambling-laws-and-regulations/macau>.

³² Online Dictionary, Random House, 2009, <http://dictionary.reference.com/browse/gambling>'den aktaran Berna Gür Akçalı, “Structural Comparative Analysis of the Legal Definition of Gambling”. Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1/ 2 (2015): 80.

³³ W.C. Bunting, “A Better Legal Definition of Gambling: With Applications to Synthetic Financial Instruments and Cryptocurrency”, Albany Law Review. 86/2 (2022): 257.

kukunda geleneksel olarak düzenlenen ve kumarın yanı sıra ayrıca tanımlanan kumar türleri ise piyangolar ve bahistir.³⁴

Kumarhane turizminin son derece gelişmiş olduğu Las Vegas'ta, Nevada Eyalet Yasası'na göre "kumar oynama" 'para, mülk, çek, kredi veya herhangi bir değer temsili için kartlar, zarlar, ekipman veya herhangi bir mekanik veya elektronik cihaz veya makine ile oynanan herhangi bir oyun anlamına gelmektedir (NRS 463.0152). Buradaki "herhangi bir oyun" Yasadaki tanım dışında kumar eylemi olabilecek aktiviteleri de kapsama almayı sağlamaktadır. Nevada yasalarına göre "bahis", "sonucu belirsiz olan bir olayda riske atılan bir miktar para veya değeri temsil etmektedir.³⁵ Türk hukukunda da kumarın tanımı ile kumar hukukuna ilişkin başta Türk Ceza Kanunu³⁶ olmak üzere Kabahatler Kanunu ve diğer bazı kanunlarda da düzenlemeler vardır.³⁷ Kabahatler Kanunu'nun kumara ilişkin hükmünde (md.34) kumar oynayanlar için para cezası öngörülmekte ve yaptırım ile ilgili olarak da "idarî para cezasına ve el koymaya kolluk görevlileri, mülkiyetin kamuya geçirilmesine mülkî amir" in karar vereceği şeklinde düzenlenmiştir.³⁸

Kumar hukukunun temel ilkeleri, bu faaliyetin adil düzenlenmesi amacıyla şeffaf olmasını gerektirmektedir. Bu yönde kumar oynayan ve

³⁴ Bunting, "A Better Legal Definition of Gambling", 261.

³⁵ USA, NRS 463.0152, Nevada Revised Statutes, Nevada Legislature, 2024, (Erişim Tarihi: 15.01.2025), <https://www.leg.state.nv.us/NRS/NRS-463.html>.

³⁶ 5237 sayı ve 24/09/2004 tarihli TCK Madde 228'de Kumar Oynanması İçin Yer ve İmkan Sağlama Suçu düzenlenmiştir. 5326 sayı ve 30/3/2005 tarihli Kabahatler Kanununda da 34. maddeyle kumar oynama yaptırım olarak yasaklanmaktadır. Yayımlandığı Resmî Gazete Tarih 31/3/2005 Sayı: 25772 (Mükerrer) (Erişim Tarihi: 15.02.2025), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5326&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.

³⁷ Türk hukukunda kumara ilişkin yasal düzenlemelere ilişkin olarak bkz. Duygu Hatipoğlu Aydın, "Hukuk-Ahlak İlişkisi Bağlamında Türk Hukukunda Kumar", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 29/2 (2021): 1479 vd.

³⁸ Önceki TCK'nın yürürlükte olduğu dönemde, Kabahatler Kanununda kumara ilişkin yapılmış bir çalışma için bkz. Hakan Karakehya, "Kumar Kabahati (Kabahatler K. M.34)". Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 8/2 (Aralık 2013): 229-42. Çalışmada incelenen Kabahatler Kanun'un 34. maddesi bugün de değişmemiş, ilgili maddede öngörülen para cezası günümüze göre oranlanmıştır.

bu turizm faaliyetine katılma hakları olanların bilinçli kararlar alabilmeleri sağlanmalıdır. Bu şekilde sosyal ve ekonomik anlamda korunması gereken grup veya kişilerin korunması, kumar oynamanın zararlarını engellemek açısından bireylerin çıkarlarının korunması sağlanabilir. Zira kumar hukukunun temel ilkeleri bağlamında kumar oynayanların kumarın riskleri ve kuralları hakkında doğru bilgilere sahip olmalarını gerektirdiği göze çarpmaktadır.

Kumarhane turizmini çevreleyen kumar hukukunun, kişisel verilerin korunması ve bireysel mahremiyet bağlamında değerlendirilmesi gereklidir. Bu kapsamda, kumarhane işletmecilerine getirilen yükümlülükler ile müşterilerin haklarına özel önem verilmelidir. Özellikle çevrimiçi kumar ve kumar teknolojileri bakımından işlemlerin güvenliğinin sağlanması kritik önemdedir. Kumar oynayan bireylerin veri ihlalleri ve dolandırıcılığa karşı korunması;³⁹ kişisel veriler başta olmak üzere, tüketici gizliliği ve veri güvenliğinin sağlanmasını zorunlu kılmaktadır.

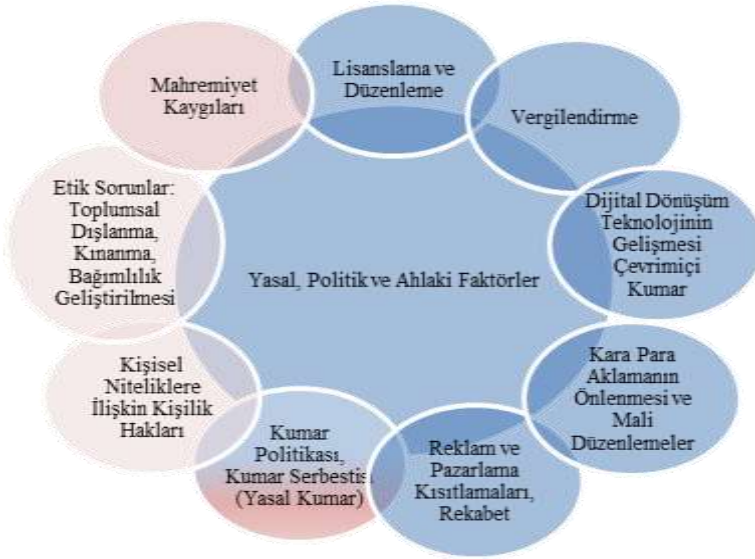
Kumarhane turizmi, her ne kadar ekonomik bir itici güç olsa da gelişimini ve düzenlenmesini şekillendiren politik ve hukuksal anlamda birtakım zorluklarla karşı karşıyadır. Kumar hukuku, piyasa özgürlüğü ile bireysel hakların korunması arasında kritik bir denge kurar. Bu yüzden kumarhane turizmi kapsamında, sektörü etkileyen siyasi, hukuki ve etik konuların incelenmesi önemlidir. Kumarhane turizminin karşılaştığı hukuki zorluklar, kumar oynayan bireyler ile kumarhane işletmecilerine yönelik yükümlülükler bakımından ayrı ayrı ele alınmalıdır. Kumar hukuku bağlamında bu iki taraf için farklı hukuki çerçeveler ve sorumluluklar öngörülmektedir. Bu nedenle, düzenlemelerin her iki boyutu da dikkate alınarak değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

³⁹ Stanislav Mykhailov and Nataliia Savina. "Introduction of Tools For Social and Economic Protection of Operators and Consumers as a Part of Destigmatisation of Gambling", Green, Blue and Digital Economy Journal,4/3 (2023): 45-51, s.47.

II. KUMARHANE TURİZMİNİN SEKTÖRÜNDE TURİZM HAKKI BAĞLAMINDA ZORLUKLAR: KKTC ÖRNEĞİNİN İNCELENMESİ

A. Genel Olarak

Kumarhane endüstrisi, özel ilgi turizminin bir türü olarak önemli bir ekonomik potansiyel taşımaktadır. Ancak bu potansiyel, beraberinde bazı hukuki, sosyal ve politik zorluklar da getirmektedir. Bu zorlukların büyük bir bölümü, sektörün faaliyet alanını düzenleyen kumar hukuku çerçevesinde ortaya çıkmaktadır. Literatürde öne çıkan değerlendirmeler, kumarhane turizminin gelişimini sınırlayan başlıca hukuki sorunların şu başlıklar altında toplandığını göstermektedir (bkz. Şekil 1).

Şekil 1: Kumarhane Turizminin Temel Zorluklarına İlişkin Konular

Bu çalışmada da yer verilen literatür incelendiğinde, kumarhane turizm sektörünün karşı karşıya kaldığı zorlukların, yukarıdaki Şekil 1'de ifade edilen konular üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Bu zorlukları kumarhane işletmelerine yönelik hukuki yükümlülükler ile kumar oynayan bireylerle ilgili hukuki sınırlamalar olarak iki ana

başlıkta incelemek mümkündür. Kumarhane işletmelerine yönelik hukuki yükümlülükler: Lisanslama, vergilendirme, reklam ve pazarlama kısıtlamaları, kara paranın aklanmasının önlenmesi gibi düzenlemelerle sektöre ciddi yasal sorumluluklar yüklenmektedir. Kumar oynayan bireylerle ilgili hukuki sınırlamalar ise: Yaş sınırı, vatandaşlık ve kişisel mali durum gibi kriterlere dayanan erişim kısıtlamaları; bireylerin turizm hakkını kullanırken karşılaştıkları engelleri ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, kumarhane turizmine katılmak isteyen bireyler ile hizmet sağlayıcıları arasında çift yönlü bir düzenleme ilişkisi doğmaktadır. Bir yanda kamu düzenini ve bireysel hakları koruma sorumluluğu, diğer yanda sektörün ekonomik sürdürülebilirliği arasında hassas bir denge kurulması gerekir. Öte yandan, kumar oynama eylemine dair toplumsal ahlaki tepkiler ve bağımlılık riski gibi konular da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu durum, kumarhane turizmini diğer turizm türlerine kıyasla daha hassas ve düzenlemeye açık bir alana dönüştürmektedir.

Bu aşamada, bireylerin turizm hakkı ile kumar faaliyetlerine erişimi arasındaki ilişki sorun haline gelmektedir.⁴⁰ Yaş sınırı, vatandaşlık durumu ve toplumda korunması gereken öğrenciler gibi belirli gruplara yönelik yasaklar ile kişisel mali durum kriterlerine dayalı erişim kısıtlamaları, kumarhane hizmetlerinden yararlanmak isteyen bireylerin bu hizmetlere erişimini sınırlayabilir. Bu düzenlemeler hem kamu düzenini sağlama hem de bireysel hakları koruma amacı taşırken, aynı zamanda turizm hakkının kullanımına doğrudan etki etmektedir. Nitekim kumarhane işletmeciliği ve müşteri olma halleri, ciddi hukuki yükümlülüklerle çevrilidir. Bu yükümlülüklerle uyulmaması durumunda cezai, idari ve mali yaptırımlar gündeme gelmektedir. Dolayısıyla, sektörün faaliyet alanı, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda hukuki sorumluluklarla da şekillenmektedir.

Öte yandan, kumar eylemine yönelik toplumsal ahlaki duyarlılıklar, özellikle muhafazakâr toplum yapılarında, sektöre yönelik sosyal baskıların artmasına neden olmakta ve bu durum kumarhane turiz-

⁴⁰ Raoul V. Bianchi, Marcus L. Stephenson and Kevin Hannam, "The contradictory politics of the right to travel: mobilities, borders & tourism", *Mobilities*, 15.2 (2020): 290-306. s. 292. McCabe and Diekmann, "The Rights to Tourism", 197.

mini diğer turizm türlerine kıyasla daha kırılğan ve denetime açık bir konuma taşımaktadır. Bu bağlamda, DTÖ'nün 2017 tarihli Turizm Etiği Çerçeve Sözleşmesi gibi uluslararası belgelerde yer verilen turizm hakkı, bu özel turizm türü açısından daha tartışmalı bir hâle gelebilmekte, bireylerin turizm faaliyetlerine katılma hakları konusunda endişelere yol açabilmektedir.⁴¹

Kumar bağımlılığına karşı bireylerin korunması ile bireylerin turizm hakkına erişimi arasındaki gerilim, bu çalışmada temel bir mesele olarak ele alınmaktadır. Devletlerin bu noktada hem sektörün sürdürülebilirliğini sağlamak hem de savunmasız grupları korumak amacıyla iki yönlü bir sorumluluğu bulunmaktadır. Bu sorumluluklar, müşteri gizliliği, etik ilkeler ve işletmecilerin sosyal yükümlülükleri gibi alanlarda, doğrudan hukuki düzenlemelere konu olmaktadır.

Kumarhane sektörü, katı bir düzenleyici rejim altında faaliyet göstermekte ve işletmeler ise cezai ve idari yaptırımlardan kaçınmak için yasal gereklilikleri titizlikle uygulamak zorundadır. Bu çerçevede hem bireylerin hem de işletmelerin yükümlülüklerinin tanımlandığı hukuki rejimin, kumar hukuku çerçevesinde sistematik biçimde ele alınması gerekmektedir. Söz konusu düzenlemeler bireyler açısından; yaş sınırı, ehliyet ve kişisel verilerin korunması gibi hususları içerirken; kumarhane işletmeleri açısından lisanslama, vergilendirme, kara paranın aklanmasının önlenmesi, reklam ve pazarlama kısıtlamaları gibi mali ve idari yükümlülükleri kapsamaktadır. Bu yönüyle, düzenleyici çerçeve hem bireysel hakları hem de sektörel işleyişi doğrudan etkilemektedir.

KKTC örneğinde, kumar hukukuna ilişkin düzenlemelerin çeşitli yasalarda yer aldığı görülmektedir. Kumarhane turizm sektörünün ve

⁴¹ Dünya Turizm Ahlak Yasası olarak da bilinen, BM Dünya Turizm Örgütü'nün 13. Genel Kurulu'nda kabul edilen Turizm İçin Küresel Etik Kuralları (UNWTO Global Code of Ethics for Tourism) bağlamında madde (md.) 7 (1) ve md. 5 (1)'de katılım hakkının önemi vurgulanır. Özellikle yerli nüfusun "turistik etkinliklere katılımı, bu etkinliklerden elde edilen ekonomik, sosyal ve kültürel yararlardan pay almaları, özellikle de turizmin yarattığı doğrudan ve dolaylı iş olanaklarından" yararlanmalarının sağlanması gereklidir. DTÖ, TURSAB, "Turizm İçin Küresel Etik Kuralları". Santiago, 1999, (Erişim Tarihi:12.08.2024), https://www.tursab.org.tr/apps/OldFiles//dosya/14733/bmdto-turizm-icin-kuresel-etik-kurallari-unwto-global-code-of-ethics-f_14733_4881829.pdf.

hizmet sağlayıcıları ile paydaşlarının uymakla yükümlü oldukları ve doğrudan düzenleme içeren Şans Oyunları Yasası ve Casino İşletmecileri Birliği Yasası yanında, kara paranın aklanmasının önlenmesi, vergi hukuku ve ceza mevzuatında da ilgili hükümler yer almaktadır. KKTC'deki kumar hukukunun kökeni İngiliz dönemine kadar uzanmakta olup, örneğin KKTC'de imal edilen tüm oyun kağıtlarına ilişkin tüketim vergisini düzenleyen 1933 tarihli Fasal 325 Oyun Kağıdı (Tüketim Vergisi) Yasası, bu alandaki ilk örneklerdendir.⁴²

Günümüzde ise yasal terminolojide “kumar” yerine “şans oyunu” ifadesi kullanılmakta; bu kavram, “para ve parasal değerler için herhangi bir şans veya talih oyunu veya karışık, şans, beceri veya benzeri”⁴³ oyunları kapsamaktadır. Kumarhaneler ise ilgili yasalarda “casino” veya “şans oyunu salonu” olarak tanımlanmaktadır. Şans Oyunları Yasası kuralları altında, “Bakanlar Kurulu Kararı ile kumar mesleğini icra etmek amacıyla Ruhsat verilen” yapılar şans oyunu salonu olarak tanımlanmaktadır.⁴⁴ Bakanlar Kurulu kararıyla ruhsat verilen yapılar olarak ifade edilmektedir. Kumarhane işletmelerinin, lisanslarını sürdürebilmeleri, adil oyun ilkelerine uymaları ve müşteri verilerinin güvenliğini sağlamaları beklenmektedir. Aynı şekilde kumar oynayan

⁴² Bölüm 325, Oyun Kağıdı (Tüketim Vergisi), (Erişim Tarihi: 12.09.2024), <http://www.mahkemeler.net/yasa arama, 31/2009>.

⁴³ 31/2009 sayılı Şans Oyunları Yasası (31/2009 sayılı Yasa) md. 2. (Erişim Tarihi: 12.01.2025), <http://www.mahkemeler.net/yasa arama, 31/2009>. Aynı tanım için bkz. 40-2016 sayılı Casino İşletmecileri Birliği Yasası'nda da (md. 2) verilmiştir. 40-2016 Casino İşletmecileri Birliği Yasası (40/2016 Sayılı Yasa), (Erişim Tarihi: 05.01.2025), <http://mahkemeler.net/40-2016, 31/2009>.

⁴⁴ 40-2016 sayılı Yasa. Ayrıca 26/2025 sayılı değişiklikte, Şans Oyunları Yasası'nda “Depo”, “Oyun Makinesi” ve “Turnuva” tanımları çağdaş düzenlemelere uygun biçimde yenilenmiştir. “Depo” artık yalnızca denetimli, geçici muhafaza alanlarını kapsarken, “Oyun Makinesi” para kazandırmayan, yalnızca eğlence amaçlı elektronik veya mekanik cihazlar olarak yeniden tanımlanmıştır. Ayrıca “Turnuva” kavramı ilk kez açık biçimde yasaya girmiş; birden fazla katılımcının belirlenmiş kurallar çerçevesinde oyun oynadığı ve ödüllerin bu kurallara göre dağıtıldığı organizasyonlar olarak tanımlanmıştır. 26/2025 sayılı Yasa Değişikliği için bkz. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Resmî Gazete, Sayı: 117, 6 Haziran 2025, Şans Oyunları (Değişiklik) Yasası (Yasa No: 26/2025) (Erişim Tarihi 01.09.2025), <https://mevzuat.gov.ct.tr/Portals/48/31-2009-SANS%20OYUNLARI%20YASASI.pdf>.

bireyler de ilgili yasa hükümleri çerçevesinde kişisel hukuki sorumlulukları ile karşı karşıyadır.

Sonuç olarak, bu bölümde kumar turizminin hukuki, etik ve politik boyutları değerlendirilmekte; bu özel turizm türünün, diğer turizm türlerine kıyasla daha sıkı bir düzenleyici çerçeveye tabi olduğu ve kumar hukukunun, bu çerçevenin ana eksenini oluşturduğu ortaya konmaktadır. Sektörel büyüme ile bireysel hakların korunması arasındaki dengeyi sağlamak, kumarhane turizminin hukuki sürdürülebilirliği açısından temel bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu denge arayışı, kumar hukukunun temel konularından biri olup düzenleyici çerçevenin meşruiyetini ve etkililiğini doğrudan ilgilendirmektedir.

B. Turizm Hakkı ve Turizm Etiği Bağlamında Kumar Hukuku

Turizmin bir temel hak olarak tanınması, bireylerin serbest dolaşım, dinlenme ve boş zaman haklarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu hak, ilk kez 1999 tarihli Turizm İçin Küresel Etik Kurallarında açıkça ifade edilmiş ve özellikle dördüncü sanayi devrimi bağlamında yeni iletişim ve ulaşım imkânlarının genişlemesiyle birlikte daha da önem kazanmıştır.⁴⁵ BM'nin turizm alanındaki ilk uluslararası sözleşmesi olan Turizm Etiği Çerçeve Sözleşmesi⁴⁶, turizmi yalnızca ekonomik bir faaliyet olarak değil, aynı zamanda tüm bireylerin eşit erişimine açık evrensel bir hak olarak tanımlamaktadır. Bu sözleşme, devletlerin uyması gereken etik ilkeleri belirleyerek, turizm hakkını hukuki düzlemde koruyan normatif bir çerçeve sunmaktadır. Sözleşmeyi imzalayan devletler, herkes için turizm hakkını güvence altına alacak, so-

⁴⁵ Kwangjin, Moon and Hyo Dan Cho, "Biopolitics and a right to tourism", *Current Issues in Tourism*, 27/8 (2024): 1265-1280. Doi:10.1080/13683500.2023.2203852.

⁴⁶ BM Turizm Genel Kurulu tarafından Eylül 2019'da Rusya Federasyonu'nun San Petersburg kentinde düzenlenen 23. oturumunda A/RES/722(XXIII) sayılı kararla kabul edilmiştir. UNWTO, "Resolutions Adopted By The General Assembly At Its Twenty-Third Session", 9 -13 September 2019, Saint Petersburg, Russian Federation, (Erişim Tarihi: 12.02.2025),

https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2019-10/a23_resolutions_en.pdf.

rumlu ve sürdürülebilir turizmi teşvik eden politikalar geliştirmeyi taahhüt etmektedir. Bu çerçevede, turizme katılım hakkı bireyin kişiliğini geliştirmesi, kültürel çeşitliliği deneyimlemesi ve yaşam kalitesini artırması bakımından sosyal devletin desteklemesi gereken bir özgürlük alanı olarak kabul edilmektedir.⁴⁷

Turizmin insan haklarıyla ilişkisi, yalnızca bireylerin serbest dolaşım hakkı olarak değil, aynı zamanda dinlenme, kültürel katılım ve boş zamanını değerlendirme haklarını da içerir. Bu haklar; seyahat özgürlüğü, yerleşme hakkı, ekonomik ve sosyal katılım gibi evrensel haklarla iç içedir. Özellikle bireylerin seyahat hürriyetlerini önceleyen uluslararası belgeler, turizmin bütün bireyler için ayrımsız erişilebilir olmasını savunur; bu da sosyal adalet ve eşitlik açısından önem taşır.

Breakey ve Breakey tarafından yapılan çalışmada, Locke, Jefferson, Mill ve Schmidt'ın etik argümanlarından yola çıkarak, turizm hakkının beş temel katmanda şekillendiği ileri sürülmüştür.⁴⁸ Buna göre ilk katman, bireylerin mülkiyet hakları, bedensel güvenlik ve hareket özgürlüğüne dayanır; turizm destinasyonlarının geliştirilmesi ve seyahat deneyimlerinin finansmanı bu haklarla korunur.⁴⁹ İkinci katman, ırk, cinsiyet veya din temelli ayrımcılığı yasaklayarak kamu alanlarında eşit erişimi garanti altına alır.⁵⁰ Üçüncü katman, turistlerin dolandırılma, sahte reklam veya kültürel sömürü gibi sömürü biçimlerine karşı korunmasını hedefler. Dördüncü katman, engelliler için erişilebilir altyapı tasarımı ve doğal miras alanlarında adil paylaşım mekanizmalarıyla yapısal eşitsizlikleri aşmayı amaçlar. Beşinci kat-

⁴⁷ Cok Dian Laksmidewi, "The legal implications of signing the UNWTO framework convention on tourism ethics for the sustainable tourism development in Indonesia", *International Journal of Law Reconstruction*, 6/2 (2022): 197-211.

⁴⁸ Breakey and Breakey, "Is there a right to tourism?", 745-746.

⁴⁹ Mansfeld, Pizam ve diğerleri turistlerin temel haklarının korunmasına odaklanan çalışmalarında, turizm endüstrisinin ekonomik ve sosyal etkileriyle güvenlik arasındaki bağlantıları açıklamaktadırlar Yoel Mansfeld, "The Role of Security Information in Tourism Crisis Management: The Missing Link", içinde *Tourism, Security and Safety: From Theory to Practice*, eds. Yoel, Mansfeld and Abraham Pizam, (Oxford: Butterworth-Heinemann, 2006), 271 vd.

⁵⁰ Mülkiyet hakkı temelinde değerlendirmeler için bkz. *Entitlement: Joseph William Singer, The Paradoxes of Property*, (New Haven & London: Yale University Press, 2000), 63, 147.

man ise BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi uyarınca tüm çalışanlara ücretli tatil hakkı sağlanmasını zorunlu kılar. Bu katmanlar, turizm faaliyetlerinin etik ve hukuki temellerini oluşturarak bireysel özgürlükler ile toplumsal sorumluluklar arasında denge kurar. Sonuç olarak bu hak, yerel toplulukların korunması, işletmecilerin ekonomik hakları ve doğal çevrenin sürdürülebilirliğini kapsayan etik bir çerçevede ele alınmalıdır. Gelecek çalışmalar, bu unsurların dengelemesine odaklanarak "turizm etiği"nin evrensel standartlarını oluşturmayı hedeflemelidir.⁵¹

Turizm hakkı ve ona bağlı diğer hakların korunması ve geliştirilmesi konusunda asıl yükümlü ve sorumlu aktör olarak devletler kabul edilmektedir.⁵² Bu hak, herkesin ayrımcılığa uğramaksızın seyahat edebilme ve turizm faaliyetlerine katılabilmek için fırsatına sahip olması gerektiği düşüncesine dayanır. Bu hak, bireylerin kökeni ya da buldukları çevreden bağımsız olarak herkes için erişilebilir olmalıdır. Turizm, dinlenme ve rahatlama imkânı sunarak yaşam kalitesini artırır; bu yönüyle sosyal bir hak olarak değerlendirilmesi, toplumsal eşitlik ve adaletin sağlanması açısından önemlidir. Aynı zamanda bireylere farklı kültürleri tanıma olanağı sunarak kültürel hakların bir parçası hâline gelir. Sonuç olarak, turizm, yalnızca bir lüks değil, bireylerin yaşam standartlarını yükselten temel bir ihtiyaç olarak kabul edilmeli ve bu yönüyle anayasal düzeyde güvence altına alınmalıdır.

Turizm işletmeciliğinde turizmin geliştirilmesi ve etik sürdürülebilirliğin sağlanması, esasen insan haklarının korunmasıyla doğrudan ilişkilidir. Turizm etiği; yerel kültürlerle saygı, çevrenin korunması ve turizmin yerel topluluklara sosyal fayda sağlaması gibi temel ilkelere dayanır. Etik turizm uygulamaları hem turistler hem de ev sahibi top-

⁵¹ Breakey and Breakey, "Is there a right to tourism?", 747.

⁵² Tatiller ve seyahat özgürlüğü, bireylerin kişisel gelişimleri ve toplumların refahı için kritik öneme sahiptir. UNWTO, United Nation The World Tourism Organization. "Manila Declaration on World Tourism". The World Tourism Conference, 27 September to 10 October 1980, Manila, Philippines, (Erişim Tarihi: 12.02.2025), <https://www.univeur.org/cuebc/downloads/PDF%20carte/65.%20Manila.PDF>.

lumlar açısından adil ve olumlu bir deneyimin inşasında belirleyicidir.⁵³

BM'nin Küresel Turizm Etik Kuralları, sorumlu turizm anlayışını teşvik etmeyi ve bu anlayış doğrultusunda standartlar geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu kurallar; hassas toplulukların korunması, sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi ve uluslararası iş birliğinin güçlendirilmesi gibi hedefleri de kapsamaktadır.⁵⁴ Özellikle kumar turizmi gibi özel ilgi turizm türlerinde, etik kuralların uygulanması daha büyük bir önem arz eder. Bu bağlamda, etik düzenlemeler yalnızca evrensel turizm hakkını tanımakla kalmayıp, aynı zamanda kumar gibi risk barındıran alanlarda sorumluluk ilkesini güçlendirmeyi hedefler. Turizmin herkes için erişilebilir olması, dinlenme ve eğlence haklarıyla doğrudan ilişkili olup; bu hakların teminat altına alınması, sosyal katılım ve eşitliğin sağlanması açısından anayasal bir değer taşımaktadır. Bu nedenle, turizmin erişilebilirliği, anayasal düzeyde sosyal adalet ve eşitlik ilkesinin bir gereği olarak değerlendirilmelidir.

Kumarhane turizmi bağlamında turizm hakkı ve turizm etiği kavramlarının önemi tartışmasızdır. BM tarafından turizm sektöründe çalışanlar ve diğer paydaşlar için oluşturulan Küresel Etik Kurallar⁵⁵ incelendiğinde, kumarhane turizmi özelinde öncelikli ilkenin, turizm hakkının öznesi olan turistlerin veya müşterilerin bilgilendirilmesi ve şeffaflığın sağlanması olduğu görülür. Bu kapsamda, turistlerin kumarhanelerin uyguladığı kurallar, yürürlükteki yasalar ve alınan güvenlik önlemleri hakkında doğru ve eksiksiz bilgiye erişim hakları kabul edilmelidir. Ayrıca bu bilgilerin kendilerine açık şekilde sunulması zorunluluk arz eder (md.1). Bu etik ilke, kumar oynayan turistlerin bilinçli tercihler yapmalarını ve sorumlu kumar uygulamaları hakkında gerekli bilgi ve desteği almalarını güvence altına alır.

⁵³ Laksmidewi, "The legal implications of signing the UNWTO", 1999.

⁵⁴ United Nations and The World Tourism Organization. "Global Code of Ethics For Tourism", Resolution adopted by the General Assembly, A/RES/56/212 Global Code of Ethics for Tourism The General Assembly, 21. 12. 2001 (Erişim Tarihi: 12.01.2025), <https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism#:~:text=The%20Global%20Code%20of%20Ethics%20for%20Tourism%20sets%20a%20frame,beginning%20of%20the%2021st%20century.>

⁵⁵ UN World Tourism Organization, "Global Code of Ethics for Tourism".

Öte yandan, kumarhane turizminde turistlerin güvenliğinin sağlanması ve haklarının korunması hayati önem taşımaktadır. Bu yükümlülükler, yalnızca sektör aktörlerini değil, aynı zamanda ev sahibi turistik bölgenin kamu otoritelerini de bağlamaktadır (md.4). Turizm etiği ilkeleri ile kumar hukuku kapsamında kritik bir unsur olarak sorumlu kumar uygulamalarının yeri inkâr edilemez. Kumarhane işletmelerinin, turistlere sorumlu kumar konusunda bilgi sunması, bu tür uygulamalara yer vermesi ve ilgili eğitimleri sağlaması etik sorumluluğun ayrılmaz parçalarıdır. Ayrıca, bu ilkeler ev sahibi toplumların kültürel değerlerine, yerel hukuk ve geleneklere saygı gösterilmesini, uluslararası hukuka uyum sağlanmasını ve kumarhanelerin yerel topluluklarla uyumlu faaliyet göstermesini de zorunlu kılar (md.1, 2, 10). Doğal çevrenin, tarihsel mirasın korunması ve sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi gerekliliği de bu çerçevede ele alınmalıdır (md.3, 7, 9).

Sorumlu kumar ilkeleri, günümüzde birçok ülkenin kumar hukukunun temel bileşenlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu ilkeler, kumar faaliyetlerinin etik sınırlar içinde yürütülmesini temin etmek, kumar bağımlılığı riskini azaltmak ve tüketicilerin korunmasını sağlamak amacıyla düzenleyici mevzuatlara entegre edilmiştir. Örneğin, Birleşik Krallık'ın *Gambling Act 2005*⁵⁶ ve Avustralya'nın çeşitli eyaletlerinde yürürlükte olan yasalar, sorumlu kumar uygulamalarını hukuki zorunluluk haline getirerek, kumarhane işletmelerine bilgilendirme yükümlülüğü, kendini sınırlandırma mekanizmalarının sunulması ve bağımlılık tedavisine destek sağlama görevleri yüklemiştir. Sorumlu kumar politikaları birçok ülkede yasalarla benimsenmiş olsa da uygulamada farklılıklar mevcuttur. Kanada Sorumlu Kumar Konseyi'nin (*Responsible Gambling Council*) geliştirdiği sorumlu kumar kontrolü (*RG Check*) standartları, sorumlu kumarın tüm organizasyonel süreçlere entegre edilmesini, kendini dışlama uygulamaları-

⁵⁶ Yasa Birinci Bölümünde kumar işletmelerine verilecek lisansların üç temel amacı olduğunu belirlemektedir. Sorumlu kumar anlayışı çerçevesinde bu amaçlar; çocuklar ve kumar bağımlılığı riski taşıyanlar gibi kırılgan kişilerin korunması, kumarın suç kaynağı olmasının önlenmesi ve kumarın adil ve şeffaf yürütülmesidir. UK Gambling Act 2005, Chapter 19, An Act to make provision about gambling, 7th April 2005, Part 1, Art. 1, (Erişim Tarihi: 12.06.2025), https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/19/pdfs/ukpga_20050019_en.pdf.

nın sıkı takibini, kredi kullanımının kısıtlanmasını ve işletmelerin düzenli kapanış yapmasını öngörür. Ancak, bazı kumarhane işletmelerinin bu yüksek standartları karşılamada eksiklikleri olduğu raporlanmıştır. Bu da sorumlu kumarın sürekli gelişim gerektiren bir alan olduğunu gösterir.⁵⁷ Bu düzenlemeler, sektörün ekonomik sürdürülebilirliğini güvence altına alırken, bireylerin korunmasına da önemli katkı sağlamaktadır.

Devletin, bireyleri kumar bağımlılığı gibi sağlık sorunlarından koruma sorumluluğu, ilgili hukuk kurallarının daha detaylı ve katı olmasını gerektirebilir. Bununla birlikte, turizm hakkı, dinlenme hakkı ve seyahat özgürlüğü ile politika yapımcıların ve toplumun kumar bağımlılığına ilişkin kaygılarının dengelenmesi önemli bir sorundur. Devletler, bireyleri ve işletmeleri koruyacak şekilde kumar politikalarında hassas bir denge gözetmekle yükümlüdür. Ancak, kamu gelirlerine önemli katkı sağlayan bu sektörün belirli ölçüde serbestliğe sahip olması ve turizm hizmeti sunan işletmelerin faaliyetlerini sürdürebilmeleri için uygun düzenleyici kolaylıkların sağlanması uygun olacaktır. Dinlenme ve eğlenme hakkının doğal bir sonucu olarak kabul edilen seyahat etme ve turizm özgürlüğü, günümüzde gelişmiş sosyal devletlerde sağlam bir biçimde korunmaktadır. Turizmin, “serbest zamanın sürekli büyümesinin en iyi ifadesi” olarak görülmesi ve önüne engeller konulmaması gerektiği genel kabul görmektedir. Bu bağlamda, insan hakları ve çalışan haklarıyla ilişkilendirilerek politika yapımcıların, turizm ve seyahat özgürlüklerini güvence altına alma yönünde sosyal devlet bağlamında yasal yükümlülükleri olduğu hatırlatılmaktadır.⁵⁸ İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 24. maddesi ve Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi’nin (md.7/d) düzenlediği makul sınırlamalar dahilinde çalışma saatleri ile ücretli periyodik tatiller, boş zamanı değerlendirme ve dinlenme hakkının doğal bir parçası olarak değerlendirilmelidir.⁵⁹

⁵⁷ Hancock and Hao, “Gambling Regulatory Regimes and the Framing of “Responsible Gambling”, 147.

⁵⁸ Turizm İçin Küresel Etik Kuralları, md. 7(2).

⁵⁹ McCabe and Diekmann, “The Rights to Tourism”, 201-202.

C. Yasal/Serbest Kumar

Yasal kumar (*legalized gambling*) faaliyetleri yalnızca hukuki sınırlamalarla değil, bireylerin mahremiyet hakları, etik kaygılar ve sosyal sorumluluk ilkeleriyle de doğrudan ilişkilidir. Kumarın tamamen yasaklanması veya belirli gruplar açısından sınırlandırılması, sektörün gelişimini etkileyebilir. Özellikle bağımlılık riski, bireylerin ve ailelerinin yaşamını olumsuz etkileyebileceğinden, devletin hem ekonomik hem sosyal istikrarı sağlamakla yükümlü olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle kumar politikalarının birey haklarını gözeten, aynı zamanda ekonomik kalkınmayı destekleyen şekilde yapılandırılması gerekir. Toplumun kumar bağımlılığından koruma ile kumarhane turizminin ekonomik bir sektör olarak dengelenmesinin kolay olmayan zorlukları içerdiği açıktır.

Kumarın yasallaştırılması ya da yasaklanması yönündeki tercihler, devletin kamu yararına yönelik politika kararlarına bağlıdır. Bu tercihler, sadece ekonomik kazanç değil, aynı zamanda toplumsal düzen, kamu sağlığı ve ahlaki değerler açısından da değerlendirilmelidir. Ülkeler arasında kumara ilişkin hukuki tanımların farklılık göstermesi, bu faaliyetin toplum yapısı ve kültürel değerlerle ne derece iç içe olduğunu ortaya koymaktadır.⁶⁰ Kumarın yasak olduğu veya ciddi şekilde kısıtlanmış olduğu ülkelerde bu turizm türünün potansiyelinin sınırlandığı açıktır. Bu koşullar kumar oynamak isteyenleri, kumarın yasal olduğu bölgelere gitmeye yöneltmektedir. Türkiye'de de 1997'de artan toplumsal baskılar, organize suç bağlantıları ve olumsuz kamuoyu nedeniyle kumarhaneler kapatılmış, sektör büyük ölçüde KKTC'ye taşınmıştır.⁶¹

Kumarhane turizmi açısından dünya çapında öne çıkan merkezler arasında Las Vegas (ABD), Makao (Çin), Monte Carlo (Monako), Londra (Birleşik Krallık) Kore, Vietnam, Nassau (Bahama) ve Singapur sayılabilir. Bu destinasyonlar, yalnızca oyun olanaklarıyla değil, sağladıkları turizm altyapısı, hukuki çerçeve ve kamu politikalarıyla

⁶⁰ Akçalı Gür, "Structural Comparative Analysis", 12-14.

⁶¹ Dilek, "Şans Oyunları Turizme Katılım Motivasyonlarından Biri Olabilir mi?", 111-121.

öne çıkmaktadır. Ancak bu destinasyonların gerçek çekiciliğinin, kumarhane deneyimi ve atmosferi olduğu belirtilmektedir.⁶² Bu destinasyonlar her zaman gelişme göstermemekte kimi zaman kentleşme, sosyal eşitsizlik ve planlama sorunlarla da karşı karşıya kalmaktadırlar. Örneğin Makao, 2006'dan bu yana Las Vegas'ı geride bırakarak küresel kumar turizminde lider konuma gelmiş ve ekonomik açıdan büyük bir gelişme kaydetmiştir.⁶³ Kumarhane turizminin getirdiği refah, büyüme ve bunun yarattığı yanılısama, zayıf yönetim, kent planlamasındaki eksiklikler ve toplumsal refahın ihmal edilmesi gibi eleştirileri de beraberinde getirmiştir.⁶⁴

Kumarhane turizmi, sadece işletmeciler için değil, hizmetten faydalanan bireyler açısından da hukuki ve sosyal sonuçlar doğurur. Özellikle yasal kumarın yasalarla sınırlandırılmış olması, vatandaşlar ve/veya belirli gruplar için yasaklanmış olması dışında kumarın aralıklı bir eğlence etkinliği olmaktan çıkıp bağımlılığa dönüşmesi, birey ve çevresi açısından ağır sonuçlar doğurabileceğinden, devletin sosyal devlet sorumluluğu kapsamında bu riski gözetmesi gerekir. Tüm bu zorluklar kumar hukukunun çerçevesinin oldukça ihtiyatlı düzenlenmesini gerektirir.

KKTC'de kumar, 31/2009 sayılı Şans Oyunları Yasası kapsamında düzenlenmiş olup, geniş tanımıyla birlikte sosyal amaçlı oyun faaliyetlerine sınırlı esneklik tanımaktadır. Kuzey Kıbrıs'ta bulunan kumarhaneler, lüks oteller içerisinde yer alan işletmeleriyle oldukça yaygın durumdadır.⁶⁵ Ekonomik büyümenin kritik bir itici gücü olarak ortaya çıkmış olup, kumarhane turizmi genellikle otel işletmeleri ile iş birliği

⁶² Vedat Özgür Töre, "Casino Tourism: The Relationship Between Casino and Tourism", FTN News, 21.03.2019, (Erişim Tarihi: 01.09.2024), <https://ftnnews.com/other-news/36589-casino-tourism-the-relationship-between-casino-and-tourism>. Dilek, "Şans Oyunları Turizme Katılım Motivasyonlarından Biri Olabilir Mi?", 111-121.

⁶³ S. Lee, X. Zhai, M. Lee and Q. Luo, "Current Status of CSR Practices in the Casino Industry: A Comparison Between The US and Macau", *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 48 (2021), 331-343.s. 331 vd.

⁶⁴ Edmund Li Sheng, Anning Zhang and Yechang Yin, "A City Profile of Macau—The Rise and Fall of a Casino City", *Cities*, 140 (2023): 104431, s.12.

⁶⁵ Julie Scott and Şahap Aşikoğlu, "Gambling with Paradise? Casino Tourism Development in Northern Cyprus", *Tourism Recreation Research*, 26/3 (2001), s. 51.

sağlayan kumarhane işletmelerince sağlanmaktadır. Ancak bu istisnai hükümler, yalnızca bireylerin eğlenme veya dinlenme amacı taşıdığı mahkeme nezdinde ispatlaması koşuluna bağlanmıştır.

Şans Oyunları Yasası “para ve parasal değerler için herhangi bir şans veya talih oyunu veya karışık, şans, beceri veya benzeri oyunu” şans oyunu biçiminde de tanımlanmıştır. Yasa'nın amacına ilişkin diğer kuralları ile kapsamı ve devamındaki maddeler incelendiğinde (md.3 ve devamı), kumar faaliyetinin neler olabileceği konusunda sınırların da ortaya konulduğu görülmektedir.⁶⁶ Kumarhane işletmelerinde oynatılabilecek kumar türlerinin dahi düzenlendiği görülmektedir. Bu açıdan yeni ortaya çıkan kumar oyunlarının kumarhane işletmelerinde oynatılabilmesi için yasa değişikliği gerektiği ifade edilebilir. Yasa; şans oyunu, talih oyunu iddia, bet veya bahis vb. “diligisi kurallarına uygun değişim ve dönüşümleri ve aynı kökten sözcükleleriyle birlikte” kumar oynama anlamına gelebilecek aktiviteleri kumar kapsamı içerisinde tanımlamaktadır. Bu geniş tanıma rağmen kumar oynama tanımı içerisine girebilecek bir oyunu oynayan veya bir oyunla iştigal edenlerle ilgili olarak “oyunu kazanç için değil, sosyal açıdan eğlenmek ve dinlenmek için oynadığını veya onunla iştigal ettiğini, suçu yargılayan Mahkemeyi tatmin edecek şekilde kanıtlarsa”, böyle bir oyun kumar oynama sayılmamaktadır.⁶⁷

Las Vegas örneği, kumar hukukunun esnek yapısının ve sektörel yeniliklere adaptasyonunun başarılı bir örneğidir. Eyalet ve ilgili politika belirleyicileri günümüz koşullarına göre oyun türlerinin hukuki çerçeveye alınması bakımından kumar hukukunda sürekli düzenlemeler yapmaktadırlar. Nevada Eyaleti, 1949'dan itibaren çeşitli spor bahislerini yasallaştırmış ve 2011'de çevrimiçi poker oyunlarına da yasal çerçeve kazandırmıştır.⁶⁸ Bu yönde Şubat 2014'te çevrimiçi oy-

⁶⁶ 31/2009 sayılı Yasa, md. 3 ve devamı.

⁶⁷ 31/2009 sayılı Yasa, md. 2.

⁶⁸ İlk olarak 1949'da kumarhanelerden bağımsız at yarışlarına özgü olarak oluşmaya başlanan turf kulüplerinde (*turf club*) at yarışı ve profesyonel sporlar üzerine bahis yapılmasına izin verilmeye başlanmıştır. 1975'te Nevada Yasama Meclisi, kumarhanelerde de yarış ve spor bahislerinin sunulmasına izin veren düzenlemeleri kabul etmiştir. Ayrıca bahis biçiminde kumar oynamak isteyenlerin, kumarhaneye gitmeden “golf, futbol, basketbol, beyzbol, buz hokeyi,

nanan poker web sitelerinin likiditesini artırmak amacıyla Nevada ve Delaware valileri oyuncular arasında eyaletler arası poker oyunu için yasal bir çerçeve oluşturmak üzere bir anlaşma imzalamışlardır. Ayrıca Nevada Meclis'i Oyun Yasası'nda yaptığı değişiklikle beceri oyunları⁶⁹ ile beceri ve şans hibrit oyunlarının⁷⁰ oynamasına izin vermiştir (Bölüm 463)⁷¹. Bu esneklik, kumar turizminin teknolojik gelişmelerle paralel ilerlemesini sağlamıştır. Kumar turizminin sürekli gelişimi, beraberinde gelen sosyal, kültürel ve teknolojik değişimleri kapsayan güncel bir politika yaklaşımını zorunlu kılmaktadır. Öte yandan, Nevada Anayasası'nın 24. maddesi uyarınca eyalette devletin piyango düzenlemesi yasaklanmıştır.⁷²

Kumarın yasallaştırılması veya yasaklanması, turizm sektörünün yönünü belirleyen temel politik kararlardır. Yasal kumar uygulamaları ülkeden ülkeye farklılık gösterir; bu farklılıklar kamu ahlakı, toplum güvenliği ve ekonomik önceliklerle doğrudan ilişkilidir. Hükümetlerin bu konuda oluşturacağı çerçeveler, bireysel özgürlükler ile kamu yararı arasında denge kurmak zorundadır. Kumarın yasallaştırılması durumunda şeffaf ve sıkı denetim mekanizmalarının kurulması, toplumun çıkarlarının korunmasında kritik rol oynar. Alternatif olarak,

futbol, at yarışı, tazi yarışı, boks ve karma dövüş sanatları dahil olmak üzere, çeşitli spor müsabakalarına bahis oynayabileceği" spor kulüpleri (*sportsbook*) oluşturulmuştur. 2011 yılında ise poker oyun türü ile sınırlı olmak koşuluyla, Nevada Oyun Komisyonu çevrimiçi kumara yönelik ilkeleri düzenlemiştir. Ardından Kurul, günlük fantezi sporlarının (DFS - Daily Fantasy Sports) kumar tanımına girdiğine dair görüşünü Ekim 2015'te yayımladığı bir bildiriyle açıklamıştır.

⁶⁹ Yasa'da ifade edilen beceri oyunu; "oyunun sonucunu etkileyen, sürekli bir oyun süresi boyunca belirlendiği üzere, şanstın ziyade oyuncunun becerisinin baskın faktör olduğu bir oyun" olarak tanımlanır. Nevada Revised Statutes (NRS) 463.15997(4)(a) ve (b), 2019, Kumar Lisansı ve Kontrolü Gözden Geçirilmiş Yasası, (Erişim Tarihi: 10.02.2025). <https://www.leg.state.nv.us/NRS/NRS-463.html>,

⁷⁰ "Hibrit oyun" ise "sürekli bir oyun süresi boyunca, oyuncunun becerisi ve şansın bir kombinasyonunun, belirlenen oyunun sonucunu etkilediği oyun" olarak tanımlanır. NRS 463.15997(4)(a) ve (b).

⁷¹ NRS 463.15997(4)(a) ve (b). Bölüm 463.

⁷² State of Nevada. "The Constitution of the State of Nevada", (Nevada Anayasası), Nevada Eyaleti, 1864, (Erişim Tarihi: 14.02.2025), <https://www.leg.state.nv.us/Const/NVConst.html>.

kumarın yasaklandığı durumlarda ise kamuoyunun bilgilendirilmesi ve bağımlılıkla mücadele önlemleri önem kazanır.

Kumarhanelerin etkin şekilde denetlenmesi ve bu sektörün olumsuz toplumsal etkilerinin azaltılması, şeffaf düzenleme ve sürekli idari gözetimle mümkündür.⁷³ Yasallaştırma tercih ediliyorsa, sıkı denetim ve etkin düzenleme mekanizmaları oluşturulmalı; yasaklama söz konusuysa, kamuoyunun bilinçlendirilmesine yönelik kampanyalarla desteklenmelidir. Her iki durumda da toplum sağlığı ve kamu düzeni öncelikli olmalıdır. Kumar turizminin gelişebilmesi, yalnızca yasal serbestî ile değil, aynı zamanda altyapı yatırımları, kamu bilgilendirme çalışmaları ve bağımlılıkla mücadele programlarıyla desteklenmelidir. Bu önlemler arasında tedavi ve danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi de yer almalıdır. Sonuç olarak, kumarın yasal olması veya yasaklanması, toplumun genel refahını ve güvenliğini gözeterek dikkatlice değerlendirilmelidir.

Kumarhane işletmelerinin faaliyete geçebilmesi için mali yeterliğe sahip olması ve lisans alması zorunludur. Vergilendirme, sektörün şeffaflığı ve kamu gelirine katkı sağlaması açısından önemli olsa da aşırı mali yükümlülükler sektörel gelişimi engelleyebilir. Bu nedenle, dengeli bir vergilendirme ve lisanslama rejimi oluşturulması gereklidir. Gerek KKTC'de gerekse diğer örneklerde kumar hukukunun önemli kısımlarından biri bu hizmeti sağlayıcılarının kumarhane sektörünün vergilendirmesine ilişkindir. Kumarhane işletmecisi bu faaliyete ilişkin hizmet sunabilmesi için lisans sahibi olması gerekir. Bu da önemli bir mali birikimin gerekliliğini beraberinde getirir. Ayrıca faaliyeti sürdürdüğü müddetçe bu sektörde yer alanlar lisanslarını koruyabilmek açısından hem mali hem de hukuki yükümlülüklerle uymak durumundadırlar. Ekonomik anlamda lokomotif olarak kabul edilen bu sektörün vergilendirmesi, kumarhane işletmelerinin vergilendirmeye ilişkin kurallara riayet etmesi son derece önemlidir. Ancak ver-

⁷³ Gainsbury çalışmasında özellikle kumar sektöründeki teknolojik dönüşümün, piyasa girişini (lisanslama ve düzenleme yoluyla) ve kumar işlemlerini (gözetim ve denetim yoluyla) kontrol etmeye odaklanan geleneksel kumar düzenleme modellerinin tekrar sorgulanmasını gerektirdiğini belirtmektedir. Sally Gainsbury. *Internet Gambling: Current Research Findings and Implications*. (New York: Springer, 2012), 4, 42. Campbell and Smith, "Gambling in Canada", 2003.

gilendirmenin oldukça ağır koşullara tabi olması durumunda sektörün gelişmesi açısından zorlayıcı olabilmektedir. Diğer yandan, lisanslama ve vergilendirme yoluyla kumarhane işletmelerinin hukuki denetimi sağlandığından, bu hususlar kumar hukukunun önemli bir bölümünü oluşturur. Bu nedenle hem genel olarak literatürdeki değerlendirmeleri hem de KKTC'deki hukuki durumu ifade etmek yerinde olacaktır.

D. Kumarhane Sektörünün Gelişmesinde Mali Yükümlülükler: Lisanslama ve Vergilendirme

Kumarhanelerin lisanslanması ve vergilendirilmesine ilişkin açık, kapsayıcı ve etkili bir düzenleyici çerçevenin varlığı, yalnızca kumarhane turizmi sektörünün sürdürülebilir büyümesini sağlamakla kalmaz; aynı zamanda kamu gelirlerinin artırılmasına, devletin mali kapasitesinin güçlendirilmesine ve toplumsal refahın farklı düzeylerde (devlet, toplum ve turizm sektörü) desteklenmesine katkı sunar. Kumar hukuku düzenlemeleri, bu bağlamda lisanslama ve vergilendirme yoluyla kumarhaneleri ulusal veya yerel yönetimlerce uygulanan hukuki yükümlülükler çerçevesine dâhil etmektedir.

Kumarın potansiyel olumsuz etkilerini sınırlamak ve kontrol altına almak amacıyla en sık başvurulmuş araçlar arasında lisanslama ve vergilendirme ilkeleri yer almaktadır. Bu nedenle, kumar hukukunun önemli bir bölümü bu alandaki düzenlemelere ayrılmıştır. Nitekim kumara olan talebi azaltmanın bir yöntemi, ruhsat verilmesine ilişkin kriterlerin sıkılaştırılması ve kumarhane sayısının sınırlandırılmasıdır.⁷⁴ Bununla birlikte, lisans ve vergi düzenlemelerine ilişkin yükümlülüklerin aşırı düzeyde ağırlaştırılması, sektör açısından olumsuz sonuçlar doğurabilir. Aşırı mali ve idari yükler, yasal kumarhane işletmeciliğini caydırabilir ve bu durum, yasa dışı kumar pazarının genişlemesine veya daha cazip hale gelmesine neden olabilir. Bu neden-

⁷⁴ N. McMahon, K. Thomson, E. Kaner and C. Bamba, "Effects of Prevention and Harm Reduction Interventions on Gambling Behaviours and Gambling Related Harm: An Umbrella Review", *Addictive Behaviors*, 90 (2019): 380-388.

le vergi artışları ancak yasa dışı pazarın etkin biçimde denetlenmesi hâlinde etkili bir politika aracı olabilir.⁷⁵

Lisanslama, yalnızca kumarhane işletmelerinin devlet tarafından denetlenmesini sağlamakla kalmaz; aynı zamanda bu faaliyetin kamu yararına yürütülmesini güvence altına alan bir maliyet-fayda denetimi aracı olarak işlev görür. Benzer şekilde, sektöre yönelik vergilendirme rejimi, mali sistemin şeffaflığını artırmak, kara para aklama gibi suçları önlemek ve kamu denetimini güçlendirmek açısından zorunludur. Bu noktada politika yapıcılarının “sorumlu kumar” ilkesi doğrultusunda adil, denetlenebilir ve toplumsal sorumluluk temelli düzenlemeler geliştirmesi önem arz etmektedir. Bu düzenlemelerin amacı, tüketici haklarını korurken yasa dışı faaliyetleri caydırmak ve kamu sağlığını önceleyen bir turizm politikasına zemin hazırlamaktır.

Günümüzde sadece fiziksel kumarhaneler değil, çevrimiçi kumar faaliyetleri de lisanslama ve vergilendirme ilkeleri doğrultusunda düzenlenmelidir. Birçok ülkenin kumar hukuku, özellikle yasa dışı çevrimiçi kumarı sınırlandırmaya, izin verilen kumar türlerini tanımlamaya ve lisanslı platformları belirlemeye odaklanmaktadır. Çevrimiçi kumarın 7/24 erişilebilirliği, yüksek gizlilik düzeyi ve sınırsız süreyle oyun oynama imkânı, bu tür faaliyetleri bağımlılık açısından daha riskli hâle getirmektedir. Bu açıdan örneğin halka açık Wi-Fi bağlantısını kumar oyunlarının kullanımı açısından sınırlamak gibi önlemlerin alınabileceği ileri sürülmektedir. Bu risklere karşı geliştirilen hukuk politikaları genel olarak üç temel yaklaşıma dayanmaktadır: çevrimiçi kumara katılımın tamamen yasaklanması, belirli türlere izin verilerek diğerlerinin yasaklanması ve yalnızca yerli platformlara erişime olanak tanınması veya yerli sitelere erişimi sınırlamaktır.⁷⁶

⁷⁵ Sally M. Gamsbury, Matthijs Blankers, Claire Wilkinson, Karen Schelleman-Offermans and Janna Cousijn, “Recommendations for International Gambling Harm-Minimisation Guidelines: Comparison with Effective Public Health Policy”, *Journal of Gambling Studies*, 30 (2014): s. 771-788.

⁷⁶ Robert Williams, “Prevention of Problem Gambling: A Comprehensive Review of the Evidence and Identified Best Practices (# 3167)”, Report for The Ontario Problem Gambling Research Centre and The Ontario Ministry of Health and Long Term Care, (2012): 35-37, (Erişim Tarihi: 12.07.2024), <https://opus.uleth.ca/server/api/core/bitstreams/6f4fb077-f557-4fd2-a218-17eb70bdbdc0/content>.

Ancak özellikle sansür uygulamaları yoluyla çevrimiçi kumarın engellenmesi, mahremiyetin korunması, haberleşmenin gizliliği ve bilgiye erişim hakkı gibi temel insan haklarının ihlali riski taşımaktadır. Örneğin, lisanslı ve lisanssız çevrimiçi kumar sitelerindeki kullanıcılar arasındaki davranış farklarını inceleyen çalışmalar, kontrolsüz pazarın zararlarının daha fazla olduğunu ortaya koymuştur.⁷⁷ Bu nedenle anayasal düzeyde koruma altına alınan temel hak ve özgürlüklerle bağdaşan, şeffaf, ölçülü ve denetlenebilir bir düzenleme çerçevesi geliştirilmesi, kumar hukukunun meşruiyetini ve etkililiğini güçlendirecektir.

1. Lisanslama/Ruhsatlandırma

Kumarhane işletmelerinin ruhsatlandırılması, yalnızca bir ekonomik faaliyet alanının düzenlenmesi değil, aynı zamanda kumara olan talebi azaltmak için etkili bir strateji oluşturarak⁷⁸ bireylerin korunması, kamu düzeninin tesisi ve insan onuruna yakışır bir sosyal ortamın sağlanması bakımından da anayasal düzeyde önem taşır. Kumar hukukunun temel yapı taşlarından biri olan lisanslama, bu alandaki faaliyetlerin devlet denetiminde ve hukuka uygun şekilde yürütülmesini amaçlar. Bu bağlamda, lisanslı işletmeler çalışan personelin niteliği, oyun çeşitliliği, fiziksel koşullar, eğlence türleri ziyaretçi sayısı ve niteliği üzerinden kullanıcı güvenliği gibi birçok düzenlemeye tabi tutulmakta; böylece kumar faaliyeti ile ilgili kamu zararlarının önlenmesi hedeflenmektedir. Lisans koşullarını karşılayabilmek için yüksek mali güç, kurumsal kapasite ve sosyal sorumluluk ilkelerine uyum gerekmektedir. Bu yönüyle lisanslama hem sektörün profesyonelleşmesini sağlamakta hem de kamusal yararın korunmasına aracılık etmektedir.

Avrupa Birliği'nin (AB) 27 üye ülkesinin 9 tanesi, kumarhaneler ve kumar salonları için sınırlı sayıda lisans vermek suretiyle sınırlama yapma yolunu seçmektedirler. Kumar hukuku düzenlemeleri arasında

⁷⁷ J. M. Costes, S. Kairouz, V. Eroukmanoff and E. Monson, "Gambling Patterns and Problems of Gamblers on Licensed and Unlicensed Sites in France", *Journal of Gambling Studies*, 32/1 (2016): 79-91.

⁷⁸ Gainsbury et. al, "Recommendations for International Gambling Harm-Minimisation Guidelines", 775.

dikkat çekilen bir diğer husus, yasal kumarın olduğu birçok ülkede, kumarhane işletmelerinin lisanslanması ve denetimine ilişkin kurallar bulunmaktayken, piyango vb. şans oyunlarının aynı derecede detaylı ve katı bir biçimde düzenlenmediğidir. AB üyesi altı ülkede, kumarhaneler, at yarışı veya spor bahisleri alanlarında tekel politikalarının uygulandığı, bazı ülkelerde ise çevrim içi kumar hizmetleri için verilebilecek lisans sayısının sınırlandırıldığı veya bu hizmetlerin tamamen yasaklandığı belirtilmiştir.⁷⁹

Birleşik Krallık Kumar Yasası kapsamında, kumarhane lisansı alabilmek çok sayıda şartın sağlanmasına bağlıdır. Bu koşullar yalnızca mevzuatla sınırlı kalmamakta; aynı zamanda Kumar Komisyonu (*Gambling Commission*) tarafından güncellenen ilke ve uygulamalarla genişletilmektedir. “Sorumlu kumar” ilkesi temelinde, lisans alabilmek için birtakım zorunlu uygulamalar öngörülmüştür. 18 yaş altı bireylerin kumara erişiminin engellenmesi, yaş doğrulama sistemlerinin kurulması, kullanıcıların kendi kendini dışlama (*self-exclusion*) hakkının tanınması ve kumarın zararlarına dair “aşırı oyun zararlıdır” biçiminde açık uyarıların sunulması gibi yükümlülükler lisans koşullarının ilgili Yasa kapsamında bir parçası haline getirilmiştir.⁸⁰

Diğer yandan bazı ülkelerde de kumarhane işletmeleri için lisans sayısında sınırlamalar bulunmaktadır; ancak bu sınırlamaların genellikle kısa vadeli olduğu, kalıcı düzenleme ve denetim mekanizmalarının eksik kaldığı görülmektedir. Yetersiz önlemler karşısında halk sağlığı yaklaşımının benimsenmesi önerilmektedir. Kumar sektörünün yalnızca öz düzenlemeye bırakılması, asgari hukuki yükümlülüklerin eksikliği nedeniyle hem tüketicilerin yeterince korunamamasına hem de uygulamada ciddi farklılıkların ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu nedenle kumar hukukunun düzenleyici çerçevesi; oyuncu haklarının korunması, toplumsal zararların önlenmesi ve kamu gücünün etkili biçimde uygulanmasına odaklanmalıdır. Ayrıca bağımsız düzen-

⁷⁹ Gainsbury et. all, “Recommendations for International Gambling Harm-Minimisation Guidelines”, 776.

⁸⁰ Gambling Act 2005, c.19, Part 5, ss.71-100, Section 82-84. Ayrıca bkz. UK Gambling Commission, “Licence Conditions and Codes of Practice (LCCP)”, 2020, (Erişim Tarihi:12.06.2025), <https://www.gamblingcommission.gov.uk/licensees-and-businesses/lccp>.

leyici denetim organlarının varlığı, yönetim ilkeleri açısından kritik öneme sahiptir. Suç ve düzensizlikle mücadele adil ve şeffaf kumarın teşvik edilmesi ve küçüklerin ve korunmasız bireylerin korunmasını içeren lisanslama hedeflerinin desteklenmesinden sorumlu bir organ olarak Britanya Kumar Komisyonu (*The Gambling Commission of Great Britain*) etkili bir örnektir. Her ne kadar hukuki düzenlemelere tabi olmayan bir kumar endüstrisinin ortaya çıkardığı sorunlara ilişkin endişeler ortadan kalkmasa da Komisyon bu sektörün düzenlenmesi konusunda güçlü yetkilere sahiptir⁸¹.

Günümüzde çevrim içi ve spor bahislerinin artan popülaritesi, ulusötesi bir düzenleyici yapıya duyulan ihtiyacı açık biçimde ortaya koymaktadır. Fransa, İtalya, Danimarka, Bulgaristan, Yunanistan ve Polonya gibi bazı Avrupa ülkelerinde çevrim içi kumar pazarlarının serbestleştirilmesiyle birlikte, bu alanın sınır aşan yapısı giderek belirginleşmektedir.⁸² Kumar endüstrisinde kapsamlı bir gözetim ve düzenleme eksikliği, bağımsız ve uluslararası bir denetim mekanizmasının gerekliliğini pekiştirmekte; bu eksiklikten kaynaklanan doğal zorlukların aşılması için böyle bir mekanizma gerekli görülmektedir. Böyle bir yapı; tüketici korunmasını güçlendirecek, kumarhanelerin etik sorumluluklarını uygulama alanına taşıyacak ve daha sürdürülebilir bir sistem inşa edilmesine katkı sağlayacaktır.⁸³ Sorumlu kumar kavramına ilişkin literatürde, bireylerin kumarın olumsuz etkilerinden korunması ile sorumlu şekilde bu faaliyetlere katılmalarına imkân tanınması arasında bir denge kurulması gerektiği sıklıkla vurgulanmaktadır.

Kumar turizm türünün 1850'lerden bu yana yasal kumarhane sistemiyle önemli bir ekonomik merkez hâline gelen başarılı örneklerinden biri Makao'dur. 1964'ten itibaren kumara ilişkin düzenlemeler düzenli olarak güncellenmiş, özellikle 1998 sonrası bu süreç hızlanmıştır. 2022'de yürürlüğe giren Yeni Kumar Yasası ile kumar şirketle-

⁸¹ Miers, "Regulation and the Management of Risk", 428.

⁸² Martin Lycka, "Online Gambling: Towards a Transnational Regulation?". *Gaming Law Review and Economics*, 15/4 (2011), 1580.

⁸³ Hancock and Hao, "Gambling Regulatory Regimes and the Framing of "Responsible Gambling", 150.

rine, kumar aracılık sistemine ve uydu kumarhanelere çeşitli kısıtlamalar getirilmiştir.⁸⁴ Yapılan değişiklikler genellikle gelişen sosyo-kültürel ve teknolojik gelişmelere uygun olarak yeni oyun türlerinin kumar hukukuna dahil edilmesine ilişkindir. Makao'da kumarhanelerin işletilmesi 2001 yılına kadar yerel bir tekelin elindeyken, hükümetin aynı yıl uluslararası ihale açarak yabancı sermaye sahiplerinin bu alanda yatırım yapmasına imkân tanınmasıyla tekelleşme sona ermiştir.⁸⁵

Makao'da kumarhane işletmeleri, Oyun Denetleme ve Koordinasyon Bürosu (DICJ *Gaming Inspection and Coordination Bureau*) tarafından denetlenmektedir. Kumarhane/Oyun Yasası'nda Büro'nun temel amaçlarının, kamu yararının korunmasını, toplumun refahını ve Makao ekonomisinin çeşitlendirilmesi olarak belirtilmiştir. Makao'da ilgili Yasa'da ayrıca "Makao ekonomisinin yeterli derecede çeşitlendirilmesinin ve sürdürülebilir kalkınmasının teşvik edilmesi" temel amaçlar arasında sayılmaktadır (md.1/A). Las Vegas ve Makao'da kumar hukuku kapsamındaki yasalarda, kuralların öncelikle kamu yararına uygun olarak belirleneceği ve toplumun yararına uygun politikalarla kumarhane işletmelerinin kurallarının oluşturulacağı belirtilir.

Makao'da "kumarhane işletmeleri" veya "kumarhane tesisleri", kumarhane oyunlarının yapılabileceği ve kumarhane oyun katı, bu alandan kumarhane tesisinin diğer alanlarına giden herhangi bir yol ve burada bulunan herhangi bir alan veya diğer tesisler de dahil olmak üzere, kumarhane oyunlarının yürütülebileceği ve oyun makinelerinin kullanıma hazır hale getirilebileceği komisyon tarafından onaylanan alanlar anlamına gelir. Kumarhane müşterisi ise oldukça geniş tanımlanarak, kumarhaneyi kullanan veya kullanmak isteyen bir kişi anlamına gelmektedir. Bu noktada KKTC'de kumarhane işletmeleri için Şans Oyunları Yasası'nın aşağıda önemli bir kısmı aktarıla-

⁸⁴ J. P. Hobson, "Macau: gambling on its future?". *Tourism Management*, 16/3 (1995), s. 237. Uydu kumarhaneler, lisanslı altı büyük şirketin denetiminde, üçüncü taraf mülklerinde işletilen daha küçük ölçekli tesislerdir. Edmund Li Sheng, Zhang Anning and Yechang Yin, "A City Profile of Macau—The Rise and Fall of a Casino City", *Cities*, 140 (2023): 104431.

⁸⁵ Cortes and Madureira, "Gambling Laws and Regulations", 2023.

çak olan muhtelif hükümlerinde aranan oldukça detaylı fiziki ve lojistik gerekliliklerin olmadığını belirtmek mümkündür.

Makao şehrinin ekonomik gelişimi büyük ölçüde kumar endüstrisi tarafından desteklenmiştir. Çin'in egemenliği döneminde ilgili endüstri olağanüstü bir büyüme göstermiş ve bu süreç, 'kumarhane şehri' olarak anılan bölgeye anlamlı bir ekonomik refah kazandırmıştır.⁸⁶ Ayrıca, Makao hükümeti, yerel oyun endüstrisinin bölge ekonomisinin yaklaşık %40'ını oluşturması gerektiğini belirtmiştir.⁸⁷ Makao'da kumar endüstrisinin ürettiği yüksek vergi gelirinin bir sonucu olarak düşük işsizlik oranı, yüksek refah ve sosyal istikrar söz konusu olmuştur. Ülkenin kumar turizminin gelişmesinin önünü açan politikaları, yersel sorunların ikinci plana atılmasına, buradaki refahın ve kalkınmanın aleyhine olacak biçimde bu özel ilgi turizminin gelişmesine kaynaklık etmiştir. Ne var ki tek bir ziyaretçi kaynağına aşırı güvenmesi de dahil olmak üzere, kumar endüstrisinin gelişmesinden kaynaklanan birçok sorun da göz ardı edilmiştir.⁸⁸

Avrupa'da ise kumarhane işletebilmek amacıyla işletmelere devlet tarafından gerekli yasal lisansların verilmesi ciddi şekilde sınırlandırılmıştır. Bu sınırlamaların olduğu yerlerde kumarhane işletmeye yönelik faaliyetler sıkı denetim altındadır. Bu denetim bağlamında işletmeler, ilgili bürokratik ve/veya adli makamlarca sık sık kontrol edilmektedirler. Bu tür denetimler, özellikle yerel halkın kumarhanelere girmelerinin kısıtlandığı veya yasaklandığı ülkelerde daha yaygın denetimlerin yapılmasına vesile olmaktadır.⁸⁹

⁸⁶ Makao'nun Çin Halk Cumhuriyeti'ne devri, 1987 yılında Çin ve Portekiz arasında imzalanan Ortak Bildiri temelinde gerçekleşmiş ve bölge, 20 Aralık 1999 tarihinde Çin'e bağlı özel idarî bölge statüsü kazanmıştır. United Nations, Government of the People's Republic of China and Government of the Republic of Portugal, "Joint Declaration on the Question of Macao (with annexes)", signed in Beijing, April 13, 1987, registered at the UN March 22, 1988, (Erişim Tarihi:08.10.2025),

https://www.fmprc.gov.cn/eng/zy/wjls/3604_665547/202405/t20240531_11367581.html.

⁸⁷ H. W Ho and J. Phillips, "Macau 2.0: New Gaming Law and its Implications for Casino Market", *Gaming Law Review*, 27/3 (2023), s.107.

⁸⁸ Sheng, Anning and Yechang, "A City Profile of Macau", 12.

⁸⁹ Scott and Aşıkoğlu, "Gambling with Paradise?", 150.

Kumarın zararlı etkilerinden toplumu koruma amacı, çoğu zaman bu faaliyetin arzını azaltmaya yönelik politika ihtiyacıyla ilişkilendirilir. Arzın sınırlanması yoluyla, özellikle sık kumar oynayan bireylerin sayısının ve buna bağlı olarak sorunlu kumarbazların ve bağımlılık tedavisi taleplerinin azaltılabileceği savunulmaktadır. Ancak, katılımcılara yönelik sınırlamaların tek başına yeterli olmadığı; toplumsal farkındalık, aile içi denetim ve sosyal gözetim mekanizmalarına da ihtiyaç duyulduğuna dikkat çekilmiştir.⁹⁰ Bu yönde alkol ve benzeri bağımlılık yapan maddelere yönelik politikaların, kumar hukuku alanına da uyarlanabileceği düşünülmüştür.

2. Vergilendirme

Kumarhanelere uygulanan vergilendirme rejimi; işletmelerin kârlılığı, turizm yatırımlarının teşviki ve sektörün makroekonomik etkileri açısından çok katmanlı bir değerlendirmeyi gerektirmektedir. Bazı ülkeler ise kumar hukukuna ilişkin düzenlemeleri esnekleştirerek kumar turizminin büyüme potansiyelinden yararlanmayı amaçlamaktadır.⁹¹

Kumar makinelerinin vergilendirilmesi, turizmi teşvik etmek için kullanılmaktadır. Turizm sektörünün gelişimi genellikle ağır bir vergilendirme rejimiyle engellenmektedir. Bu durum, hükümetin bütçe gelirlerinin büyük ölçüde kumar sektöründeki vergilerden elde edilmesine bağlıdır. Eğer bütçe gelirlerinin büyük bir kısmı bu vergilere dayanıyorsa, hükümetin maliye politikası muhtemelen vergileri artırma ve kumar düzenlemelerini gevşetme yönünde olacaktır. Kumarhaneler, gelirleri, kârları veya belirli kumar faaliyetleri üzerinden alınan çeşitli vergilere tabidir. Bazı çalışmalar, kamu ve özel sektör için gelir elde etmek amacıyla kumar makinelerine vergi uygulanmasının avantajlarını incelemiştir. Bu vergiler, problemliler olarak tanımlanan kumarı azaltabilir, kamu hizmetleri için fon sağlayabilir ve kumar

⁹⁰ Sally M Gainsbury, "Review of Self-exclusion from Gambling Venues as an Intervention for Problem Gambling", *Journal of Gambling Studies*, 30 (2014): 229-251.

⁹¹ L. V. Williams, T. A. Garrett and D. Paton, "Taxing Gambling Machines to Enhance Tourism". *The Journal of Gambling Business and Economics*, 13(2), 2020, 83.

işletmelerine fayda sağlayabilir.⁹² Bir kumarhanenin kârlılığı, gelir elde etme ve giderleri azaltma kapasitesi ile belirlenir. Vergiler, kumarhaneler için büyük bir harcama kalemidir ve kârlılıklarını önemli ölçüde etkileyebilir. Kumarhaneler üzerindeki vergi yükü yüksek olduğunda, kârlılıkları azalır çünkü gelirlerinin bir kısmı vergi ödemelerine tahsis edilir.

Kumarhane işletmelerinin çoğu durumda yeniden yatırım yapma ve daha fazla turisti çekmek için iyileştirme yapabilmeleri kısıtlanmaktadır. Bir kumarhanenin kârlılığı, müşterileri çekme ve gelir elde etme kapasitesiyle yakından ilişkilidir. Kumarhaneler, turizm iyileştirmelerine yatırım yapamazlarsa, üstün tesisler ve deneyimler sunan diğer kumarhanelerle rekabet etmekte zorlanabilirler. Vergilendirme uygulanırken tüm paydaşlar için maliyet ve faydaların dikkate alınması önemlidir. Turizm alanında yapılacak iyileştirmeler, kumarhanelerin daha fazla turist çekmek ve ziyaretçi deneyimini geliştirmek için yaptığı iyileştirmeler olarak kabul edilmelidir. Bu, tesislerin yenilenmesi, yeni cazibe merkezlerinin eklenmesi, müşteri hizmetlerinin iyileştirilmesi veya pazarlama kampanyalarına yatırım yapılmasını içerebilir.

Kumarhanenin turizmin gelişmesine yatırım yapma yeteneği, uzun vadeli başarısı ve piyasadaki rekabet gücü için çok önemlidir. Benzersiz ve çekici deneyimler sunarak, kumarhaneler daha fazla turist çekebilir, gelirlerini artırabilir ve nihayetinde kârlılıklarını iyileştirebilirler.⁹³ Bu bağlamda ortaya çıkan bir diğer zorluk ise, kumarın ahlaki sonuçları, olumsuz sağlık etkileri ve bu sektöre yasal olarak izin veren toplumlarda kumarın algılanışı gibi faktörlerin etkilediği reklam engelleridir.⁹⁴

⁹² T. A. Garrett, D. Paton and L Williams Vaughan, "Taxing Gambling Machines to Enhance Public and Private Revenue", *Kyklos*, 73/4 (2020), s.511.

⁹³ Benzer değerlendirmeler için bkz. Giritli, Öztüren ve Çelik Ulusoy, "Kumarhane Turizmi", 331 vd.

⁹⁴ Reklam sınırlamaları ve kumar endüstrisine ilişkin değerlendirmeler için bkz. Mark D. Griffiths, "Does Gambling Advertising Contribute to Problem Gambling?", *Journal of Concurrent Disorders*,1/1 (2018):128-141.

Kumarhane turizminin önemli zorunluluklarından biri kumarhanelerin sıkı denetim altında olmalarıdır. Kumarhane işletebilmek için belirli niteliklerin olması, bu niteliklerin işletme faaliyeti sürdüğü süre boyunca korunması, kazancın vergilendirilmesi gibi mali yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu yükümlülükler her işletmenin veya işletmecinin hatta her gerçek kişinin bu faaliyeti sürdürmesini engelleyici nitelikte olabilmektedir. Bu bakımdan lisanslama ve vergilendirmeye ilişkin kumar hukukunun çerçevesinin KKTC bakımından ifade edilmesi yerinde olacaktır.

E. KKTC'de Kumarhane İşletmelerine İlişkin Lisanslama ve Vergilendirme Yükümlülükleri

KKTC'de kumarhane sektöründe bu hizmeti sağlayanlara casino veya Şans Oyunu Salonu denilmekte, kumar oynamak için bulundurulmuş, işletilen veya kullanılan yerleri içerir ve bir yer sadece bir defa kumar oynamak için kullanılsa dahi, o yer, kumar oynamak için kullanılan bir yer biçiminde tanımlanmaktadır. Bu kapsamda yasalarla kumar hukukuna ilişkin düzenlemelerin büyük çoğunluğunun bu işletmelerin uymakla zorunlu olduğu mali yükümlülükler ve sınırlılıkları anlatmaktadır. Nitekim Şans Oyunu Salonu İşletmecisi "şans oyunu salonu ruhsatına veya şans oyunu salonu işletmecilik ruhsatına sahip" olan ve sadece tüzel kişi sıfatına haiz olanları anlatmaktadır.⁹⁵ Dolayısıyla kumarhanelerin vergilendirilmesine ilişkin ilkeler doğrudan ilgili yasalarda veya dolaylı olarak diğer yasalarla düzenlenmiş, bu faaliyetin görülmesinde uyulması zorunlu en temel düzenlemelerdir.

KKTC'de kumar hukuku bağlamında lisanslama ve vergilendirmeye ilişkin birden fazla yasada yükümlülükler öngörülmüştür. Kumarhane turizminin gerçekleştirilmesi, kumarhane işletmelerinin yasal lisans sahibi olabilmelerine ve bu lisansı korumak için yine yasalarla öngörülen ağır yükümlülüklerle tabidirler. Yasa koyucu, bu düzenlemeleri kumarhane sektörünün olumsuz sonuçlar doğurması, yasalara aykırı eylem ve işlemlere girişilmemesi ve kara paranın aklanması gibi suçların önlenmesi amacıyla benimsemiştir. Bu nedenle bahse konu yükümlülüklerin oldukça ağır ve zorlayıcı olabildikleri

⁹⁵ 40/2016 Sayılı Yasa, md. 2.

görülmektedir. Bu çerçevede öncelikle doğrudan kumar hukukunu düzenleyen 31/2009 sayılı Şans Oyunları Yasası'na ve diğer yasalara lisans ve vergi konusundaki yükümlülükler açısından bakılacaktır. Buna göre kumarhane işletebilmek için Yasa'da öngörülen koşulları sağlamak (md.6 ve 7), turistik bir tesiste olmak ve kumarhane işletme iznine sahip olmak gerekmektedir. Şans Oyunları Yasası'nda yapılan son değişikliklerle, harç ve vergiler artırılmıştır. Bu yönde KKTC'de vergi ödeyen kurumları %52'sinin kumarhane işletmeciliği ruhsatına sahip oteller olduğu ve bu sektörün ülke ekonomisine katkısının yadsınamayacak ölçüde olduğu belirtilmektedir.

1. 15 Eylül 2009 Tarih ve 31/2009 Sayılı Şans Oyunları Yasası

KKTC'de kumar hukukuna ilişkin düzenlemelerin başında 31/2009 sayılı Şans Oyunları Yasası gelmektedir. Yasa, şans oyunu adı altında kumarhanelerin çalıştırılmasına ilişkin izinlerin belirlenmesi amacıyla kabul edilmiştir. Yasa'ya göre kumarhane işletme ruhsatı olmayanlar bu turizm faaliyetini gerçekleştiremezler. Yasa'nın amacına ilişkin maddesinde (md.3), şans oyunlarının düzenlenmesi, denetlenmesi ve kamu yararına uygun şekilde yürütülmesi temel hedef olarak belirtilmekte, daha fazla sınırlayıcı bir yaklaşım ortaya konulmaktaydı. Bu bağlamda Yasa'nın amacı kumar hukukuna ilişkin "sınırları" belirlemek olduğuna ilişkin vurgu dikkati çekmekteydi.⁹⁶ Yasa'nın güncel düzenlemesinde, kayıt dışı faaliyetlerin azaltılması, kamu gelirlerinin artırılması ve şans oyunları sektöründe etkin denetimin sağlanması gibi toplumsal ve ekonomik faydalar açıkça vurgulanmış, sınırları ifade eden kavramlar yerine, şans oyunu salonu izni verilmesine ilişkin koşullarının belirlenmesi amaç olarak düzenlenmiştir.⁹⁷ Yasa, daha sınırlayıcı teknik bir çerçeveden çıkarak, toplum-

⁹⁶ Yasa'nın önceki 3. maddesine göre Amacı; "Şans Oyunu Salonu izni verilmesinin koşullarının belirlenmesi ve yeni Şans Oyunu Salonu izni verilmesine sınırlama getirilmesi"dir.

⁹⁷ 31/2009 sayılı Şans Oyunları Yasası'nın Amaç başlıklı 3. maddesinde, 26/2025 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikler için bkz. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Resmî Gazete, Sayı 117, 07.06.2025, Sayfa 377, (Erişim Tarihi 29.09.2025), https://www.kibrispostasi.com/upload/attachments/v2/1598_Wrrnz8BgjCUKt kFkcxzhF43DMJXcsOVhkiF0g5da_1_090625174633.pdf.

sal yararı ön plana alan bir yaklaşıma kavuşmuştur. KKTC Hükümetinin sunduğu tasarıyla Yasa'da yapılan değişiklikler, genel olarak kumar turizminin gelişmesine, değişen teknolojik koşullara uyarlanmasına ve sektörün bağlı olduğu katı kuralların esnetilmesine yönelik değişikliklerdir.⁹⁸

Yasa, şans oyunlarına ilişkin izin ve ilkeler dışında başka oyun türlerine ilişkin de düzenlemeler öngörmektedir.⁹⁹ Turnuva oyunları, Yasa'ya göre birden fazla katılımcının belirlenmiş kurallar çerçevesinde oyun oynadığı ve ödüllerin bu kurallara göre dağıtıldığı organizasyon biçiminde tanımlanmıştır. Bu oyunların sadece izinli Şans Oyunu Salonu dışında, aynı tüzel kişiye ait turistik konaklama tesisleri içinde belirlenmiş ve Devlet Emlak ve Malzeme Dairesi tarafından onaylanmış alanlarda kurulabileceği hükme bağlanmıştır. Turnuva alanı, oyun kuralları, kullanılacak masa sayısı ve büyük ikramiye miktarı önceden ilgili daireye bildirilmelidir. Turnuva sonunda verilecek büyük ikramiyenin %1'i, takip eden ayın 15'ine kadar Bakanlık hesabına yatırılmak zorundadır. Turnuvaya ait oyun masaları, izinli Şans Oyunu Salonlarında kullanılamaz; aksi takdirde ilgili harçlar doğru-

⁹⁸ Cumhuriyet Meclisinde ciddi tartışmalara neden olan değişiklikler, 50 milletvekilininin 26'sının kabul oyu ile onaylanmıştır. KKTC Anayasasına göre Cumhuriyet Meclisi'nin karar yeter sayısı md. 81/ (5)'de düzenlenmiştir. Meclis "üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır". Anayasada başka bir yeter sayısının öngörülmediği durumlarda genel karar yeter sayısı "toplantıya katılanların salt çoğunluğu"dur. KKTC Cumhuriyet Meclisi'nin 2 Haziran 2025 tarihli Kırksekizinci Birleşiminde Oyçokluğuyla (26 Oyla) kabul olunan "Şans Oyunları (Değişiklik) Yasası, 07 Haziran 2025 tarihinde yayınlanan Resmi Gazete ile yürürlüğe girmiştir. :26/2025 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikler için bkz. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Resmî Gazete, Sayı 117, 07.06.2025, Sayfa 377, (Erişim Tarihi 29.09.2025), https://www.kibrispostasi.com/upload/attachments/v2/1598_Wrrnz8BgjCUKt_kFkcxzhF43DMJXcsOVhkiF0g5da_1_090625174633.pdf. Ayrıca bkz. KKTC Anayasası, 05.05.1985, (Erişim Tarihi 09.10.2025),<https://mevzuat.gov.ct.tr/Portals/48/ANAYASA.pdf>.

⁹⁹ Yasa Şans ve Talih Oyunlarına ilişkin 5. maddesinde şans oyunu salonlarında oynatılabilecek şans oyunları; Amerikan Ruleti, Fransız Ruleti, Las Vegas Craps (zar oyunu), Blackjack, Poker, Chemin-de-fer, Punto Banco, Bakara, Bowle, Keno (bir çeşit tombala), Bingo (tombala) olarak sayılmıştır. Ayrıca şans oyunu salonlarında oynatılabilecek talih oyunları Chug-a-Lug, Wheel of Fortune, Hazard, Kallooka, Rummy, Tavla, Elektronik ve diğer oyun makineleri ve Bahis oyunları (Bet) biçiminde sayılmıştır.

dan uygulanır. Turnuva süresi 20 günü geçemez. Katılımcılar ise yalnızca Şans Oyunu Salonlarına girişi yasak olmayan kişilerden oluşmalıdır (md. 24/A).

Kumarhane işletme ruhsatı yalnızca Bakanlar Kurulu tarafından ön izin verilmiş tüzel kişilere tahsis edilebilmektedir (md. 6). Yasa'ya göre Şirketler Yasası altında tescil edilmiş şirketler tüzel kişi olarak tanımlanmaktadır (md. 2). Şans oyunu salonu ruhsatı ve işletmecilik ruhsatı yalnızca bu tüzel kişilere verilmektedir. Bu kişiler Bakanlıkça hazırlanacak matbu formları doldurmak suretiyle müracaatlarını Bakanlığa yaparlar. Bunların şans oyunu salonu iznine sahip taşınmaz malın sahibi veya şans oyunu salonu iznine sahip tüzel kişi olmaları gerekir. Mal sahibi olmayan işletmecilik ruhsatına müracaat eden tüzel kişiler, Şans Oyunu Salonu İzni sahibi ile tüm tesis için kira sözleşmesi yapmış olmalıdırlar. Başvurucu kendisine referans olacak Bankaları belirtmek zorundadır. Bunun dışında Bakanlık tarafından başvurulardan başka bilgi ve belge talebinde bulunulabilir. Hangi bilgi ve belgelerin istenebileceği Yasa'da belirtilmemekte, bu husus idarenin takdirine bırakılmaktadır.¹⁰⁰

Şans oyunu salonu (kumarhane) işletme süreci, ön izin alınmasıyla başlamakta olup, bu izin yalnızca Bakanlar Kurulu tarafından uygun görülen tüzel kişilere verilebilmektedir (md. 7). Bu ön izin, ruhsatlandırma sürecinin temelini oluşturmakta ve Bakanlar Kurulu'na geniş bir takdir yetkisi tanımaktadır. Bu yetkinin kullanımı, Yasa'da belirli koşullara bağlanmış ve sınırlandırılmıştır.

Ön izin başvurusunda bulunacak tüzel kişilerin, en az 750 yatak kapasiteli 5 yıldızlı otel veya I. sınıf tatil köyüne sahip olmaları ya da bu tesisin zilyetliğini elinde bulundurmaları gerekmektedir (md. 6/1). Bu koşul, yalnızca fiziksel altyapı yeterliliğini değil, aynı zamanda turizmle entegrasyonu da gözetilen bir düzenleme olarak dikkat çekmektedir. Ruhsatlandırma süreci, yalnızca bir defalık bir işlem olmayıp, süreklilik arz eden yükümlülükler içermektedir. Örneğin, ruhsat

¹⁰⁰ Yasa'ya göre "Başvuru sahipleri, mali durumları ve ticari itibarlarının Bakanlık tarafından araştırılabilmesi için haklarında referans alınabilecek banka isimlerini belirtir ve Bakanlığın isteyeceği her türlü bilgi ve belgeleri" temin etmek zorundadırlar. (md. 8/5).

sahibi her yıl Aralık ayına kadar ilgili belgeleri güncelleyerek Devlet Emlak ve Malzeme Dairesi'ne sunmakla yükümlüdür. Ayrıca, ruhsat süresi 10 yıl olarak belirlenmiş olup, Bakanlar Kurulu tarafından yenilenebilir niteliktedir (md. 6). Şans oyunu salonu işletmecilik ruhsatı, kumarhane iznine sahip tüzel kişinin, ilgili tesisi kiralayarak ve Bakanlar Kurulu'nun uygun görmesiyle elde ettiği işletme iznidir. Bu ruhsat, yalnızca başvuru yapılan tesise özgüdür; başka bir tesiste kullanılamaz, devredilemez veya satılamaz (md. 6). Yeni düzenlemeyle, işletmede en az 10 adet Şans Oyunu Masası ve en az 100 Şans Oyunu Makinesi bulundurulması zorunluluğu getirilmiştir; bu sayılar önceki düzenlemeye göre artırılmıştır.¹⁰¹

Bakanlar Kurulu'na ciddi bir takdir yetkisi verildiği, Yasa'da bu yetkinin sınırları ve kapsamı konusunda ayrıntılı düzenlemeler olması gereklidir. Kumarhane işletmeciliği ile ilgili Yasa'da yer alan şartlar oldukça detaylı ve yerine getirilmesi için hem ekonomik hem de yetkinlik anlamında detaylıdır. Ruhsatlandırma şartları bunların bir defada yerine getirilmesi yeterli olmayan, sürekliliği gerekli görülen niteliktedirler. Kumarhane işletmecisi veya Yasa'da ifade edildiği gibi şans oyunu salonu işletmecisi bahsi geçen ruhsata veya Yasa'da öngörülen diğer bir şans oyunu salonu işletmecilik ruhsatına sahip sadece tüzel kişiler olabilir. Şans oyunu salonu işletmecilik ruhsatı, kumarhane "iznini elinde bulunduran tüzel kişilerden, şans oyunu salonunun içinde bulunduğu tüm tesisi kiralayarak, Bakanlar Kurulu kararı ile uygun görülen tüzel kişilere verilen şans oyunu salonu açma ve çalıştırma izni"dir.¹⁰² Gerçek kişiler kumarhane işletmecisi olamayacağı gibi tüzel kişiliğe sahip olmak için KKTC Şirketler Mukayyitliğine Şirketler Yasası kapsamında tescil edilmiş, kayıtlı tüzel kişi olmak gerekmektedir.¹⁰³

Nitekim 31/2009 sayılı Yasa'nın önemli bir kısmı kumarhane işletmelerinin ve işletmecisi olacakların bağlı olacakları koşulları, bu türden işletme faaliyet için alınması gereken izin ve ruhsat zorunluk-

¹⁰¹ 31/2009 sayılı Şans Oyunları Yasası md. 8.

¹⁰² 31/2009 sayılı Şans Oyunları Yasası md. 2.

¹⁰³ Fasıl 113 Limited Şirketler Yasası,
<https://www.kktcmerkezbankasi.org/tr/node/961>, (Erişim Tarihi: 15.04.2024).

larını düzenlemiştir. KKTC’de kumarhane açabilme ve çalıştırabilmek için Şans Oyunu Salonu Ruhsatına sahip olmak gerekir. Bu ruhsat için KKTC Bakanlar Kurulu kararıyla bu türden ruhsat almaya uygun görülen bir “tüzel kişi” olmak gerekir. Dolayısıyla kumarhane işletebilmek için diğer zorunluluklar dışında bu tür bir Ruhsata veya İşletmecilik Ruhsatına sahip bir tüzel kişi olmak gerekir. Dolayısıyla kumarhane ruhsatına veya kumarhane işletme ruhsatına sahip olanların, Yasa’ya göre şans oyunu salonlarını açma ve çalıştırma izinleri olabilir.

Kumarhane işletebilmek için ön izin alınması Yasa’ya göre zorunlu olup bu ön izin için birtakım ön koşullar belirlenmiştir. 2025 yılında yapılan yasa değişikliğiyle birlikte, kumarhane (şans oyunu salonu) ön izni için getirilen koşullar önemli ölçüde değişmiştir. Artık ülke genelinde ön izin sayısına ilişkin bir üst sınır bulunmamaktadır; yani beş tesisle ilgili sınırlama kaldırılmıştır. Ayrıca şehir merkezlerinde kumarhane açma yasağı kaldırılmış, okullara mesafe şartı ise 500 metreden 100 metreye indirilmiştir. Ayrıca, ön izin başvurularında bölgesel yoğunluk dikkate alınmaya devam edilmekle birlikte, yeni değişikliklerle projelerin ön izin alınabilmesi için inşaatının başlamış olması gerekmektedir (md.7).¹⁰⁴ Yasa’ya göre bu tür bir izin için aranan koşullar Bafra turizm bölgesi için aranmamakta, bu bölge için şartlarda esneklik bırakılmaktadır(md.6/1/C).¹⁰⁵ Ruhsat harcı ve şans oyunları makineleri ve masaları için ayrı ayrı harçlar öngörülmüş, bu

¹⁰⁴ Yasa’da ayrıca önceki 7. maddeye göre, şans oyunu salonu izni yalnızca 500 yatak kapasiteli, 5 yıldızlı otel veya I. sınıf tatil köyü olan tüzel kişilere verilirdi ve izin hakkı kaybedilirse ya da vazgeçilirse bu hak kimseye devredilemez, yeni bir başvuru yapılamazdı. Yeni maddede ise, hak sahipliği veya izin sonlandırıldığında yine kazanılmış hak iddiasıyla başvuru yasağı korunmakta, fakat ek olarak, şans oyunu salonunun dahil olduğu tüm tesis başka bir tüzel kişiye satılır veya devredilirse hem devreden hem de devralan tarafın Bakanlar Kurulu’na ortak başvurusu ve resmi onay ile iznin aynı haklarla devri mümkün olabiliyor. Böylece, kişisel olarak hak devrinin yasak olduğu durum korunurken, tüm mülkün el değiştirdiği özel durumlarda kısıtlı da olsa izin devrine imkan tanınmıştır.

¹⁰⁵ İlgili hüküm gereğince “Tesisin yer aldığı bölgedeki Şans Oyunu Salonu yoğunluğu dikkate alınır ve öncelikle Şans Oyunu Salonu yoğunluğu olmayan bölgelerde ön izin verilir” şartına, Bafra turizm bölgesi için istisna getirilmiştir (md.6/1/C).

tutarların her yıl en çok %20 oranında artırılabilceği ve toplamda yıllık ruhsat harcının iki katını aşamayacağı hükme bağlanmıştır (md. 10/4).

Bu koşulları sağlamayan işletmeci, kumarhane işletmek için ön izin alamayacağı gibi ruhsat sahibi de olamayacaktır (md.6). Yasa'da yapılan yeni düzenlemeyle daha büyük ölçekli yatırımlar teşvik edilmiş, yer seçimi konusunda esneklik sağlanmıştır. Ayrıca ruhsat harçları sabit oran yerine yıllara göre artan oranlarla (%15, %20, %25) ödenmekte ve 5 yıl sonunda %50'si ödenerek izin yenilenebilmektedir. Bu değişiklikler, yatırım süreçlerinde hem kalite hem de erişilebilirlik açısından yeni bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Ancak yasa koyucu KKTC'de turizmin gelişmesini arzu ettiği Bafra turizm bölgesinde kumarhane işletmeleri açılması açısından bu koşulları esnetmiştir. Bafra bölgesi için bu koşullardan sadece (b) bendinde sayılan koşulun sağlanması yeterli olacaktır. Bu koşul dışındaki diğer ön koşullar, bu bölgedeki kumarhane işletmeleri açısından aranmayacaktır. KKTC'de yasa koyucu bu bölgede turizmin gelişmesi ve yatırımcıları teşviki için bu istisnayı getirmiştir. Kumarhane işletmecileri için bu faaliyete başlamadan önce izin aşamasında şans oyunu salonu sabit ruhsat harcının %10'unu kadar harç ödemeleri gerekir. Ayrıca işletme faaliyetini sürdürdüğü müddetçe harcın her yıl ödenmesi zorunludur. Yasa'ya göre "Şans Oyunu Salonu Ruhsat Harcı ve Şans Oyunu Salonu İşletmecilik Ruhsat Harcı yıllık 650,000.- Euro (Altı Yüz Elli Bin Euro)'dur ve bu harç 1 Ocak – 31 Aralık dönemini kapsamaktadır (md.10/2). Bu harcın devlet maliyesine olan katkısı ve bütçe açısından yönetiminin son derece önemli olduğuna işaret edilmektedir.¹⁰⁶ Bütün bu koşulların sağlanması ve ruhsat sahibi olunması halinde, Yasa'da sayılan ağır yükümlülüklerin birçoğunu yerine getirmeyen veya getiremeyen işletmecilere verilen ruhsatların iptali Bakanlar Kurulu'nun kararlarına bırakılmıştır. Yasa'da yapılan değişikliklerde, Bakanlık ve Bakanlar Kurulu'nun ruhsat ve izin işlemleri üzerindeki takdir yetkileri korunmuş, ayrıca Bakanlar Kurulu kamu yararı gerekçesiyle herhangi bir

¹⁰⁶ Esenyel. I.: "Yeni Şans Oyunları Yasası Değişiklikleri ve Sektörel Etki Analizi". Kıbrıs Gazetesi, (Erişim Tarihi:01.02.2025), <https://www.kibrisgazetesi.com/yeni-sans-oyunlari-yasasi-degisiklikleri-ve-sektorel-etki-analizi-makale,9732.html>.

Şans Oyunu Salonu Ruhsatını veya İşletmecilik Ruhsatını iptal edileceği ve ruhsatı iptal edilenlerin tekrar başvuru yapamayacağı düzenlenmiştir (md. 11). Dolayısıyla karşılanması kolay kolay mümkün olmayan yukarıdaki koşulları taşımayan kişiler ruhsat alamayacağı gibi, ruhsata sahip olup koşullardan birinin varlığının ortadan kalkması halinde de ruhsatı iptal edilecektir.

Devletin olası alacaklarına karşılık teminat verilmesi zorunluluğu (md. 12) ile Şans Oyunu Salonu kasasında günlük açılış miktarı olarak nakit en az 150.000 Euro veya karşılığı Türk lirası bulundurulması zorunluluğu getirilmiştir (md. 13). Ayrıca, elektronik denetim sistemiyle tüm şans oyunlarının takibi zorunlu hale getirilmiş ve sisteme uyum sağlamayan işletmelere faaliyet durdurma dahil ağır yaptırımlar öngörülmüştür. Denetim, kayıt, istihdam ve çalışma saatleriyle ilgili yükümlülükler de detaylandırılmıştır.

Buraya kadar kumarhane yatırımcılarının sahip olması gereken nitelikler ve bu yöndeki koşullar ifade edilmiştir. Ne var ki Yasa'da kumarhane işletmeciliği için ruhsat çıkarmak veya yenilemek için başvuracak kişilerin, birtakım niteliklere sahip olmaları gereklidir. Ruhsat alacak işletmecilerin ödenmiş sermayesinin en az 500.000 € olması şartı korunmuştur. Ancak başvuru sahiplerinin Şirketler Mükayyitliğinden alacakları hissedarlar ve direktörler listesini Bakanlığa sunmaları ve %20'den fazla hisseye sahip tüm ortaklar ile yöneticilerinin, Yasa'da sayılan çok daha geniş kapsamlı suçlardan hüküm giymemiş olduklarını gösterir güncel ve onaylı sabıka kaydı sunmaları zorunlu hale getirilmiştir. Ayrıca, başvuru sahiplerinin herhangi bir vergi kaçakçılığı suçundan mahkumiyetlerinin olmaması ve devlete karşı vergi veya sosyal güvenlik borcu bulunmadığına dair belgeleri ibraz etmeleri gerekmektedir. Yasa'nın 8/1 bendinde sayılan suçlar sebebiyle 2 yıldan fazla hapis cezası gerektiren bir suçtan hüküm giymemiş olmaları gerekir.¹⁰⁷ Bu koşul, sadece ruhsat işletmecisine

¹⁰⁷ 26/2025 sayılı değişikliklere göre, Şans Oyunu Salonu Ruhsatı veya İşletmecilik Ruhsatı almak ve/veya yenilemek isteyenler için yukarıdaki şartlar dışında bazı ek yükümlülükler getirilmiştir. Buna göre: Başvuru sahiplerinin, şirketin en az %20 hissesine sahip ortakları, yöneticileri ve çalışanlarının, sabıka kayıtları, Polis Genel Müdürlüğü veya ilgili yabancı makamlarca onaylı ve güncel olarak sunulmalıdır. Başvuru sahipleri, mali durum ve ticari itibarlarının araştırılması

yönelik değil, aynı zamanda hisse sahipleri dışında yönetici ve hatta çalışanlarının Yasa'daki suçlardan adli sicillerinin temiz olması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tüm bu koşullara haiz olsalar da ruhsat alımı konusunda Bakanlar Kurulu'nun bu konuda vereceği onaya bağlıdır. Dolayısıyla işletmecilerin sadece tüm koşulları sağlamaları ruhsat alınabileceği veya bu yönde hak sahibi oldukları anlamına gelmeyecektir. Bakanlar Kurulu'nun onayı halinde de Ruhsat Harcını ödemek ve yine Yasa'da öngörülen (md. 12) teminat mektubunu Bakanlığa sunmak zorundadırlar. Görüldüğü üzere hem işletmelerin hem de ruhsat için başvuracak şirket sahipleri, yöneticileri hatta çalışanların gerek mali gerekse hukuki durum açısından birçok nitelikleri taşımaları gerekir.

Ayrıca bu koşulların önemli bir kısmını düzenleyen Yasa'nın ilgili hükümlerinde değişiklik olması halinde, işletmecilerin bu değişen koşullara en geç 14 gün içerisinde gerekli tedbirleri alarak durumlarını uyarlamak ve Bakanlığa bilgi vermek zorunda olmaları yönünde ayrı bir koşul daha bulunmaktadır (md.8/13). Şans Oyunu Salonu Ruhsat Harcı ve Şans Oyunu Salonu İşletmecilik Ruhsatının yıllık harçlarının ödenme şekli ve taksitlendirilmesi Yasa'da detaylı biçimde düzenlenmiştir. Şans Oyunu Salonu Ruhsatı veya Şans Oyunu Salonu İşletmecilik Ruhsatı 3 yıl için verilmekteyken bu süre 10 yıla çıkarılmıştır. Benzer şekilde, Yasa kurallarına uyulması koşuluyla, Şans Oyunu Salonu Ruhsatı ve Şans Oyunu Salonu İşletmecilik Ruhsatının Bakanlar Kurulunca yenilenmesine ilişkin süre de 10 yıla çıkarılmıştır (md. 8/14). Yukarıda belirtildiği üzere Ruhsat başvurusunda, işletmede bulundurulması zorunlu olan minimum kumar masası ve maki-

için banka referanslarını ve istenen tüm belgeleri Bakanlığa sunmak zorundadır. Ruhsatlar 10 yıl süreyle verilir ve her 10 yılda bir yenilenir. Ruhsatlar sadece başvuru yapılan tesiste geçerli olup, devredilemez, satılamaz veya ödünç verilemez. Ruhsat koşullarında değişiklik olması halinde işletmeciler 14 gün içinde Bakanlığa bildirimde bulunmak zorundadır. Bu düzenlemeler, başvuru ve ruhsat süreçlerini daha sıkı, şeffaf ve denetlenebilir hale getirmiştir. 31/2009 sayılı Şans Oyunları Yasası md. 8. Ayrıca Yasa'ya göre Kumarhane İşletme İmtiyaz İznine ve/veya Kumar Mesleğini İcra İşletmeciliği unvanına sahip olan tüzel kişilerin izin ve/veya unvanı ellerinde tutmaları ancak Yasa'nın 8'inci maddesindeki şartları haiz olmaları koşuluyla devam eder. 31/2009 sayılı Şans Oyunları Yasası Geçici md. 1.

nesi sayısı yükseltilmiş, her bir masa ve makine için ödenmesi gereken harç miktarı artırılmıştır. Ayrıca, harçların zamanında ödenmesi halinde ruhsatın iptali ve işletmenin kapatılması gibi daha ağır yaptırımlar yürürlüğe girmiştir (md.8, 10 ve11).

Şans Oyunu Salonu Ruhsat Harcı ile Şans Oyunu Salonu İşletmecilik Ruhsatı harçlarının yıllık olarak dört taksitte (25 Aralık, 25 Mart, 25 Haziran, 25 Eylül) ödeneceği ve ödemelerin zamanında yapılması halinde işletmenin Devlet Emlak ve Malzeme Dairesinin bildiri- miyle Polis Genel Müdürlüğü tarafından kapatılacağı KKTC Şans Oyunları Yasası'nın 10. maddesinde düzenlenmiştir. Ayrıca, işletmede bulundurulmuş kumar masası ve makinesi sayısının asgari rakamların üzerinde olması halinde, her ek masa için 3.500 € ve her ek makine için 700 € fazladan harç ödenmesi gerekliliği yine 10. madde altında açıkça belirtilmiştir. Bu düzenlemeler, harç miktarlarının ve ödeme zamanlarının spesifik olarak yasada yer aldığını ve gecikme durumunda ağır yaptırımlar öngörüldüğünü göstermektedir. (md. 10/3/A,B ve C).¹⁰⁸ Bu düzenlemeye göre, harcın zamanında ödenmesi durumunda işletmenin derhal kapatılması, ruhsatın iptali ve yeniden faaliyete başlama yasağı gibi ağır idari yaptırımlar öngörülmektedir. Hukuki açıdan, bu tür yaptırımların ölçülülük ilkesi çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Ölçülülük ilkesi, idarenin kamu düzenini sağlama amacı ile kişilerin temel hak ve özgürlüklerine mü-

¹⁰⁸ Yasa değişiklikleri bu hükümde de "(A) Şans Oyunu Salonu İşletmecisi, Şans Oyunu Salonu Ruhsat Harcı ve Şans Oyunu Salonu İşletmecilik Ruhsat Harcı kapsamında olan 10 (on) adet Şans Oyunu Masası ve 100 (yüz) adet Şans Oyunu Makinesi üzerine eklenen her Şans Oyunu Masası için 3,500. - Euro (Üç Bin, Beş Yüz Euro) ve her Şans Oyunu Makinesi için 700.- Euro (Yedi Yüz Euro) fazladan harç öder. (B) Şans Oyunu Salonunda bulunan Şans Oyunu Masasına bağlı terminallerin her biri bir Şans Oyunu Makinesi olarak kabul edilir ve her biri için 700.- Euro (Yedi Yüz Euro) harç alınır. (C) Bilgisayar destekli (elektronik) birden fazla terminalli rulet makineleri ve buna benzer makineler Şans Oyunu Masası olarak kabul edilmez, fakat bu cihazlara bağlı terminallerin her biri bir Şans Oyunu Makinesi olarak işlem görür ve her biri için 700.- Euro (Yedi Yüz Euro) harç alınır. (4) Bakanlar Kurulu Şans Oyunu Salonu Ruhsat harçları ve Şans Oyunu Salonu İşletmecilik Ruhsatı ile Şans Oyunu Masası ve Şans Oyunu Makineleri için alınan harçları her yıl en çok %20 (yüzde yirmi) oranını aşmamak kaydı ile artırabilir" şeklinde düzenlemeler getirmiş, özellikle harçların arttırılmasına dönük yenilikleri açıkça ortaya koymuştur.

dahale ederken uygulanan yaptırımın, amaca ulaşmak için zorunlu, orantılı ve adil olması gerekliliğini ifade eder.

Bu bağlamda, harç borcunun az bir süre içinde ödenmemesi halinde işletmenin derhal kapatılması ve ruhsatın iptali, amaçla bağlantılı olmakla birlikte, işletmecinin ekonomik faaliyet özgürlüğüne ve mülkiyet hakkına ciddi şekilde müdahale etmektedir. Ayrıca ruhsat iptal edilmesi dışında işletmenin yeniden faaliyete başlayamaması da orantısız bir müdahale olarak eleştirilebilir. Yaptırımın süresi, yatırım maliyeti ve telafi olanağı gözetildiğinde, daha hafif idari tedbirler veya kademeli yaptırımlar uygulanabilecekken, doğrudan faaliyetin durdurulması ve ruhsat iptali ölçülülük ilkesini zedeleyebilir. Bu nedenle, ilgili hükmün orantılılık ve gereklilik yönünden hukuki açıdan tartışılabilir olduğu ifade edilmelidir.

İdarenin, kumarhane işletmelerinin izinleri, ruhsat ve diğer işlemleri üzerinde ilgili Bakanlık ile geniş bir takdir yetkisine sahip olduğu görülmektedir. Bakanlar Kurulu, işletme ruhsatlarını iptal etme yetkisine sahip olup, ruhsatı iptal edilenlerin aynı tür ruhsatı yeniden alması yasada açıkça engellenmiştir (md. 7/3/A)¹⁰⁹. Ayrıca, Bakanlar Kurulu kamu yararını ve toplumsal güvenliği gözeterek, işletme veya işletmeciyile ilişkili bir gerekçe aramaksızın KKTC halkının huzur ve güvenliğini tehdit eden herhangi bir Şans Oyunu Salonu Ruhsatını veya Şans Oyunu Salonu İşletmecilik Ruhsatını iptal etme yetkisini haizdir (md. 11).

Ruhsat harcı ile şans oyunu makineleri ve masaları için ayrı ayrı harçlar öngörülmüş olup, bu tutarların işletmeciler açısından yüksek mali yük oluşturduğu görülmektedir. Özellikle, orta ve küçük ölçekli kumarhanelerin bu ekonomik koşulları sağlaması çoğu zaman mümkün olamamaktadır. Bununla birlikte, ilgili Yasa'nın 10. maddesinin 4. fıkrasında, ruhsat harçları ve Şans Oyunu Salonu İşletmecilik Ruhsatı ile şans oyunu masası ve makinesi için alınan harçların her yıl en fazla

¹⁰⁹ Yeni değişiklikler bağlamında, Kumarhane işletme iznine sahip olan kişi veya kuruluşların, izinleri herhangi bir nedenle iptal edilirse, kendileri vazgeçerse ya da devlet tarafından sona erdirilirse, bu izinlere ilişkin olarak "kazanılmış hak" iddiasında bulunarak yeniden izin talep etme hakları bulunmamaktadır (md. 7/3/A).

%20 oranında artırılabilceği ve bu artışın yıllık ruhsat harcının iki katını aşamayacağı yönünde açık bir sınırlama düzenlenmiştir.

Devletin olası alacaklarına karşılık teminat verilmesi zorunluluğunun (md. 12) yanı sıra yapılan değişikliklerle kumarhaneler için mali yükümlülüklerin önemli ölçüde artırılmış olduğu görülmektedir. Kumarhanelerin günlük olarak kasasında en az 150.000 Euro veya karşılığı Türk lirası nakdi, açılış miktarı olarak bulundurmaları şartı getirilmiştir (md. 13/1). Bu miktarın amacı, kazanan oyunculara yapılacak ödemeleri güvence altına almaktır. Ödemeler yalnızca nakit, aynı gün tarihli banka çeki veya işletmecinin KKTC'deki banka hesabından doğrudan havale şeklinde yapılabilir; başka yöntemlerle ödeme yapılması yasaktır. Bu nakit bulundurma yükümlülüğü, Bakanlar Kurulu tarafından her yıl en fazla %50 oranında artırılabilir (md. 13/2).

Kumarhane işletmelerinin buldukları konum son derece önemlidir. Özellikle özel ilgi turizmi olarak kumarhane turizminin geliştirilmesi için kumarhanelerin fiziksel durumlarının önemli olduğu ve kumarhanede oyun oynatma veya oynama faaliyetinin denetimi için fiziken denetlenebilir olması önemlidir.¹¹⁰ Yasa'da da ruhsat alarak diğer şartları yerine getirerek bu faaliyeti sürdürenlerin denetim altında oldukları görülmektedir. Kumarhane işletmelerinin fiziki konumları, denetim açısından daha da önem kazanmış; şehir merkezlerinde kumarhane açma yasağının kaldırılması ve okullara olan mesafe şartının 500 metreden 100 metreye indirilmesi gibi değişikliklerle yer seçimi konusunda esneklik sağlanmıştır. Ancak bu esneklik, denetim mekanizmalarının güçlendirilmesiyle dengelenmiştir.¹¹¹ Ancak ku-

¹¹⁰ Scott and Aşıkoğlu, "Gambling with Paradise?", 51.

¹¹¹ Yasa değişikliği ile tüm şans oyunlarında elektronik denetim sisteminin zorunlu hâle getirilmesinin yanı sıra kaçak oyun oynatanlara ve ruhsatsız işletmelere yönelik cezaların arttırılması, yasa dışı şans oyunu faaliyeti yürüten kişi ve kurumlara yüksek para cezalarının yanı sıra hapis cezasının öngörülmesi ve hatta yeni tip elektronik denetim sistemini devre dışı bırakmaya çalışanlar ise "kamu malına zarar verme" kapsamında yargılanabilmesinin önü açılmıştır. Vatan Mehmet, "Şans Oyunları yasasında değişiklik: Neden sert eleştirildi?", Kıbrıs Postası, 07.06.2025, (Erişim Tarihi 29.08.2025), https://ww2.kibrispostasi.com/c35-KIBRIS_HABERLERI/n563457-sans-oyunlari-yasasinda-degisiklik-neden-sert-elestirildi.

marhanelerin denetiminin tek bir kaynaktan olmadığını belirtmek gerekir. Yasa ayrıca, kumarhane işletmelerinin farklı denetim türlerine tabi olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Bu denetimler arasında Bakanlık denetçileri tarafından yapılan idari denetimler, teknik denetimler, suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi kapsamında yapılan finansal denetimler ve yeminli murakıplar tarafından gerçekleştirilen bağımsız denetimler yer almaktadır. Ayrıca, elektronik denetim sistemlerinin zorunlu hale getirilmesi gibi yeniliklerle, kayıt, istihdam, çalışma saatleri ve faaliyetlerin şeffaflığını artırıcı düzenlemeler de Yasa'da yer almaktadır.

Şans Oyunu Salonlarında kayıt, denetim, istihdam, çalışma saatleri ve kayıt zorunluluğu ile kumarhanelerin denetimlerine ilişkin diğer kurallar da kumarhaneler için önemli ölçüde yükümlülükler içerir. İşletmelerde çalışacak personelin sigorta kayıtlarının yapılması, Yasa'da belirtilen niteliklere sahip olması ve eğitim süreçlerinin tamamlanması da zorunlu hale getirilmiştir. Bu düzenlemeler hem kamu yararının korunması hem de sektörün etik ve hukuki standartlara uygun şekilde işlemesini sağlamak amacı taşımaktadır.

Tüm bu koşullar dışında KKTC'de kumarhane işletmeleri ve işletmecileri ile bürokrasi ve toplum arasında aracı niteliğinde olan, denetim organı olarak da addedilebilecek bir Şans Oyunları Kurulu ve Danışma Kurulu oluşturulmuştur. Yasa ile düzenlenen bu Kurul, tüm şans oyunu Salonlarının kuruluş ve çalışma izinlerini inceleyerek ilgili Bakanlığa görüş bildirme, ülke turizminin gelişmesi yönünde, Şans Oyunu Salonları ilgili konularda önerilerde bulunma ve ihtilafı durumlar için hakemlik görevi yapma, kumarhanelere ilişkin haberleri, ihbar ve şikayetleri değerlendirme, denetim yapma, çalışanların bilgilerini geliştirmek ve eğitimlerini iyileştirmek ve/veya eğitmek için Bakanlıkla işbirliği içerisinde eğitim seminerleri, konferanslar ve kurslar düzenleme, tüm cezai yaptırımların uygulanması için gerekli yasal mercilere rapor sunma gibi yetkileri haizdir.¹¹²

¹¹² Yasa'da yapılan değişikliklerle kurulun yapısı, çalışma usul ve esasları detaylandırılarak daha sistematik ve kapsamlı bir hale getirilmiştir. Kurul üyelerinin atanması ve değişikliği düzenlenmiş, kurula MMO, STK ve diğer sivil toplum örgütlerinin temsilcileri dahil edilerek katılım çoğaltılmıştır. Kurulun görev, yetki ve sorumlulukları genişletilmiş, özellikle ülke turizminin gelişmesi,

Denetim yetkisi Bakanlık denetçilerine ek olarak bağımsız denetim kuruluşlarına da verilebilir. Ayrıca 26/2025 sayılı Yasa değişikliği ile denetim kapsamı genişletilerek, IT sistemleri, müşteri kayıtları, finansal işlemler ve oyun yazılımları gibi teknik unsurlar da denetime dahil edilmiş, böylelikle denetim süreci artık düzenli raporlama ve elektronik veri paylaşımı ile desteklenmeye başlatılmıştır. Denetim sonuçları, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Yasası kapsamındaki ilgili kurumlarla paylaşılacaktır (md. 17 ve 18).

Kurul'un kumarhane işletmeleri ile toplum arasında bir nevi köprü niteliğinde çalışmak üzere yetkileri de vardır. Kurul, Şans Oyunu Salonlarının ülkenin sosyo ekonomik şartlarını dikkate alarak gerekli tedbirleri almasını, birlik, bütünlük ve yardımlaşmasını sağlamak için önerilerde bulunma, kumarhaneler arasındaki haksız rekabeti artırıcı önlemlerin kaldırılması hususunda çalışmalar yapma ve Bakanlık ve Turizm İşleriyle Görevli Bakanlıktan, sivil toplum örgütleri ve/veya yerel yönetimlerden talep gelmesi halinde Şans Oyunu Salonları ve diğer konularda görüş bildirme yetkileri bu türden yetkililerdir. Yasa'da yapılan değişikliklerle Kurul'un yetki alanı genişletilmiştir. Kurul artık lisanslı personel denetimi, müşteri kayıtlarının doğruluğu, veri güvenliği gibi teknik alanlarda da inceleme yapabilmektedir. Sorumlu oyun politikalarının uygulanmasını izleme ve raporlama görevi bu Kurul'a verilmiş böylelikle sorumlu kumar politikalarının hayata geçirilmesi amacıyla bir organ Yasa ile görevlendirilmiştir. Kumar bağımlılığına karşı önleyici tedbirlerin geliştirilmesi ve psikolojik destek mekanizmalarının denetlenmesi Kurul'un görevleri arasına alınmıştır. Ayrıca yerel yönetimlerle iş birliği yaparak toplumsal etkileri izleme görevi ile uluslararası üyeliklerin yanı sıra uluslararası denetim standartlarının KKTC'ye uyarlanması yönünde çalışmalar yapılması yönünde de görevler üstlenmiştir (md. 36).

ihtilafların çözümü, denetimler, eğitim faaliyetleri ve cezai yaptırımların uygulanmasına yönelik koordinasyon artırılmıştır. Ayrıca, kurulun çalışma esasları ve raporlama yükümlülükleri Bakanlar Kurulu onayı ile Resmi Gazete'de yayımlanacak tüzükle resmileştirilmiştir. Eski düzenlemede daha sınırlı ve genel ifadeler içeren Kurul yapısı, yeni düzenlemeyle çok daha örgütlü, disiplinli, denetimli ve şeffaf bir yapıya dönüştürülmüştür (md. 35, 36).

İşletmelerin tabi oldukları denetim ve buna bağlı olarak uygulanacak olan idari para cezası ve adli cezaları Yasa'da öngörülmüştür. Ancak Yasa'da yapılan değişikliklerle denetim ve para cezalarına ilişkin bazı maddeler eklenmiş, mevcut hükümler yenilenmiş ve cezaların uygulanma süreçleri detaylandırılmıştır. Buna göre idari para cezalarının kapsamı genişletilmiştir. Cezalar artık Bakanlık personeli ve polis denetçileri tarafından uygulanabilmekte, cezanın ödenmemesi halinde iki katına çıkmaktadır. Ödenmeme halinde zorla tahsil için yasal süreç başlatılmaktadır. Eski düzenlemede yalnızca belirli maddelerdeki yükümlülükleri yerine getirmeyen ruhsat sahibi, izin sahibi veya işletmeciye Bakanlık müfettişleri tarafından 5.000 Euro tutarında ceza kesilmekteydi ve bu ceza Kamu Alacaklarının Tahsili Usulü Yasası kapsamında tahsil ediliyordu. Yeni düzenlemede ise cezaya konu olan fıkralarda küçük değişiklikler yapılmış, ayrıca cezayı uygulama yetkisi yalnızca müfettişlerle sınırlı kalmayıp Bakanlıkça görevlendirilen diğer personeli de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Bunun yanı sıra, yasa dışı giriş yapan kişilere 50 Euro, bu girişlere izin veren işletmecilere ise her denetimde 1.000 Euro ceza uygulanması hükmüne bağlanmıştır. Ayrıca, cezanın 15 gün içinde ödenmemesi durumunda miktarın bir kat artırılacağı ve yine 15 gün içinde ödenmemesi halinde artırılmış haliyle tahsil edileceği belirtilerek ödeme süreci netleştirilmiş ve yaptırım gücü artırılmıştır. Bu değişiklikler, idari para cezalarının daha sistematik, ayrıntılı ve caydırıcı bir şekilde uygulanmasını amaçlamaktadır (md. 37).

Yeni düzenleme, cezaları teknik olarak sadeleştirse de caydırıcılık açısından zayıflatılmış ve özellikle kara para aklama gibi ciddi suçlara karşı etkisiz kaldığı yönünde eleştirilmiştir. Bu değişiklikler, sektörün denetiminde daha esnek ama daha az cezalandırıcı bir yaklaşımı yansıtmaktadır.¹¹³ Yasa dışı giriş ve izin verilen kişilerin salona girmesiyle ilgili cezalar, eskiye göre daha ayrıntılı şekilde belirlenmiştir; her denetimde ayrı ceza öngörülmüştür (md. 37/2). Yasa'nın suç ve cezalara ilişkin kısımda; ruhsat devri, ruhsatın birden fazla tesiste kullanılması, yasa dışı faaliyet ve usulsüz ödeme gibi temel ağır ihlallerde yine

¹¹³ Birgün, "Kıbrıs'ta 'Sans Oyunları Yasası' sert eleştirilerle kabul edildi" 07.06.2025, (Erişim Tarihi 08.08.2025), <https://www.birgun.net/haber/kibris-ta-sans-oyunlari-yasasi-sert-elestirilerle-kabul-edildi-628105>.

200.000 Euro'ya kadar para cezası ve/veya 5 yıla kadar hapis verilmekte, ancak internet üzerindeki yasa dışı oyun oynatma ve elektronik kontrole yönelik cezalar daha açık ve kapsamlı bir hâle getirilmiştir (md. 38/1 ve 2, 8 ve 9). Tekrarlanan suçlarda ceza artırımı ve denetim sırasında engel olma fiilinin (polis veya bakanlık yetkilisinin görevinin engellenmesi) açıkça tanımlanması yenilik olarak değişiklikler kapsamında eklenmiştir. Elektronik ortamda yasa dışı kumar oynatan ve oynayanlara, makinelerin ruhsatsız bulundurulmasına, reklam ve tanıtım ihlallerine verilen ceza oranları arttırılmış, eskiye göre usul ve sonuçları daha çeşitli ve teknik içerikle düzenlenmiştir. Mahkemenin müsadere-karar verme yetkileri, suçun tekrarı halinde para cezası bir kat artırma ve denetim-karıneleri gibi hükümler, genel yapı ve içerik olarak korunmuş ancak modernize edilmiş ve pratikte uygulanabilirliği iyileştirilmiştir (md. 38/9 ve 10/C).

Kumarhane işletmecilerinin tabi oldukları yükümlülükler, özellikle mali açıdan oldukça ağırdır. Kumarhane işletmelerinin devletlere ödedikleri vergiler de dünyanın birçok yerinde devletin önemli gelir kalemleri içerisinde yer alır. Gerek lisanslama gerekse harç vb. mali yükümlülükler ile kazançlardan alınan vergiler devlet bütçesinde önemli bir yer tutar.¹¹⁴ KKTC'de de Şans Oyunları Yasası'nda öngörülen mali yükümlükler yanında devlete ödenecek vergiler için ayrı bir Yasa öngörülmüştür. Vergilendirmenin kanuniliği ilkesi bağlamında böyle bir yasa gerekli olup, işletmecilerin mali yükümlülüklerini görmek açısından kısaca değinilmelidir.

¹¹⁴ Bu konuda hükümetin yaptığı yasa değişiklikleri sayesinde KKTC Maliye Bakanı "şans oyunları sektöründen yalnızca vergilerle 10 milyon doların üzerinde gelir elde edildiğini" açıklamıştır. Bakan Temmuz 2025 tarihinde yaptığı açıklamada, masa ve makine başı ücretler ile hizmet vergisi kapsamında kamuya önemli gelir artışı sağlandığını, casino lisans ücretinin yıllık 550 bin dolardan 650 bin dolara çıkarılmasıyla 32 faal casinodan yaklaşık 3,2 milyon dolarlık ek gelir beklendiğini belirtmiştir. Kıbrıs Postası, "Berova: Şans Oyunları Yasası 10 milyon dolar ek gelir sağladı", 14.07.2025, (Erişim Tarihi 02.09.2025), https://www.kibrispostasi.com/c35-KIBRIS_HABERLERI/n568500-berova-sans-oyunlari-yasasi-10-milyon-dolar-ek-gelir-sagladi.

2. 2 Temmuz 2007 Tarih ve 71/2007 Sayılı Şans Oyunları Hizmetleri Vergisi Yasası

Kumar hukukuna ilişkin yukarıda ele alınan Yasa'da kumarhane işletmeciliği ve bu faaliyetin KKTC'de gerçekleştirilebilmesi için önemli bir diğer başlık ise işletme ruhsatı çıkarılması ve işletmenin faaliyetini devam ettirdiği süre boyunca bağlı olduğu mali, adli, idari ve cezai yükümlülükler ve yaptırımlardır. Kumarhane işletmeleri birer turizm faaliyeti içerisinde sürdürüldüğünden bu turizme yönelik bir diğer yükümlülük devlete ödenen vergileri düzenleyen kurallardır. Kumarhane işletmeleri ve bu türden şans oyunlarına ilişkin vergi yükümlülükleri 71/2007 sayılı Şans Oyunları Hizmetleri Vergisi Yasası ile düzenlenmiştir.¹¹⁵

Şans Oyunları Hizmetleri Vergisi Yasası, casino ve müşterek bahis işletmelerini kapsamına alarak, bu sektörün vergilendirilmesi, denetlenmesi ve düzenlenmesini amaçlamaktadır. Yasa, şans oyunu salonlarının ruhsatlandırılması, yıllık vergi ve harçların ödenmesi, ödeme yöntemlerinin sınırlandırılması, elektronik denetim zorunluluğu ve mali yükümlülüklerin artırılması gibi hususları düzenlerken; devletin sektör üzerindeki ekonomik ve hukuki denetimini güçlendirmekte, sektörde şeffaflık ile düzenin sağlanmasını ve kamu gelirlerinin güvence altına alınmasını hedeflemektedir.

Kumarhanelerin Şans Oyunları Yasası'nda ödemekle yükümlü oldukları harç, ruhsat bedeli, vb. mali yükümlülükleri dışında vergilendirilmelerine ilişkin esaslar 71/2007 sayılı Yasa ile düzenlenmiştir. Yasa, KKTC'de kayıtlı veya faaliyet gösteren her türlü müşterek bahis oyunları ve şans oyunu salonlarındaki işletmelerin faaliyetleri kapsamında sundukları hizmetler ile bu hizmetler sonucunda kazananlara yapılan ödemelerin vergilendirilmesi amacıyla kabul edilmiştir. Bu yasa, KKTC'de casino ve şans oyunu alanındaki faaliyetler üzerinde hem mali hem de hukuki kontrolü sağlamayı, sektörde şeffaflık ve ekonomik düzen oluşturarak devlet denetimini artırmayı amaçlar.

¹¹⁵ Şans Oyunları Hizmetleri Vergisi Yasası, Kabul Tarihi: 2 Temmuz 2007, 44/2010 ve 35/2024 sayılı değişiklik yasasıyla değiştirilmiş ve birleştirilmiş şekliyle, (Erişim Tarihi 10.10.2025), 71-2007- Şans Oyunları Hizmetleri Vergisi Yasası-35-2024 sayılı Değişiklik Yasası İle Birleştirilmiş_2.doc.

Casino ve şans oyunu salonu işletmecilerinin, tüm mali yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirmesi gerekmektedir.

Şans Oyunları Hizmetleri Vergisi Yasası'na göre, vergi yükümlüsü statüsünde olanlar; KKTC'de şans ve talih oyunları faaliyetlerinde bulunmak üzere devletten şans oyunu salonu izni veya ruhsatı alan gerçek ve tüzel kişiler ile Beden Eğitimi ve Spor Yasası kapsamında müşterek bahis oyunları (örneğin futbol, at, köpek yarışları ve benzeri oyunlar) oynatan işletmelerden hizmet alan ve bu hizmetler sonucunda kazananlara ödeme yapan işletmelerdir (71/2007 Sayılı Yasa, md. 3-4). Yasada, vergi yükümlüsünün tanımlanmasının yanı sıra vergi matrahı, beyanname verilme süreleri ve vergilerin ödenme dönemleri ile ilgili hususlar ayrıntılı olarak düzenlenmiş olup hem kumarhane işletenler hem de müşterek bahis oyunları sunanların bu çerçevede yer aldığı belirtilmiştir. Ayrıca, vergi oranlarının döviz cinsinden (Euro veya ABD doları) belirlenmesi, yasa metninde açık şekilde ifade edilmiştir (md. 5-6).

Bunun yanı sıra, kumarhane işletmecileri, Casino İşletmecileri Birliği'ne üye olma zorunluluğuna tabidir; bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde ruhsatlarının iptali söz konusu olmaktadır. İlgili işletmeler, faaliyetleri süresince Casino İşletmecileri Birliği Yasası'nın hükümlerine de uymakla yükümlüdür. Bu düzenlemeler, ruhsatlı faaliyetin sürdürülebilmesi için yasa ile getirilen kurumsal ve birlik üyeliği şartlarını açıkça ortaya koymaktadır.

3. 17 Ekim 2016 Tarih ve 40/2016 Sayılı Casino İşletmecileri Birliği (CİB) Yasası

KKTC'de kumarhane işletmelerinin temsiliyetini sağlamak amacıyla Casino İşletmecileri Birliği'nin (CİB) oluşturulmasına yönelik olarak 40/2016 sayılı Yasa yürürlüğe konulmuştur. Buna göre kumarhane işletmecilerinin bu Birliğin üyesi olmaları, ruhsat çıkarabilmek ve kumarhane işletmek için zorunludur. Kurulan bu Birlik, kumarhane işletmecilerini temsilen uygulamada ve bu konudaki politikalara yön vermek hususunda etkin roller üstlenmektedirler. Öncelikle özel ilgi turizmi işletmeciliği bağlamında bu temel düzenlemeler incelenecek daha sonra ise kumarhane faaliyetinden, bu özel ilgi tu-

rizminden faydalanan bireylere ilişkin hukuki yükümlülükler ve bunlardan doğan sorumluluklar ayrı bir başlıkta ele alınacaktır.

Casino İşletmecileri Birliği Yasası "Şans Oyunu Salonu İşletmeciliğinin geliştirilmesi, mesleki ahlak ve birliğin korunması, mesleğin yasal mevzuat çerçevesinde en iyi şekilde yapılması, örgütlenmeyi ve bu amaçla organizasyon, temsiliyet, denetim ve eğitim faaliyetlerinin etkin bir şekilde" (md.3) yürütülmesi amacıyla kabul edilmiştir. Yasaya göre KKTC'de kumarhane işletmeciliği "önemli" bir "hizmet sektörü" olarak görülmektedir.

40/2016 sayılı Yasa, Birliğin oluşumu, üyelik, görev ve yetkileri gibi temel düzenlemelerin yanında şans oyunları sektörünün geliştirilmesi için Casino İşletmecileri Birliği tarafından yapılacak çalışmaları kapsamaktadır. Dolayısıyla KKTC'de bu özel ilgi turizm sektörünün gelişmesinde Casino İşletmecileri Birliği'ne önemli görevler düşmektedir. Birlik Şans Oyunu Salonu olarak ifade edilen kumarhane işletmelerinin faaliyetlerini organize ederek onların uygun bir biçimde gelişmelerini sağlayacak önlemleri almak, mesleki ahlak ve birliği korumak ve Yasadaki diğer görevleri yapmak üzere oluşturulmuştur (md. 5).

Birlik, kumarhane işletmecileri için bir sivil toplum kuruluşu olarak çalışmakta olup, bu sektörle ilgili bilgi, haber ve dokümantasyonu derleyerek Bakanlığa ve üyelerine ulaştırma, iş birliğini sağlamak ve adil çalışma koşullarının oluşturulması için önlemler alma, kumarhane işletmeleri ve faaliyetler ile ilgili istatistik tutmak ve araştırma yapmak gibi birçok konuda sektörün gelişmesine katkı sağlayacak görevleri bulunmaktadır. Ayrıca Birlik, Bakanlıklar, diğer kuruluşlar ve yerel yönetimlerle ilgili faaliyetler hakkında öneri ve taleplerde bulunabilir. Bu yönde işletmeci olan üyelerin ortak çıkarlarını gözetmek, korumak için de görüşmeler yapabilmektedir. Birlik, kumarhane sektörüne ilişkin hukuki düzenlemeler konusunda da yardımcı olmak, görüş bildirmek ve üyelerinin menfaatlerine aykırı olduğuna inandığı yasal düzenlemeler ve/veya işlemler ile ilgili mahkemeye başvuru yapmak konusunda da yetkilidir.

Birlik, Makao ve Las Vegas kumarhane işletmelerinde görülen kumar faaliyetine ilişkin çeşitlilik konusunda dünyadaki örneklerden

geri kalmamak açısından da görevler üstlenebilir. Bu doğrultuda, Casino İşletmecileri Birliği, Yasa uyarınca Bakanlık ile iş birliği içinde şans oyunu salonu yatırımlarının çeşitlendirilmesini teşvik edici faaliyetlerde bulunmakla görevlendirilmiştir. Yine diğer karşılaştırmalı örneklerde olduğu gibi Birlik, şans oyunu salonu işletmeciliği ile ilgili konularda bilirkişi olarak otel ve seyahat acentesi ve otel müşterisi arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi amacıyla çalışmalar yapabilecektir. Bu işletmelerde çalışanların eğitilmesi konusunda programlar hazırlanabileceği, üyeleri ile ülke ekonomisine daha iyi hizmet verebilmek amacıyla taşınır ve taşınmaz mal alıp satmak ve/veya kiralayabileceği hususları da düzenlenmiştir.

Birliğin kendi içinde yetkili organları bulunmakta olup, bunlardan biri olarak Genel Kurul'unda Başkan ve diğer üyeleri dışında Bakanlık tarafından bir gözlemci atanmaktadır. Toplantılara katılan bu bakanlık gözlemcisinin oy hakkı bulunmamaktadır. Birliğin Yönetim Kurulu ise birçok görevleri Yasa'da sayılmış bulunan kararların alınıp uygulanması konusundaki organlardan biridir. Görevleri arasında Birliği idari, mali, adli, yargı ve bütün resmi makamlarla üçüncü şahıslar karşısında sektörel konularda temsil etmek, dava açmak, müdafada bulunmak ve bu hususta uygun gördüğü kişi veya kişilere yetki vermek yer almaktadır. Kurul, Bakanlık ile iş birliği yapmak ve Bakanlığın sektörle ilgili alacağı kararları Birlik nezdinde değerlendirmek, uygulanmasını sağlamak ve denetlemek dışında üyeler arası rekabet koşullarını sürekli gözden geçirerek gerekli kararları almak ve bu konuda üyeler arasındaki uyumu sağlamak konusunda da yetkilidir. Birlik organları, Bakanlık tarafından Şans Oyunları Yasası kapsamında denetlenmekte olup, Yasa'da bahsi geçen sorumlu bakanlık KKTC Maliye İşleri ile görevli Bakanlıktır.

F. Kumar Hukukunda Reklam ve Pazarlama Yasakları

Reklam ve pazarlama kısıtlamaları, kumarhane turizminin gelişmesi önündeki zorluklardan biri olabileceği gibi, işletmelerin turist çekmeleri bakımından da etkili olabilir. Kumar hukuku kapsamında politika yapıcılar, savunmasız toplulukları korumak ve sorumlu kumar uygulamalarını teşvik etmek amacıyla kumarhane reklamlarının içeriği, zamanı ve medya ortamı üzerinde düzenlemeler öngörürler.

Örneğin Birleşik Krallık, lisanslama yoluyla kumarla ilgili çeşitli sorunların ele alınması amacıyla 2005 tarihli Kumar Yasasında lisanslamanın amaçlarına ilişkin değişiklikler yapmıştır. Buna göre; (a) kumarın suç ve düzensizlik merkezi haline gelmesini veya suç faaliyetleriyle bağlantılı olmasını önlemek; (b) kumar faaliyetlerinin adil ve şeffaf bir şekilde yürütülmesini sağlamak ve (c) çocukların ve savunmasız bireylerin refahını koruyarak onları kumarla ilişkili herhangi bir zarar veya istismardan korumak (md. 1) amacıyla lisanslama yapılmaktadır.¹¹⁶ Dolayısıyla kumar hukukunda lisanslama yasal kumarın önemli bir aracı olduğu gibi, toplumsal taleplerin veya sosyal devletin koruma yükümlülüğünü gözetmesine de imkan sağlar. Sonuç olarak, kumarla ilgili hükümet politikaları bu araçlar veya kısıtlamalar nedeniyle etkilenecektir.

Birleşik Krallık Kumar Yasası, kumar reklamlarına ilişkin sıkı kısıtlamalar öngörmektedir. Bu kapsamda, gençler ve kırılgan grupların hedeflenmesi yasaklanmış, "kazanma garantisi" gibi yanıltıcı ifadelerin kullanımına sınırlama getirilmiş ve tüm reklamlarda sorumlu kumar oynamaya ilişkin bilgilendirici mesajların (kaybettiğinizde durum gibi) yer alması zorunlu kılınmıştır.¹¹⁷ Kumarhane turizminde kumar hukukunun bir parçası olarak paydaşlar arasında iş birliğini teşvik etmek, sektörde sosyal sorumluluk bilincini artırabilir. Bu yöntemlerin bir kombinasyonunu kullanarak, kumar sektörü şeffaf ve sorumlu bir şekilde faaliyet gösterebilir¹¹⁸.

Yüksek vergiler ile kumar üzerindeki tüketim vergilerinin, gelir dağılımı üzerindeki etkisini değerlendiren bazı araştırmalar, özellikle düşük gelirli bireylerin gelirin daha büyük bir kısmını kumara harcadığı, dolayısıyla kumar vergisinin regresif (artımlı değil, tersine daha fazla yük bindiren) bir etkiye sahip olabileceğini belirtmişlerdir. Kısa-

¹¹⁶ Miers, "Regulation and the Management of Risk", 423. Birleşik Krallık Kumar Yasası, (UK Gambling Act), 2005, (Erişim Tarihi: 09.11.2024), <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/19/contents>.

¹¹⁷ Gambling Act 2005, Section 328.

¹¹⁸ E. McLoughlin and E. Heery, "Regulation of Gambling Advertising". 2022, s.5-7, (Erişim Tarihi: 10.02.2025), [.https://data.oireachtas.ie/ie/oireachtas/libraryResearch/2022/2022-07-18_lrs-note-regulation-of-gambling-advertising_en.pdf](https://data.oireachtas.ie/ie/oireachtas/libraryResearch/2022/2022-07-18_lrs-note-regulation-of-gambling-advertising_en.pdf),

ca toplam vergi yükü gelir düzeyi yüksek olanlar için daha hafifken, düşük gelirliler üzerinde orantısız bir mali baskı oluşturabilmektedir.¹¹⁹

Ayrıca, problemliler kumarbazların kumar taleplerinin fiyat (vergi) esnekliğinin düşük olduğu; yani vergi artışı taleplerin azalmasına ve ya kumar davranışlarının anlamlı şekilde değişmesine yol açmadığı için, yalnızca vergi artışının bağımlılıkla mücadelede etkili bir araç olmadığı vurgulanmaktadır.¹²⁰ Sonuç olarak, vergilendirmenin sosyo-ekonomik etkileri ve kamu politikaları açısından doğrudan adaletli olmayan ve tek başına yeterli bir önlem olmadığı ifade edilmektedir. Genel olarak, bu sektörün gelişiminden fayda sağlayacak paydaşlar, sektörün kontrolsüz genişlemesinden kaynaklanabilecek olumsuz etkilerden zarar görebilecek olanların korunmasını dikkate almalıdır.

Güncel mevzuata göre, KKTC'de kumarhane ve şans oyunlarının tanıtımı, reklamı ve sponsorluğu kesin olarak yasaktır. 31/2009 sayılı Şans Oyunları Yasası'nın 27. maddesi uyarınca, şans oyunu salonlarının ülke içinde reklam, duyuru, ilan ve tanıtım faaliyetlerinde bulunmaları; sözlü, yazılı, görsel veya dijital medya aracılığıyla kamuoyuna yönelik herhangi bir basın faaliyetinde yer almaları yasaklanmıştır. Ayrıca, bu işletmelerin doğrudan sponsor olmaları veya belirli kurumlara yardımda bulunmaları da yasak olup, yardım ancak ilgili "Bakanlıklar aracılığı" ile ve "kamuya duyurulmadan"¹²¹ gerçekleştirilebilir.

2025 yılındaki değişikliklerle birlikte, sosyal medya ve dijital platformlarda dolaylı reklam faaliyetlerine karşı yeni önlemler gündeme getirilmiş, ayrıca mevzuatta "sorumlu kumar" (*responsible gambling*) ilkesi vurgulanmıştır (md. 27/5). Sorumlu kumar yaklaşımı kapsamında, kumarhanelerin kumar bağımlılığına karşı farkındalığı artırıcı düzenlemeler yapma, toplumsal zararları önleyici uygulamalar

¹¹⁹ Luca Gandullia and Lucia Leporatti, "Distributional effects of gambling taxes: empirical evidence from Italy", *The Journal of Economic Inequality*, 17 (2019): 565-590, s. 588. Benzer çalışma için bkz. J. Beckert; M, Lutter, "The inequality of fair play: Lottery Gambling and Social Stratification in Germany". *European Sociological Review*. 25(4) (2008): 475-488.

¹²⁰ David Forrest, "Gambling Policy in the European Union: Too Many Losers?", *FinanzArchiv / Public Finance Analysis*, 64/4 (December 2008), s.544.

¹²¹ 31/2009 sayılı Yasa, md. 27.

geliştirme ve oyuncu koruma politikaları benimsemesi yasal yükümlülük olarak düzenlenmiştir. Böylelikle, reklam ve tanıtım yasağı toplumsal fayda, kamu yararı ve bireylerin korunması ilkeleriyle daha kapsamlı ve çağdaş bir bakış açısıyla ele alınmıştır.

AB üyesi ülkeler dahil olmak üzere birçok ülkede, kumar reklamlarıyla ilgili özel yasal düzenlemeler yapılmaktadır. Bu alandaki özel düzenlemelerin gerekliliği, devletin kumar bağımlılığıyla mücadele etme ve sosyal ve ahlaki değerleri koruma konusundaki endişelerinden kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda, hükümetler kumarla ilgili suçlarla mücadele etme ihtiyacı ile vergi gelirlerini artırma arasında bir denge kurmalıdır. Bu alanda yapılan çalışmalar, kumar sektöründe sosyal sorumluluğun önemini vurgulamakta ve kumar reklamlarının belirli ilkelere uyması gerektiğini önermektedir. Bu ilkeler arasında sorumlu kumarı teşvik etmek, savunmasız bireyleri korumak, etik standartlara uymak ve kumarla ilgili sorunları olanlar için kaynaklar sağlamak yer almaktadır. Sorumlu kumar ilkelerini sürdürmek için hükümetler ve işletmeciler çeşitli araçlara sahiptir. Hükümetler, uyumu sağlamak için sıkı düzenlemeler uygulayabilirken, işletmeciler gönüllü etik kurallar oluşturabilir. Kamuya yönelik bilinçlendirme kampanyaları da bireyleri sorumlu kumar uygulamaları konusunda eğitmede etkili olabilir.

Kumarhane faaliyetleri, işletmeciliği ve işletmelerine ilişkin kumar hukukunun temel çerçevesi zorluklar bağlamında incelenmiştir. Bu sektörün sunduğu hizmetlerden faydalanan bireyler açısından inceleme yapmak, bu özel ilgi turizminin gelişmesinde bu sektörden faydalanan turistler bakımından zorlukları ifade etmek önemlidir.

III. KUMAR HUKUKU BAĞLAMINDA KUMARHANE MÜŞTERİLERİNE İLİŞKİN HUKUKİ REJİM

Kumarhane sektörüne ilişkin hukuki çerçevenin ortaya konulmasında, yalnızca kumarhane işletmelerinin tabi olduğu hukuk kurallarının değil, aynı zamanda bu hizmetten yararlanan bireylerin — literatürde ifade edildiği şekliyle müşterilerin — açısından da incelenmesinin gerekli olduğu daha önce ifade edilmiştir. Zira kumarın bağımlılık yaratabilecek bir eylem olması nedeniyle hem hukuken hem de etik açıdan sınırları bulunmaktadır. Diğer yandan kumar oynamanın,

müşteri veya turistlerin eğlenme hakkı olarak da tanımlanan turizm hakkının bir parçası olarak görülüp görülmeyeceği tartışmaya açık bir husustur.

Bireylerin kumarhane işletmelerinin verdiği hizmetlerden faydalanmaları elbette gönüllü tercihlerinin bir sonucu olarak görülmelidir. Bireylerin bu turizm faaliyetinden, eğlence ve ortamlarından faydalanabilmek için, belli bir mali kaynağa da sahip olmaları gerekir. Sadece mali yeterliliğin olması yeterli olmayıp ayrıca sosyolojik, kültürel, ahlaki ve kişilik hakları yönünden de belirli yetkinliklerin bulunması gerekir. Kumarhanelerin serbestliği ile toplumsal yararın korunması açısından bir takım sıkı zorunlulukların aranması durumu, bu sektöre ilişkin hukuki düzenlemeler biçiminde ifade edilmişti. Nitekim gerek KKTC gerekse Las Vegas ve Makao'da kumar hukukunda toplum yararının, diğer bir ifadeyle kamu yararının öncelendiği görülmüştür. Sosyolojik ve etik açıdan kumar oynama veya kumarhanelerin varlığı bazı toplumlarda kınanabilecek, ayıplanabilecek bir olgu olarak kabul edilebilir. Bu durumda da toplum yararının gereği olarak kumarhane sektörüne ilişkin ciddi kısıtlamalar yasalara aktarılabilir. Aynı şekilde sektöre ilişkin hukuki çerçevede belirtildiği üzere, kumarın serbest bırakılması, bu serbestlikten kimlerin hangi biçimde faydalanacaklarını da belirler. Kumarhane işletmelerinin bu özel ilgi turizm hizmetlerinin sunulduğu kişilere hangi şekilde bu hizmetten nasıl faydalanacakları da yasalarla düzenlenmiştir. Dolayısıyla kumar oynamanın da bir hak olarak kimlere tanındığı ve sınırları yine kumar hukukunun bir parçasını teşkil etmektedir.

Hukuk düzenlemelerine ve kumarhane sektörünün uygulamasına bakıldığında, müşteriler açısından iki husus üzerinde durmak yerinde olacaktır. İlki bireylerin kumar bağımlılığı geliştirmeleri halinde savurganlık ve maddi ve manevi bütünlüğüne zarar verecek biçimde kontrolsüz ve sorumsuz bir biçimde kumar oynamaları durumudur. Kişinin kumar oynaması kişilik hakkı olarak yasalardaki sınırlamalara tabi değilse bu hizmetten faydalanmasında sorun olmayacaktır. Ancak kumar bağımlılığı geliştirmiş kişilerin neden olduğu sorunlar hem kendisi hem de çevresi ve elbette toplum açısından zarara neden olacaktır. Burada kişilik hakları, kişinin hak ve fiil ehliyeti olgusu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla konu öncelikle müşterilerin hak ve fiil ehliye-

ti yönünden incelenecektir. Ayrıca kumarhanelere girişlerde birçok kişisel bilgi diğer bir ifadeyle kişisel veri alındığı görülmektedir. Bu verilerin tabii olduğu hukuki rejim ise kişisel verilerin korunması hakkı bağlamında mahremiyet ile ilişkilidir. Mahremiyetin korunması hakkı veya diğer bir ifadeyle özel ve aile yaşamına saygı hakkı anayasal koruma altında olan klasik bir insan hakkıdır. Kumar oynamanın ahlaki ve sosyolojik olarak kınanabilecek bir faaliyet olabileceği akla geldiğinde kişiler mahremiyetlerinin korunması adına kişisel verilerini vermek istemeyebilir veya bunların paylaşılmasına rıza göstermeyebilirler. Konu bu açıdan da kısaca değerlendirilmelidir.

A. Kumar Oynayan Turistlerin Yetkinlikleri ve Kişilik Hakları Bağlamında Hukuki Yükümlülükler

1. Kumar Oynayan Turistlerin Kişisel Yetkinliklerine İlişkin Genel Düzenlemeler

Son on yılda, kumarın çeşitli sektörlerdeki tanınırlığında önemli bir artış meydana gelmiştir. Bu artış, hükümetlerin alternatif gelir kaynakları arayışında aktif olmaları, turizm sektöründeki girişimcilerin yenilikçi eğlence mekanları oluşturması ve yenilikçi oyun teknolojileri ile formatlarının tanıtılmasıyla ilişkilidir.¹²² Bu nedenle, kumar yasalarla düzenlenmekte ve yasal olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, hükümet kumar oynamanın sınırları belirlemektedir. Ahlaki değerler, bu konudaki yasama kararlarını etkilemekte, toplumsal çerçeve ve siyasi kültür ise kumarın algılanışını şekillendirmektedir. Kumar yasal olsa da kimlerin başlıca kumar oynayıncıları ve bu hizmetten yararlanacakları ile hangi koşullar altında bunun gerçekleşeceği belirsizliğini korumaktadır. Bu durum, yasal sınırlamaların uygulandığı ülkenin siyasi kültürünü yansıtacaktır. Dolayısıyla, bu sınırların belirlenmesi sırasında, hükümetin bu sektörden elde edilen gelire ne kadar bağımlı olduğu hususu göz ardı edilemez.

Bununla birlikte, bu sınırlamalar kaçınılmaz olarak bireylerin kişisel hakları ve özgürlükleri üzerinde kısıtlayıcı etkiler yaratacaktır.

¹²² D. A. Korn and H. J. Shaffer, "Gambling and the Health of the Public: Adopting a Public Health Perspective", *Journal of Gambling Studies*, 15 (1999): 289-365, s. 290.

Örneğin, 25 yaş olarak minimum düzeyde bir kumar oynama yaşı belirlenmesi üzerine tartışmalar yapılırken, siyasi katılım 18 yaşında mümkün olabilmektedir. Dolayısıyla, bu eğlence sektöründe keyif arayan bireylerin turizm hakkına sahip olmaları gerektiği ifade edilebilir. Diğer taraftan bütçe gelirlerini arttırmayı hedefleyen hükümetler, kumar endüstrisi üzerinde lisans edinimi ve vergilendirme suretiyle önemli bir maliyet oluşturabilirler. Eğer bu sınırlamalar fazla hoşgörülü olursa, bireyler açısından kumarın zararlı etkilerine bağımlılık geliştirilmesi ve toplum açısından organize suç veya kara para aklama gibi olumsuz sonuçlara yol açması söz konusu olabilir. Jensen'in belirttiği gibi, kumar endüstrisine yönelik uygulanan politikalar, yalnızca bireylerin boş zamanlarında izin verilen faaliyetlerin tanımlanmasını değil, aynı zamanda her yıl piyasaya sürülen büyük miktardaki paranın yönetimini ve kumarla bağlantılı toplumsal huzursuzluklarla başa çıkmak için toplumların benimsediği stratejileri de kapsamaktadır.¹²³ Bu nedenle, tüm bu kritik faktörleri göz önünde bulundurarak makul sınırlamaların belirlenmesi zorunluluk arz etmektedir.

Kumar sektörünün gelişiminden fayda sağlayacak paydaşlar, kontrolsüz kumarın olumsuz sonuçlarından zarar görebilecek bireylerin korunmasını da göz önünde bulundurmalıdır. Kumarın zararlı etkileri nedeniyle yasaklanmasına yönelik yaklaşımlar 1700'lü yıllara kadar uzanmaktadır. O tarihten bu yana, kumar birçok ABD eyaletinde yasalarla yasaklanmış ve bazı eyaletlerin anayasalarında kısıtlamalara tabi tutulmuştur.¹²⁴ Kumar endüstrisi hem ülke hem de eyalet düzeyinde farklı yasal düzenlemelere tabidir. Kumarın izin verildiği alanlarda, kumar faaliyetlerini yönetmek ve kontrol etmek için kapsamlı kurallar ve düzenlemeler mevcuttur. Bu düzenlemeler, katılım için yaş sınırlarının belirlenmesi, lisans gereklilikleri, vergi yönergelelerinin oluşturulması ve oyunların adil ve şeffaf olmasının sağlanması gibi çeşitli yönleri kapsamaktadır.

¹²³ Jensen, "Money over Misery", 131.

¹²⁴ H., Zeisel and N. Tec. "The Law, Gambling, and Empirical Research", Stanford Law Review, 17/5 (1965), 990. doi:10.2307/1227002, s. 990.

Ayrıca, yasal düzenlemeler kumar bağımlılığı sorununu ele alma-ya yönelik önlemleri de içerebilir.¹²⁵ Kumar, başlangıçta bir günah olarak görülmüş ve daha sonra toplum tarafından ahlaki olarak utanç verici veya dışlayıcı bir eylem olarak değerlendirilmiştir. Bu dönemlerde, kumarın yasaklanması normal veya hatta zorunlu bir durum olarak kabul edilmiştir. Ancak, zamanla kumarın, bağımlılık geliştirmeden ve sorumluluk duygusunu kaybetmeden eğlence amaçlı olarak kontrol altında gerçekleştirilebilecek bir eylem olarak görülmesiyle birlikte, bu konudaki politikalar kademeli olarak gevşemiştir.¹²⁶ Kumarın neden olduğu kayıpların yalnızca maddi değil, aynı zamanda suç işleme potansiyeli, bağımlılık geliştirme riski ve birçok sosyal ve psikolojik sorun yaratma ihtimali düşünüldüğünde, kumarın hala daha sınırlı bir şekilde, sıkı kontrol altında bile olsa, izin verilen bir eylem olduğu söylenebilir. Doğal olarak, kumarın zararlarından en çok korunması gereken gruplar ise reşit olmayanlar ve dezavantajlı bireylerdir.

2. Ahlaki Sorunlar ve Gizlilik/Mahremiyet Endişeleri

Kumar, modern toplumlarda yaygın olarak bir eğlence kaynağı olarak kabul edilmektedir; birçok insana eğlence sunarken, ayrıcalıklı bir azınlığa zenginlik sağlamaktadır. Ancak, aynı zamanda önemli zararların da kaynağıdır. Avrupa Birliği (AB) içinde kumar bağımlılığından etkilenen kişi sayısı 2,5 milyon ile 10 milyon arasında değişmekte olup, bu durum bireylerin sağlık, mali durum ve aile ilişkileri üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Kumar bağımlılığı sorunu, günümüzde dikkate değer bir sosyal mesele olarak tanınmıştır.¹²⁷

Zayıf durumda olan bireylerin korunması, kumara yönelik sınırlamaların uygulanmasının bir gerekçesi olduğu gibi, aynı zamanda onların tam yetkin bireyler olarak yasal kapasitesini kaybetmelerine

¹²⁵ Standen, "Gaming Law vs. Gambling Law", 778.

¹²⁶ S.M. Gainsbury, "Online Gambling Addiction: The Relationship Between Internet Gambling and Disordered Gambling", *Curr Addict Rep*, 2/2 (2015):185-193, s. 185. doi: 10.1007/s40429-015-0057-8.

¹²⁷ Ayrıca, birçok kişinin kumar faaliyetlerine katılması nedeniyle, bu durum 2012 yılında yalnızca AB'de 84,9 milyar €'luk muazzam bir ciro üreten kârlı bir işletmeye dönüşmüştür. Jensen, "Money over Misery", 120.

de yol açabilir. Çoğu yasa, kumar bağımlısı bireylerin mahkeme kararıyla kısıtlanmasını ve vesayet altına alınmasını zorunlu kılmaktadır. Sonuç olarak, onların yasal kapasitesi bir yargı kararıyla kısıtlanmakta ve vesayet altına alınmaktadır. Özetle, bireyler, vasilerinin onayı olmadan hak veya borç edinemezler. Ayrıca, zayıf toplulukların korunması kumara yönelik kısıtlamaları haklı çıkarsa da bireylerin gizlilik haklarını kumarla ilgili endişelere karşı korumak için sıkı kayıt ve kontrol gereklidir. Bireyleri zararlı etkilerden korumak ve kumar sektörünün suçla bağlantılı olabilecek potansiyel zararlarını ortadan kaldırmak amacıyla devletler, bu sektörde sıkı denetim ve kontrol öngörmektedir. Bu durum, gizlilik açısından ciddi zararlar doğurma potansiyeli taşımaktadır.

Hukuki yükümlülükler, bireylerin sahip olduğu gizlilik koruma hakkı ve veri güvenliği hakkı göz önüne alındığında son derece ikna edicidir. Kumar oynayanların bilgilerini kaydetme ve bu bilgileri idari otoritelere açıklama yasal gerekliliği nedeniyle bireyler gizlilikleri konusunda endişe duymaktadır. Bireylerin bilgileri kaydedilmekte olup, bu durum “etiketlenmiş” olma hissini doğurabilmektedir. Bu faktörler arasında bir denge sağlamak için bir mekanizma geliştirmek, bir yandan bireylerin etik ve sosyolojik açıdan kınanmasını önlemek, diğer yandan ise sektörün büyümesini ve sürdürülebilirliğini garanti altına almak açısından zorunluk oluşturmaktadır.

3. Kumar Oynayan Turistlerin Kişilik Haklarına İlişkin Hukuki Yükümlülükleri

Hukuken hak ehliyeti olan bireyler “kişi” olarak tanımlanır. Hukuken kişiler hakları olan ve haklardan faydalanan varlıklardır. Yukarıda kumarhane işletmelerinin ruhsat alabilmeleri için “tüzel kişi” olmaları gerekliliğinden söz edilmiştir. Dolayısıyla hukukta kişi hem gerçek kişi yani insan olabileceği gibi, belirli haklara sahip olan mal toplulukları da kişi olarak kabul edilir.¹²⁸ Bir insan veya mal topluluğunu kişi olarak hak ehliyetine sahip bir biçimde tanımlamak ve hakların konusu olarak addetmek hukukun öngörmesiyle mümkün ol-

¹²⁸ Aydın Zevkliler, Mehmet Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla, Medeni Hukuk, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, Ekim 2000), 159.

maktadır. Kumarhane işletmecilerinin tüzel kişiliği bu türden bir hukuki kişiliktir.

Hak ehliyetine sahip varlıklar olarak kişiler sadece insan olmadığı gibi, belirli özellikleri haiz mal topluluğu veya kişiler de hukuken kişi olabilir ve belirli haklara sahip olabilirler. Kişilik hakları olarak hukuken korunan haklar ise kişinin sahip olduğu hak ve fiil ehliyetini ifade eder. Bununla birlikte kişilerin beden bütünlüğü, maddi ve manevi varlıkları, şeref ve haysiyeti, itibarı, sırları, adı ve diğer değerleri üzerindeki haklarıdır. Bu tür haklar kişiye sıkı sıkıya bağlı olup kişisel değerlerin tümü üzerinde geçerlidir.

Diğer yandan hak ve fiil ehliyetine sahip gerçek kişilerden hangilerinin kumarhane müşterisi olabileceği yasalarla tanımlanır. Şans Oyunları Yasası'nda kumarhane işletmelerinin servislerinden müşteri olarak faydalanabilecek kişilere ilişkin düzenlemeler ve kısıtlamalar vardır. Kumarhane işletmelerine girebilecek kişilere ilişkin koşulları belirtmek yerinde olacaktır. Yasa'ya göre kumarhanelere 25 yaşını doldurmuş olmak ve KKTC'de öğrenim görmüyor olmak gerekir. Öncelikle Şans Oyunları Yasası'nın amaçları arasında "Şans Oyunu Salonlarında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yurttaşlarının, 25 yaş altındaki kişilerin, öğrencilerin ve korumaya muhtaç insanların bulunmamasını" düzenlemek geldiğini belirtmek gerekir (md. 3/6). İkametgahı KKTC'de bulunmayan KKTC yurttaşları ile KKTC yurttaşı olmayan yabancılar kumarhanelere girebilirler. Dolayısıyla siyasi açıdan rüştünü kazanmış olsa da 25 yaşını doldurmamış olan bireyler kumarhane giremezler. Yaşı ne olursa olsun KKTC'de öğrenim görmekte olanlar yine bu faaliyetten faydalanamazlar. Aksi halde hem işletmeye hem de ilgili kişiye cezai işlem uygulanacaktır. Bu bağlamda Yasa'daki yükümlülüklerle ilişkin hem idari hem de adli cezalar ve yaptırımları ayrıca düzenlenmiştir. Bazı yaptırımlar idari para cezası türündeysen, bazıları ise cezai yaptırımın söz konusu olduğu adli suçlardır.¹²⁹

¹²⁹ Yasa'nın değiştirilen 37. maddesinin 2. fıkrasına göre "Yasanın 15'inci maddesinin (2)'nci fıkrasına aykırılığın Polis tarafından tespiti halinde, Polis tarafından Şans Oyunu Salonuna yasadışı giren kişiye 50.- Euro (Elli Euro); Şans Oyunu Salonuna yasadışı girmelerine izin veren Şans Oyunu Salonu İşletmecisine ise yapılan her bir denetimde 1,000.- Euro (Bin Euro) idari para cezası kesilir".

Makao'da kumarhanelere girmek, kumarhanelerde oynamak ve çalışmak için asgari yaş 21'dir. Kumarhaneye giriş kısıtlamaları, belirli kumarhane imtiyaz sahibi çalışan kategorileri için geçerlidir. Halka sunulan pari-mutuel ve faaliyetleri olarak bilinen bahis oyunlarına katılmak için asgari yaş, Makao'nun reşit olma yaşı olan 18'dir.

Las Vegas'ta kumarhanelere girebilme yaşı 21'dir. Ayrıca Makao'nun tersine 21 yaşın altındakilerin bahis oyunu tarzındaki şans oyunlarını oynamaları da yasaktır (NRS 463.350). Las Vegas kumarhanelerinde kumar bağımlılığı olan yasalardaki kurallara aykırı hareket etmiş ve yaptırım uygulanmış veya uygulanması gereken kişiler resim ve kimlik bilgileri paylaşarak kumarhanelere giremeyecek kişiler olarak ifşa edilmektedir. Bu bilgiler kamuya açık bir şekilde paylaşılır. Oyun Denetim Kurulu, Oyun Komisyonu kararlarıyla bu kişiler kumar oynamadan dışlanmış kişiler olarak web sitelerinde yayınlanırlar.

KKTC'de kumar oynayacak bireylerin, medeni haklarını ve kişilik haklarını koruma yeterliliğine sahip olmaları, yani hukuken fiil ehliyetine sahip olmaları gerekmektedir. Hukuki düzenlemeler çerçevesinde, kişilik hakları ve fiil ehliyetine sahip olan kişiler, belirli koşullarda — örneğin akıl hastalığı, madde bağımlılığı veya savurganlık gibi durumlarda — hâkim kararıyla kısıtlanabilir. Hakkında kısıtlama kararı alınan yani hacir altına alınan ilgili kişinin hukuki işlemlerini, borçlanma, ticaret, evlenme, dava açma gibi ehliyetlerini kullanma yetkisi vasisi tarafından üstlenilir. Hukuk sisteminde, kumar bağımlılığı gibi durumlar nedeniyle birey hakkında kısıtlama kararı verilmesi de mümkündür; bu durumda kişinin kumar oynama hakkı yasal olarak sınırlandırılır ve kumar faaliyetlerinden menedilmesi sağlanır.

Kumar oynama bağımlılık yaratabilecek bir eylem olarak kabul görmektedir. Gerek psikolojik gerekse hukuki anlamda tanımlanan bağımlılık en başta tedavi edilmesi gereken bir rahatsızlık olarak kabul görmektedir. Kumar oynamanın sosyolojik ve etik açıdan kınanması veya ayıplanabilecek bir sorun olabileceğinin, aile ve çevreyi etkileyebilecek olumsuz sonuçlar doğurabileceği açıktır. Bu durumlarda psikolojik olarak bağımlılık geliştiği durumlarda kişiler hacir altına alınarak borçlanma, ticaret vb. birtakım haklarını kullanma konusunda kısıtlanabilirler. Dolayısıyla bu bağımlılığın geliştiği kişile-

rin bu faaliyetten alıkonulması ve tedavisinin sağlanması söz konusu olabileceği gibi, başkaları için de maddi ve manevi zararlı etkileri ortadan kaldırılmaya çalışılır.

KKTC'de de Fasil 277 sayılı Yasa uyarınca “eli açık olması veya savurganlığı nedeniyle kendi malını yönetmeye yeterli veya uygun olmayan kişiler” mahcur olarak tanımlanarak hacir altına alınabilirler. Bu bağlamda kişi kendisi veya malları bakımından Yasa kuralları kapsamında vesayet altına alınır. Böylece kişi medeni haklarından tamamıyla yoksun bırakılır. Dava açma, yargısal işlem yapma, borçlanma, mallarıyla ilgili her türlü ekonomik faaliyetlerde bulunma ve hatta kendisini bir dava veya yargısal bir işlemde savunma ve uzlaşma hakkından yoksun bırakılır (md. 9/1). Bu çerçevede kısıtlama altına alınan kişinin yaptığı her işlem vasinin onay ve bilgisi olmadan hükümsüz ve geçersiz olacaktır (md. 9/2).

B. Mahremiyet (Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması) Hakkı Bağlamında Hukuki Yükümlülükler

Günümüz dijital ekosisteminde mahremiyetin hukuki korunması, diğer şartların yanı sıra “veri minimizasyonu” ve “amaç sınırlaması” ilkeleri üzerine inşa edilmektedir. Avrupa Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) Madde 5(1)(c), veri işlemenin “açıkça belirlenmiş, meşru amaçlarla sınırlandırılmasını” zorunlu kılarak, bu ilkeleri evrensel hukuk normlarına dönüştürmüştür.¹³⁰ Kumar sektörüne yönelik düzenleyici çerçeveler (FATF AML/CFT standartları, ulusal mevzuatlar), müşteri denetimi (EDD), şüpheli işlem raporlaması (STR) ve biyometrik doğrulama gibi yoğun veri toplama mekanizmalarını zorunlu kılarlarken¹³¹, bu uygulamalar mahremiyet hukukunun temel ilkeleriyle önemli gerilimler yaratmaktadır. Özellikle GDPR'nin “amaçla sınırlı veri işleme” (madde 5(1)(b)) ve veri minimizasyonu (madde 5(1)(c))

¹³⁰ EU, “General Data Protection Regulation (GDPR)”, 2016/679, 2016, (Erişim Tarihi: 15.06.2025), <https://gdpr-info.eu/>.

¹³¹ FATF 10 ve 16 sayılı Tavsiyeleri ile bkz. FATF (2012-2025), “International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation”, FATF, Paris, France, (Erişim Tarihi: 11.07.2025), www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html, 10-11.

prensipleri, FATF'nin süresiz veri saklama önerileri ve otomatik izleme sistemleriyle doğrudan çatışmakta; birçok ülke gibi KKTC'de dahil olmak üzere kumarhanelerin topladığı finansal geçmiş, coğrafi konum ve biyometrik verileri “ölçülülük” ilkesini aşmaktadır. Bu gereklilikler ile mahremiyetin korunmasına yönelik hukuki güvencelerin çoğu durumda çeliştiği ifade edilebilir. Aynı zamanda kumar hukukunun zorunluklarının, mahremiyetin korunması anlamında ileri sürülen unutulma hakkı (GDPR md. 17) verilerin silinmesi yükümlülükleri veya kişisel verilere erişim hakkı gibi güvenceleri anlamsız kılabilecek niteliktedir. Bu ikilemlerin, kişisel verilerin korunmasında önerilen homomorfik şifreleme¹³² gibi yöntemlerin benimsenmesiyle aşılabılır. Ancak bu durumlarda kara paranın aklanmasının önlenmesi, kumar bağımlılığının gelişmemesi amacıyla sosyal devlet politikaları arasında denge kurulması gereklidir. KKTC'de özellikle kumarhane sektörü açısından, hemen her kumarhane işletmesinde yaşanan önemli bir ikilemin olduğunu belirtmek gerekir. Kumar oynama, çoğu yerde bulunabilecek uzun bir geçmişi olan bir faaliyet olduğu gibi, aynı zamanda evrensel olarak kınanan ve sansür edilerek pek çok yerde yasaklanan bir aktivitedir.¹³³

Şans Oyunları Yasası'na göre, kumarhanelere müşteri olarak giriş yapan kişilerin kimlik ve kişisel bilgilerinin alınması ve bilgisayar ortamında kaydedilmesi yasal bir zorunluluktur (md. 15/3). Müşterilerin kimlik bilgilerini ibraz etmeleri ve bu bilgilerin eksiksiz şekilde kayıt altına alınmaması halinde idari para cezası uygulanmaktadır. Ayrıca, elde edilen bilgiler ilgili Bakanlık ile paylaşılmalıdır (md. 15/4). Yasadaki düzenlemeye göre, toplanan kişisel bilgiler güncel

¹³² Homomorfik şifreleme, verilerin şifreli biçimdeyken dahi işlenmesine olanak tanıyan bir kriptografik yöntemdir. Bu yaklaşımda istemci, verilerini şifreleyerek sunucuya iletir; sunucu ise bu şifreli veriler üzerinde belirli cebirsel işlemleri gerçekleştirir ve elde edilen şifreli sonucu istemciye geri gönderir. İstemci, bu sonucu kendi gizli anahtarıyla deşifre ederek nihai çıktıya ulaşır. Böylece veri gizliliği ve güvenliği, işlem süreci boyunca korunmuş olur. Bu şifreleme, açık metinler üzerinde gerçekleştirilen işlemlerle aynı sonucu verecek şekilde, şifreli veriler üzerinde işlem yapılmasını mümkün kılan bir tekniktir. Cengiz Paşaoğlu ve Cevheroğlu Emel, “Bulut bilişim sistemleri kapsamında kişisel verilerin şifreleme yöntemleri ile korunması”, Bilişim Teknolojileri Dergisi, 13.2 (2020): 183-195, s. 188.

¹³³ Scott and Aşıkoğlu, “Gambling with Paradise?”, 50-51.

tutulmalı ve Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Yasası'nda öngörülen süre boyunca muhafaza edilmelidir. KKTC Şans Oyunları Yasası kapsamında kumarhane müşterilerinin kimlik ve kişisel bilgilerinin paylaşılması yükümlülüğü, Maliye Bakanlığı ile ilgilidir. Bu bilgiler ilgili yasal düzenlemelere göre Maliye Bakanlığı'na iletilmektedir ve denetim süreçlerinde Bakanlık yetkili kurum olarak tanımlanmıştır.

Bu durumda kişisel verilerin korunması hakkı kapsamında kişiler KKTC Anayasası'nın 19. maddesinde öngörülen ve koruma altına alınan özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı bağlamında endişe duyabilirler.¹³⁴ Anayasa'ya göre "Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz" (md.19/1). İlgili maddede istisnai haller "Adli kovuşturmanın gerektirdiği istisnalar" ile herhangi bir "Yasanın açıkça gösterdiği durumlarda, usulüne göre verilmiş mahkeme veya yargıç kararı" olması, ayrıca "ulusal güvenlik ve kamu düzeni bakımından gecikmede sakınca bulunan durumlarda da" yine bir yasa ile yetkili kılınan merciin emri bulunmadıkça, kimsenin üstü, özel kağıtları ve eşyası aranamaz ve bunlara el konulamaz (md. 19/2).

Kumarhaneye giriş esnasında alınan ve güncel olarak kaydedilerek işlenen verilerin Maliye Bakanlığına iletilmesindeki hukuki yarar, kamu yararı gerekçesiyle kumar oynayan kişilerin bilinmesi veya toplumu korumak olarak ifade edilebilir. Ancak kumarhane işletmelerine, kişisel verileri Bakanlıkla paylaşma zorunluluğu getirilmesi, mahremiyet doktrini açısından bir tür "fişleme" olarak da değerlendirilebilir.

KKTC'de 89/2007 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Yasası, kişilerin kimlik bilgileri de dahil kişisel verilerinin korunması, bu verilerin işlenmesi, aktarılması ve transferi konusundaki hukuki rejimi düzenlemektedir. Kişisel verileri toplayan kumarhane işletmeleri birer kontrolör olarak bu Yasa hükümlerine de riayet etmekle yükümlüdür. Ancak uygulamada kumarhanelerin aldıkları verileri Bakanlık dışında kimlerle hangi ölçüde paylaştıkları belirsiz olduğundan bu konudaki mahremiyet endişelerini arttırdığı ifade edilebilir.

¹³⁴ Aynı yönde değerlendirme için bkz. Giritli, Öztüren ve Çelik Ulusoy, "Kumarhane Turizmi", 334 vd.

Kumar oynama KKTC’de sadece hukuki bakımdan değil, sosyolojik, psikolojik ve hatta dini inançlar yönünden de kaçınılması gereken bir eylem olarak kabul görmektedir. Dolayısıyla toplumun sosyal, kültürel ve hukuki kodları büyük ölçüde bu faaliyeti sınırlama, yasaklama ve kaçınma üzerine kuruludur. Bu kabul görme yasa koyucunun zihninden yasal ifadelere de geçmektedir. Ancak özellikle KKTC’de yasa koyucunun bireylerin bu faaliyetten faydalanmaları ile bireyleri kumar oynama faaliyetinin zararlarından korumak arasında bir denge kurması beklenir. Kumar oynayan kişilerin hem mahremiyet hem de bu faaliyetin bağımlılık haline dönüşmesiyle karşı karşıya kalacakları zararlar kendileri kadar, ailelerini ve toplumu da etkileyecektir. Kişilik hakları bakımından kısıtlama altına alınabilecek bu kişiler medeni haklarını kullanamayacaklardır. Bu nedenle yasa koyucunun katı bir biçimde kimlerin bu faaliyetten faydalanabilecekleri ve bundan doğan zararların önlenmesi ve giderilmesi konusunda düzenlemeleri bulunmaktadır.

C. Kara Para Aklama ve Finansal Düzenlemeler Yönünden Kumar Hukuku

1. Genel Olarak Kumar Hukuku Bağlamı

Kara para aklamanın önlenmesi (*anti-money laundering/AML*) ve terörizmin finansmanıya mücadele (*counter-terrorism financing/CTF*) önlemlerine ilişkin hukuki düzenlemeler, kumar turizmi sektörü üzerinde önemli etkilere sahiptir. Kara para aklama sorunuyla mücadele, yasa dışı fonların meşru varlıklara dönüştürülmesinin tespit edilmesi ve önlenmesi sürecidir; terörizmin finansmanının önlenmesi ise terörist organizasyonların finansal destek ağlarının kesilmesini ifade eder. Burada bahsi geçen faaliyetlere ilişkin önlemlerin kumar turizmi üzerindeki potansiyel etkileri incelenmektedir.

Kumarhane endüstrisinin, özellikle elektronik oyun cihazları yoluyla gerçekleştirilebilecek kara para aklama ve terörizmin finansmanı gibi risklere karşı daha sıkı yasal düzenlemelerle sınırlandırılması gerekmektedir. Tarihsel olarak, kumarhane işletmeleri suç gelirlerinin aklanması ve organize suçlarla ilişkilendirilmiş, bu nedenle kamuoyu nezdinde “riskli” veya “rahatsız edici” sektörler arasında de-

ğ erlendirilmiştir. Bu nedenle, 2000'li yıllardan itibaren kara para aklamanın önlenmesi ve terörizmin finansmanı ile mücadele (CTF) alanındaki uluslararası standartların yaygınlaşması, kumarhane işletmelerine yönelik düzenleyici ilginin ve denetim gerekliliklerinin artmasına yol açmıştır.

Kara para aklamanın terörizmin finansmanı ile yakından ilişkili olması nedeniyle, bu alanda yalnızca ulusal değil; aynı zamanda uluslararası düzeyde etkili denetim ve karşı tedbirlerin uygulanması gerekmektedir. Kumarhane ve şans oyunları sektörüne ilişkin risklerin azaltılması amacıyla başta Maliye Bakanlığı ve Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi ile görevli Finansal İstihbarat Birimi gibi ulusal kurumlar yanında, uluslararası düzeyde Finansal Eylem Görev Gücü (*Financial Action Task Force-FATF*) ve Asya/Pasifik Kara Para Aklamayla Mücadele Grubu (*APG*) gibi organizasyonlar önemli rol üstlenmektedir.

FATF'nin yayımladığı Kumarhanelerin ve Oyun Sektörünün Zafiyetleri Raporunda (Report on Vulnerabilities of Casinos and Gaming Sector) kumarhane sektöründe kara para aklamayı önlemeye yönelik birtakım önerilere yer vermiştir. Kumarhanelerin kara para aklama ve terörizmin finansmanı alanında sahip olduğu zaafların incelendiği Rapor'da, kumarhanelerin küresel ölçekte yüksek miktarda nakit parayla işlem yaptıklarını, diğer sektörlerle göre daha fazla risk taşıdığı ve suç gelirlerinin aklanmasına elverişli olduğu vurgulanır. Bu bağlamda mevzuat ve denetim eksiklikleri, özellikle farklı ülkelerde uygulanan önlemlerin yetersizliği ve çevrim içi kumarhane piyasasının hukuki açıdan düzenlenmemiş olması önemli bir açık olarak belirtilmiştir. Rapor'da yer verilen öneriler şu şekilde belirtilebilir.

- Sektörde risk değerlendirmesi yapılması ve yüksek riskli alanların tanımlanması,
- Müşteri kimlik tespiti (KYC) ve kimlik doğrulama süreçlerinin zorunlu olarak uygulanması,
- Tüm işlemlerin kayıt altına alınması ve düzenli olarak denetlenmesi,

- Anonim işlemler ve yüksek nakit akışı ile bağlantılı risklere karşı özel kontrol mekanizmalarının kurulması,
- Özellikle sanal oyunlar ile kripto paralar entegre sistemlerinde denetim süreçlerinin güçlendirilmesi ve teknolojik gözetimin artırılması.

Bu öneriler hem ulusal makamlar tarafından hem de uluslararası standartlar çerçevesinde, kumarhane sektöründe kara para aklamaya elverişli boşlukları azaltma yönünde uygulanmaktadır¹³⁵

Kumar endüstrisinde müşteri verilerinin izlenmesi ve toplanmasını içeren önlemler, gizlilik ve kişisel bilgilerin korunması konusunda endişelere yol açmıştır. Bu önlemler, kara para aklama ve terörizmin finansmanını önlemeyi amaçlarken, diğer taraftan müşteri faaliyetlerini izleme ve kaydetmeyi de içerebilmektedir. Böylece bireylerin gizlilik hakkını ve kişisel verilerinin gizliliğini tehlikeye atabilir. Müşterilerin kapsamlı bir şekilde izlenmesi, onların açık rızası olmadan hassas kişisel verilerin toplanmasına yol açabilir. Bu bilgiler arasında kumar alışkanlıkları, mali işlemler ve kişisel kimlik verileri yer alabilir. Bu çatışma ise alınan önlemlerin bireylerin gizlilik hakları ve kişisel verilerinin korunması ile çeliştiği durumlarda ortaya çıkmaktadır.

Kumar endüstrisinde kişisel verilerin toplanması, saklanması ve kullanılması konusunda açık ve kapsamlı bir yasal çerçevenin oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Bu düzenlemelerin, veri toplama süreçlerinde şeffaflığı sağlaması ve bireylerin hangi verilerin ne amaçla işlendiğini açık şekilde anlamalarının mümkün kılınması gereklidir. Ayrıca, bireylerin kişisel verilerine erişim ve düzeltme hakkı tanıyan kontrol mekanizmalarının oluşturulması ve yetkisiz erişime veya kötüye kullanıma karşı etkili koruma önlemlerinin devreye alınması şarttır. Kumar sektöründe, müşteri verilerinin toplanması ile gizlilik haklarının korunması arasında denge kurulması; sektörün güvenilir-

¹³⁵ Financial Action Task Force (FATF), OECD and The Asia/Pacific Group on Money Laundering (APG), "Report on Vulnerabilities of Casinos and Gaming Sector", FATF Report, March 2009, (Erişim Tarihi: 06.02.2025), <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Vulnerabilities%20of%20Casinos%20and%20Gaming%20Sector.pdf.coredownload.pdf>

liğinin sürdürülebilmesi ve kara para aklama ile terörizmin finansmanının engellenmesinde temel bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. Bu dengeyi sağlamak için ise iyi tanımlanmış hukuki düzenlemeler, açık ve dürüst uygulamalar ile güvenilir veri koruma protokollerinin benimsenmesi gerekmektedir.

Birçok akademik çalışmada, kumarın ekonomik ve toplumsal etkileri genellikle olumsuz yönleriyle ele alınırken; Standen'in belirttiği üzere, sektörün sermaye yoğunlaşması ve risk transferi gibi potansiyel toplumsal faydaları göz ardı edilmektedir.¹³⁶

Turizm sektörünün düzenlenmesinde, ülkeler arasında farklı yaklaşımlar benimsenmektedir. Serbest piyasa, özel girişim özgürlüğü (*laissez-faire*) ve sıkı kontrol arasında denge kurarken, organizasyonlar ile bireylerin hesap verebilirliğini vurgulamak önem taşır. Bu kapsamda, "sorumlu kumar" modeli, kumardan kaynaklanabilecek olumsuzlukları önleme ve azaltma amacıyla oluşturulan politika ve prosedürleri içerir. Temel amacı, kamu yararını korumak ve yasal kumar turizminin toplumla uyumlu şekilde gelişmesini sağlamaktır. Bu politikalar; tüketici koruması, kamu eğitimi ve farkındalığın artırılması, etkili tedavi ve danışmanlık hizmetlerine erişim gibi müdahaleleri kapsar. Kumarhaneler ve işletmeciler, sağlık ve sosyal hizmet uzmanları, ilgili sivil toplum kuruluşları (ör. Kumar Operatörleri Dernekleri veya Oyun Kurulları), kamu otoriteleri ve düzenleyici kurumlar başlıca paydaşlardır. Dünya Sağlık Örgütüne göre, kumarın yol açtığı zararların etkin şekilde önlenmesi için, toplum çapında halk sağlığı odaklı kapsamlı önlemlerin uygulanması gerekmektedir. Bunlar arasında kumar reklam ve sponsorluğunun kaldırılması, zarara uğrayanların damgalanmasının azaltılması, hesap kaydının ve kendi kendini hariç tutma araçlarının yaygınlaştırılması, kayıp ve bahis limitleriyle ürün güvenliği önlemlerinin alınması, kumar sağlayıcılarının güçlü bir şekilde denetlenmesi ve kamuoyunun riskler konusunda uyarılması yer almaktadır.¹³⁷ Bu stratejiler, toplumsal düzeyde kumarın olumsuz etkilerini azaltmayı hedeflemektedir.

¹³⁶ Standen, "Gaming Law vs. Gambling Law", 782.

¹³⁷ Bu konuda değerlendirmeler için bkz. World Health Organization, "Public Health Implications of Gambling Policies: Responsible Gambling Practices," WHO

Toplumsal alanın düzenlemesi bakımından hukuk kuralları, önleyici veya düzeltici nitelikte olabilir. Sorumlu kumar politikaları ise, endüstriyi proaktif ve önleyici kurallar çerçevesinde yönetmeyi amaçlar. Bu doğrultuda, güvenli kumar oyununu teşvik etmek ve kamuoyunu bilinçlendirmek için uygulamalar geliştirilir. Sosyal eğitim, personel eğitimi, yardım hatları, bilgilendirme broşürleri ve oyun istatistikleri paylaşımı gibi araçlar önerilmektedir. Sorumlu kumar araştırmaları, şu uygulamalardan kaçınılması gerektiğini göstermektedir: reşit olmayanlara pazarlama, aşırı kumarın olumsuz etkilerine karşı uyarı eksikliği, reşit olmayanlara ve alkol veya madde etkisindeki kişilere oyun erişimi, kullanıcıya kendini dışlama imkanı sunmama ve aşırı kumara teşvik. Ayrıca, elektronik makinelerde bozuk para kabulünün ve bedava dönüşlerin sınırlandırılması, kumarhane içindeki ATM erişiminin sınırlandırılması gibi çevresel önlemler önerilmektedir. Sürdürülebilir bir kumar turizmi için, yerel halkın, hükümetlerin ve sektör paydaşlarının bu sorunları çözmeye yönelik çalışmalara destek olmaları gerekmektedir.¹³⁸

2. KKTC'de Kara Paranın Aklanmasının ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesine İlişkin Hukuki Düzenlemeler ve Kumar Turizmi

Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi Yasası¹³⁹ ile daha yeni tarihli olan 1/2024 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının, Terörizmin Finansmanının ve Kitle İmha Silahlarının Yaygınlaşmasının Finansmanının Önlenmesi Yasası kumar hukuku alanına ilişkin düzenlemeleri içerir. Kumarhane turizmi açısından yasada şans oyunları ve bahis hizmetleri üzerinde çeşitli sınırlar ve düzenlemeler içeren ilgili yasalardan en yeni tarihli olanı suç gelirlerinin aklanmasına ilişkin olandır. Yasa fiziksel veya sanal ortamda şans oyunları sunan gerçek

Guidelines, 2017. (Erişim Tarihi 29.09.2025), <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/gambling>.

¹³⁸ Cathy HC. Hsu, *Legalized Casino Gaming in the United States: The Economic and Social Impact*, (USA, Routledge, 2014).

¹³⁹ 55/1999 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi Yasası, R.G. 149 08.11.1999, (Erişim Tarihi: 12.03.2025), <http://www.kktcmerkezbankasi.org/sites/default/files/mevzuat/ys55-1999.pdf>.

veya tüzel kişiler olarak bahis hizmeti sunanları ve Şans Oyunları Yasası uyarınca faaliyet gösteren kumarhaneleri ayrı ayrı düzenlemektedir. Bu noktada her iki kumar türü bakımından suç geliri aklama veya terörizmin finansmanı ile ilgili Yasa'da öngörülen yükümlülüklerle tabi oldukları öngörülmüştür.

Yasa'da müşterilerin kişisel verilerinin işlenmesinin yasal yükümlülük gereğince öngörüldüğü görülmektedir. Buna göre yükümlüler, müşteri kimlik bilgilerini doğrulamak ve işlemleri izlemek için gerekli önlemleri almak zorundadırlar (md.16). Bu prensip Yasa'da önemli bir yer tutmakla birlikte belirli meblağların üzerindeki işlemler, şüpheli işlemler vb. durumlarda Müşteri Tanı Prensipleri kurallarının uygulanması gereklidir (md.14, 15). Bu ilkelerin sorumlu kumar bağlamında özellikle potansiyel bağımlıların tespit edilmesine yardımcı olabileceği düşünülebilir. Yükümlüler şüpheli işlemleri veya belirli meblağı aşan işlemleri ilgili birime bildirilmelidir (md. 26). Burada yine sorumlu kumar prensibi bakımından bağımlılık belirtileri gösteren müşterilerin izlenmesine olanak sağlanabilir. Ayrıca yükümlüler kayıt tutmak zorunda oldukları gibi kişisel veri niteliğinde tuttukları verileri 12 yıl saklama yükümlülüğünü taşırlar. Bu yasa, KKTC'de şans oyunları ile ilgili finansal işlemlerin düzenlenmesi ve suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi amacıyla önemli kurallar ve yükümlülükler getirmektedir. Yükümlülerin, yasada belirtilen kuralara uyması hem yasal sorumluluklarını yerine getirmeleri hem de finansal sistemin güvenliğini sağlamaları açısından kritik öneme sahiptir. Yasa'nın yukarıda ifade edilen reklam yasağına ilişkin düzenlemeleri, kumarhanelerin reklam ve tanıtımlarında belirli sınırlamaları içermekte ve yanlış yönlendirici veya yanıltıcı reklamları yasaklamaktadır.

Ayrıca sorumlu kumar yaklaşımı ile uyumlu olarak kumarhaneler, kumar bağımlılığına karşı önlemler almak zorundadır. Bu durum ise, oyuncuların kendilerini korumalarına yardımcı olacak bilgilendirme ve destek hizmetlerini içerebilir. Yasa'nın belirli hükümlerinde öngörülen eğitim (md. 42) ve uyum görevlilerine ilişkin hükümler (md. 39) kapsamında sorumlu kumar prensipleri dahil edilebilir. Bu bağlamda kumarhaneler, çalışanlarına bağımlılık ve riskli oyun davranışları konusunda eğitim vermekle yükümlüdür, böylece bağımlı

oyuncuları tanıyıp onlara yardımcı olabilirler. Ayrıca, kısaca suç geliri aklama veya terörizmin finansmanı veya kitle imha silahlarının yaygınlaşmasının finansmanının önlenmesi için yapılan mücadelede uluslararası kriterlere uyum sağlanması, risk temelli bir yaklaşımla sistemin güvence altına alınması ve söz konusu suçların önlenmesini sağlamak amacıyla (md. 3) müşterilere, kumarhane işletmeleri tarafından bağımlılık riski hakkında bilgilendirme yapılmalı ve gerekli destek hizmetleri sunulmalı, bağımlılık önleme politikaları geliştirilerek, oyuncuların aşırı kayıplar yaşamalarını önlemek için gerekli önlemleri alınmalıdır.

KKTC’de kumar hukuku, turizm sektörünün önemli bir parçası olan şans oyunlarının düzenlenmesi ve denetlenmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu yasa, hem yasal çerçeve sağlayarak kumar faaliyetlerinin güvenliğini artırmakta hem de turizm hakkını koruyarak ülkenin ekonomik gelişimine katkıda bulunmaktadır. Böylece, sorumlu kumar uygulamaları ile turizmin sürdürülebilirliği arasında güçlü bir bağlantı kurulmuş olmaktadır. Diğer yandan Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi Yasası ile kumarhane işletmelerinin faaliyetleri düzenlenerek, şans oyunları sektöründe yasal bir çerçeve oluşturulmuştur. Yasa, kumarhanelerin kara para aklama risklerini azaltmak amacıyla, bildirimle yükümlü kurumlar olarak tanımlanmasını sağlar ve bu kurumlar şüpheli işlemleri bildirme zorunluluğu getirir. Böylece, kumarhanelerdeki finansal işlemlerin denetlenmesi sağlanarak, yasal olmayan kazançların aklanmasının önüne geçilir (md. 10, 11 ve 14). Yasa’da kumar hukuku ve elbette kumarhane turizminin gelişmesi bakımından göz önünde bulundurulması gerekli yükümlülükler de yer almaktadır. Kumarhanelerin müşterilerinin kimliklerini tespit etme zorunluluğu, (md. 5) kişisel verilerin işlenmesini zorunlu kılarken şüpheli işlemlerin önlenmesine yardımcı olma amacını taşımaktadır. Ayrıca denetim süreçlerini desteklemek amacıyla kumarhanelerin, şüpheli işlemlerle ilgili bilgi ve belge vermesi gerekliliği öngörülmüştür (md. 10). Kumarhanelerdeki şüpheli işlemleri belirlemek için kullanılacak kriterleri de belirleyen hükümler (md. 18), kumar faaliyetlerinin denetimi açısından kritik öneme sahiptir. Şüphesiz kumarhaneler aracılığıyla elde edilen kara paranın aklanmasının suç olarak düzenlenmesi, kumar hukuku açısından önemlidir (md.

19). Yasa, kumar hukuku ile turizm hakkı arasında güçlü bir köprü kurarak, hem yasal düzenlemelerle kumarhanelerin faaliyetlerini denetler hem de turizm sektöründe güvenli bir ortam yaratır. Bu durum hem yerel hem de uluslararası düzeyde KKTC'nin imajını güçlendirirken, sürdürülebilir turizmin de temellerini atmaktadır.

Kara paranın aklanmasının önlenmesi açısından sorumlu kumar uygulamalarına ilişkin olarak, risk temelli denetim mekanizmalarının benimsenmesi, çevrimiçi platformlarda gerçek zamanlı izleme yapılması ve sektör çalışanlarına yönelik zorunlu eğitim programlarının verilmesi gerekliliği öneri olarak sunulmaktadır.¹⁴⁰ Kumarhaneler, turizm sektörünün önemli bir parçası olarak, turistlerin güvenli ve sorumlu bir oyun deneyimi yaşamalarını sağlamakla yükümlüdür. Yasa, kumarhanelerin bağımlılık önleme politikaları geliştirmesini ve uygulamasını zorunlu kılarak, turistlerin aşırı kayıplar yaşamalarını önlemeyi hedefler. Bu yaklaşım, turizm hakkının korunmasına katkıda bulunarak, ülkenin ekonomik kalkınmasına destek sağlamaktadır.

Kumar hukukuna ilişkin bu detaylı yükümlülükler, kumarhane sektörünün gelişimi ve kumar turizmi açısından güvenli bir oyun ortamı sağlayarak, oyuncuların güvenini artırır. Bu durum, daha fazla turist çekebilir. Ayrıca kumarhanelerin faaliyetlerini denetleyerek, kara para aklama gibi yasa dışı faaliyetlerin önüne geçilmesi yanı sıra sektörün itibarını artırdığı kabul edilmelidir. Bağımlılık önleme politikaları ve sorumlu kumar uygulamaları, turistlerin sağlığını koruyarak, sürdürülebilir turizmi destekler niteliktedir. Elbette aşırı düzenleme ve denetim, kumarhaneler için maliyetleri artırma, yeni girişimleri engelleme ve sektördeki rekabeti azaltma tehlikesi taşımaktadır. Sıkı denetimin yararları olduğu açıktır. Ancak sıkı denetim kumarhane işletmelerinin esnekliğini azaltacak nitelikte olursa yenilikçi turist çekebilecek uygulamaların hayata geçirilmesini zorlaştırıcı etkisi de olabilir. Ayrıca yükümlülükler çok katı hale gelirse, bazı turistler alternatif destinasyonlara yönelebilir. Bu durum, kumar turizminin gelişimini olumsuz etkileyebilir. Kumar hukukuna ilişkin yükümlülükler, kumarhane sektörünün gelişimi ve kumar turizmi açısından den-

¹⁴⁰ FATF, OECD and APG, "FATF Report on Vulnerabilities of Casinos and Gaming Sector", 58.

geli bir şekilde ele alınmalıdır. Yasal düzenlemeler, sektörü koruma ve denetleme amacı taşırken, aynı zamanda esneklik ve yenilikçiliği destekleyecek şekilde tasarlanmalıdır. Bu denge sağlandığında hem kumar turizmi hem de turizm hakkı açısından olumlu sonuçlar elde edilebilir. Kumar turizm hakkı ile devletin kumarın kötü etkilerinden korunma yükümlülüğü arasında denge sağlamak için esnek yasal düzenlemeler ve sorumlu kumar uygulamaları geliştirilmelidir. Ayrıca, şeffaf denetim mekanizmaları ve yerel toplumun görüşlerini dikkate alan sosyal sorumluluk projeleri, bu dengenin kurulmasında önemli rol oynayacaktır. Böylece, ekonomik faydaların arttırılması toplumsal sorunların ise önlenmesine yardımcı olacaktır.

SONUÇ

Kumarla ilişkili riskleri azaltmak, literatürün de ortaya koyduğu gibi çok boyutlu ve bütüncül stratejilerin birlikte uygulanmasını gerektirir. Son yıllarda özellikle Merkezi Oyuncu Takip Sistemleri'nin gerek davranışsal izlemede gerekse erken müdahalede etkinliği vurgulanmakta; Allami, bu sistemlerin, riskli kumar alışkanlıklarını ve problemlili oyuncuları tespit ederek hem oyuncu hem de operatörler açısından daha etkili koruyucu önlemler sunduğunu göstermektedir.¹⁴¹ Benzer şekilde, Regan ve arkadaşlarının (2022) Delphi çalışması, pazarlama ve erişim kontrollerinden, tedavi desteği ve fiyatlandırmaya kadar uzanan geniş yelpazede toplam 81 politika ve müdahalenin ön plana çıktığını göstermiştir; bulgular, özellikle kumarın zararlı etkilerinin azaltılması için düzenleyici önlemlerin önemine dikkat çekmektedir. Bu önlemler fiyatlandırma, erişilebilirlik, pazarlama, çevresel/teknolojik düzenlemeler, eğitim ve destek hizmetleri gibi çoklu alanları kapsamaktadır. Araştırmacılar, bu çerçevenin toplum sağlığını korumada kumara ilişkin düzenleyici kontrolleri güçlendirebileceğini vurgulamaktadır.¹⁴²

¹⁴¹ Youssef Allami, "Strengthening Oversight and Integrity: The Multi-faceted Role of Centralized Player Tracking Systems in Gambling", *Addiction*, 11/7 (2024), s. 1149.

¹⁴² Çalışmada, halk sağlığı alanından seçilen bağımsız uzmanlara, ilk olarak literatür ve kilit paydaş girdilerine dayalı olarak belirlenen 103 önlem sunulmuş, ardından üç turda her bir önlemin bilinen veya potansiyel etkinliği değerlendirilmiştir. Konsensüs sağlanan (en az %70 oranında etkili olduğu kabul

Yerel düzeyde yapılan müdahalelerin etkinliği de Velasco ve arkadaşları (2021) tarafından ortaya konulmuştur. Kumarhane işletmelerinin yalnızca merkezi değil, faaliyet gösterdikleri yerel idarelere karşı da sorumluluk taşımaları gerektiği ve yerel idari otoritelerin sigara ve alkol yasakları gibi uygulamalarda etkili denetim yapabilmesinin kumarın yol açtığı zararları azaltmada kanıtlandığı rapor edilmiştir. Bu yönde reklamların engellenmesi veya sınırlandırılması ile satın alınabilirlik denetimlerinin yapılması gibi önlemlerin, kumar faaliyetine veya kumarla ilişkili ürünlere de uygulanarak kumar alışkanlığının önemli ölçüde önüne geçilebileceği ifade edilmiştir. Dolayısıyla, literatürde zarar azaltıcı stratejilerin hem merkezi düzenleyici kurumlar hem de yerel idareler tarafından bütüncül şekilde uygulanması önerilmektedir.¹⁴³ Dolayısıyla işletmelerin ve kumar turizmi faaliyetinin yerel yönetimler tarafından daha etkin ve etkili denetiminin sağlanması için kumar hukukunun çerçevesinin ilgili yerel yönetimlerle belirtilen yetkileri sağlaması gerekir.

Sorumlu kumar politikalarında, dezavantajlı ve savunmasız grupların korunması özel önem arz etmekte; çocuklar ve gençler gibi risk altındaki grupların bilgilendirilmesi, toplum tabanlı önleyici yaklaşımın ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Sonuç olarak, uluslararası deneyimlerin ve karşılaştırmalı hukuk analizlerinin gösterdiği gibi hem küresel hem de yerel düzeyde uygulanabilir, açık ve şeffaf düzenlemeler; sektörün sürdürülebilir gelişimini sağlarken, kamu yararı ve tüketici korunması dengesinin gözetilmesini zorunlu kılmaktadır. Yeni teknolojik gelişmelerin ve ulusötesi aktörlerin yarattığı dinamikler ise, geleneksel ve öz düzenleme pratiklerinin sürekli gözden geçirilmesini gerektirmektedir.

edilen) 81 önlem uygulanabilirlik, maliyet, yan etki ve eşitlik gibi boyutlarda ayrıca değerlendirilmiş ve nihai olarak 40 önlem öne çıkarılmıştır. Marguerite Regan, et al. "Policies and interventions to reduce harmful gambling: an international Delphi consensus and implementation rating study", *The Lancet Public Health*, 7/8 (2022): e705-e717.

¹⁴³ Velasco Verónica, et. all. "Prevention and Harm Reduction Interventions for Adult Gambling at the Local Level: An Umbrella Review of Empirical Evidence", *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18/18 (2021), s. 9.

Küresel düzeyde kumar hukukunun çerçevesi, ülkelerin kendi kültürel değerleri, gelenekleri ve toplumsal öncelikleri ile yakından ilişkilidir. Birleşik Krallık ve Makao gibi liberal düzenlemelere sahip ülkeler ile Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya gibi daha kısıtlayıcı ortamları benimseyen ülkeler arasında önemli farklar gözlenmektedir. Özellikle teknolojik gelişmeler ve çevrimiçi kumarın yaygınlaşması, düzenleyicilerin yeni tehditlere ve tutum değişikliklerine dinamik biçimde uyum sağlamalarını zorunlu kılmaktadır. Küresel endüstri büyümeye devam ettikçe hem ekonomik çıkarların hem de savunmasız grupların korunması dengesinin titizlikle gözetilmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Bu büyüme devam ederken aynı zamanda kumarı düzenleyen yasalar da değişen toplumsal tutumları ve teknolojik gelişmeleri yansıtacak şekilde gelişecektir.¹⁴⁴ Çeşitli ülkelerdeki kumar yasalarının karşılaştırmalı incelenmesi, her ülkenin kendi koşullarına göre şekillenen ve farklı avantaj ve zorluklar barındıran düzenleyici çerçeveleri ortaya koymaktadır. Özellikle çevrimiçi kumarın yaygınlığı ve teknolojik gelişmelerin hız kazandırdığı değişim sürecinde, düzenleyici kurumların bu yeni ortama hızla uyum sağlaması, ekonomik faydalar ile savunmasız grupların korunması ve kumarla bağlantılı zararların önlenmesi arasında etkili bir denge kurması yaşamsal önemde görülmektedir.¹⁴⁵

Ayrıca, Asya'da Ulusötesi Casino Şirketleri (*Transnational Casino Corporations/TNCC*) sektördeki ağırlığı ve kendi kendini düzenleme mekanizmalarının artışı, bölgesel farkların ve iş birliğinin önemini göstermektedir. Sonuç olarak, kumar hukukunda sürdürülebilir bir çerçevenin oluşturulması; teknolojik gelişmeler, yeni riskler ve toplumsal ihtiyaçlar ışığında sürekli güncellenen, esnek ve çok düzeyli politikalarla mümkündür.¹⁴⁶

¹⁴⁴ HiREACH, Hireach Projejt on“Gambling Laws Around the World: A Comparative Study”, (Erişim Tarihi: 14.03.2024), <https://hireach-project.eu/gambling-laws-around-world-comparative-study>.

¹⁴⁵ Roadtrip Project, “Comparative Analysis of Gambling Laws Across Countries”, (Erişim Tarihi: 08.06.2024), <https://roadtripproject.eu/comparative-analysis-gambling-laws-across-countries>.

¹⁴⁶ Hancock and Hao, “Gambling Regulatory Regimes and the Framing of “Responsible Gambling”, 147.

Evrensel bir standart olarak sorumlu kumar ilkeleri hem bireylerin hem de toplumun refahını önceleyen, şeffaflık, hesap verebilirlik ve çağdaş koruma mekanizmalarını içeren bir çerçeve sunmaktadır. Kavramın mevzuat yoluyla güçlendirilmesi, riskli davranışların önlenmesi, problemlili kumarbazların erken tespiti ve müdahale olanaklarının artırılması açısından temel bir adım olarak değerlendirilmektedir. Sorumlu kumar yaklaşımı; tüketicinin korunması, kamu eğitimi, erişim ve oynama limitleri ile etkin denetim mekanizmalarını bir araya getirerek hem sektörün sürdürülebilirliğini hem de toplumsal güvenliği destekler. Ülkemizde de mevzuat düzeyindeki yeniliklerin, uluslararası normlara uygun şekilde sorumlu oyun politikalarını benimsemesi, kumar endüstrisinin daha etik ve zararı en aza indirgeyen bir platforma dönüşmesini teşvik etmektedir.

Kumar endüstrisinin gelişimi ve zararlı etkilerinin önlenmesi sürecinde, öz düzenleme (*self-regulations*) mekanizmaları ile bireysel risk alma süreçlerinin şeffaf ve hesap verebilir şekilde yönetilmesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle ulusötesi şirketlerin iş birliğiyle uygulamaya koyduğu sorumlu oyun standartları, hem uyum süreçlerinde etkin bir koordinasyon sağlamış hem de çok sayıda işletmenin yönetiminde kalıcı katkılar sunmuştur. Devletlerin ise adil, toplumsal faydayı önceleyen ve şeffaf oyun politikalarını teşvik etmesi; tüketici haklarının korunması, sektörde etik standartların yerleşmesi ve yasa dışı faaliyetlerin caydırılması açısından vazgeçilmez bir yükümlülüktür. Tüm bu çok katmanlı yaklaşımlar, sorumlu ve sürdürülebilir bir kumar sektörünün inşası için rehber niteliğindedir.

YAZAR BEYANI	
Mali Destek/Teşekkür Beyanı:	Bulunmamaktadır.
Yazarların Katkıları	Eserin yüzde % 65'i ilk Yazar % 35'u ikinci yazar tarafından kaleme alınmıştır.
Çıkar Çatışması/Ortak Çıkar Beyanı	Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir.
Etik Kurul Onayı:	Gerekmemektedir.

KAYNAKÇA

- Akçalı, Berna Gür. "Structural Comparative Analysis of the Legal Definition of Gambling." *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1/2 (2015): 76-94.
- Allami, Youssef, "Strengthening Oversight and Integrity: The Multi-faceted Role of Centralized Player Tracking Systems in Gambling". *Addiction*, 11/7 (2024) 1149.
- Aydın, Duygu Hatipoğlu. "Hukuk-Ahlak İlişkisi Bağlamında Türk Hukukunda Kumar." *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 29/2 (2021): 1477-1499.
- Beckert, J., Lutter, M.: "The inequality of fair play: lottery gambling and social stratification in Germany". *European Sociological Review*. 25(4) (2008): 475–488.
- Birgün, "Kıbrıs'ta 'Şans Oyunları Yasası' sert eleştirilerle kabul edildi", 07.06.2025, (Erişim Tarihi 08.08.2025), <https://www.birgun.net/haber/kibris-ta-sans-oyunlari-yasasi-sert-elistirilerle-kabul-edildi-628105>.
- Birleşik Krallık Kumar Yasası, (UK Gambling Act), 2005, (Erişim Tarihi 09.11.2024), <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/19/contents>.
- Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), "Turizm İçin Küresel Etik Kurallar" (1999), (Erişim Tarihi: 18.02.2025), <https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism>.
- Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), "Turizm İçin Küresel Etik Kurallar" (Türkçe çeviri), TÜRSAB yayını, 1999, (Erişim Tarihi: 05.03.2025), https://www.tursab.org.tr/apps/OldFiles/dosya/14733/bmdto-turizm-icin-kuresel-etik-kurallari-unwto-global-code-of-ethics-f_14733_4881829.pdf.
- Birleşmiş Milletler, "Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (Türkçe Çeviri)", (Erişim Tarihi 05.02.2025), <https://unmik.unmissions.org/sites/default/files/regulations/06turkish/TInCovEcSocCulRights.pdf>.
- Birleşmiş Milletler, "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi", (Erişim Tarihi 05.04.2025), <https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/10122019101449insanhaklaribeyannamesi.pdf>.
- Birleşmiş Milletler, "Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi", (Erişim Tarihi 05.03.2025), https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020093321bm_05.pdf.

- Bunting, W.C. "A Better Legal Definition of Gambling: With Applications to Synthetic Financial Instruments and Cryptocurrency". *Albany Law Review*. 86/2 (2022): 257.
- Campbell C. S. and Smith, G.J. "Gambling in Canada—From vice to disease to responsibility: A negotiated History". *Canadian Bulletin of Medical History*. 20(1) (2003): 121-149.
- Cortes Pedro, Madureira, Osvaldo, "Gambling Laws and Regulations Macau 2023", ICGL, 2023, (Erişim Tarihi: 01.02.2024), <https://icgl.com/practice-areas/gambling-laws-and-regulations/macau>.
- Costes, J. M. Kairouz, S. Eroukmanoff, V. Monson, E. "Gambling Patterns and Problems of Gamblers on Licensed and Unlicensed Sites in France". *Journal of Gambling Studies*, 32/1 (2016): 79-91.
- Dilek, Sabahattin Emre, "Şans Oyunları Turizme Katılım Motivasyonlarından Biri Olabilir Mi?", *Journal of Tourism Theory and Research*. 4/2 (2018): 111.
- Dünya Turizm Örgütü (DTÖ), "Turizmde Global Etik İlkeler", (Erişim Tarihi 12.06.2024), <https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2019-11/turkey.pdf>.
- Esenyel. I.: "Yeni Şans Oyunları Yasası Değişiklikleri ve Sektörel Etki Analizi". *Kıbrıs Gazetesi*, (Erişim Tarihi:01.02.2025), <https://www.kibrisgazetesi.com/yeni-sans-oyunlari-yasasi-degisiklikleri-ve-sektorel-etki-analizi-makale,9732.html>.
- EU, "General Data Protection Regulation (GDPR)", 2016/679, 2016, (Erişim Tarihi 15.06.2025), <https://gdpr-info.eu/>.
- European University Centre for Cultural Heritage, International Conference on World Tourism: "Manila Declaration on World Tourism", 1980, (Erişim Tarihi: 14.07.2024), <https://www.univeur.org/cuebc/downloads/PDF%20carte/65.%20Manila.PDF>.
- FATF (2012-2025), FATF 10 ve 16 sayılı Tavsiyeleri "International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation", FATF, Paris, France, (Erişim Tarihi: 11.07.2025), www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html, 10-11.
- Financial Action Task Force (FATF), OECD and The Asia/Pacific Group on Money Laundering (APG), "Report on Vulnerabilities of Casinos and Gaming Sector", FATF Report, March 2009, (Erişim Tarihi: 06.02.2025), <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf->

gafi/reports/Vulnerabilities%20of%20Casinos%20and%20Gaming%20Sector.pdf.coredownload.pdf.

- Forrest, David. "Gambling Policy in the European Union: Too Many Losers?". *FinanzArchiv / Public Finance Analysis*. 64/4 (December 2008): 540-569.
- Gandullia, Luca; Leporatti, Lucia. "Distributional Effects of Gambling Taxes: Empirical Evidence from Italy", *The Journal of Economic Inequality*, 17 (2019): 565–590.
- Gainsbury, Sally M. "Online Gambling Addiction: The Relationship Between Internet Gambling and Disordered Gambling", *Curr Addict Rep*. 2/2 (2015):185-193. doi: 10.1007/s40429-015-0057-8.
- Gainsbury, Sally M. "Review of Self-exclusion from Gambling Venues as an Intervention for Problem Gambling", *Journal of Gambling Studies*. 30 (2014): 229–251.
- Gainsbury, Sally M. Blankers, Matthijs, Wilkinson, Claire, Schelleman-Offermans, Karen, Cousijn, Janna, "Recommendations for International Gambling Harm-Minimisation Guidelines: Comparison with Effective Public Health Policy". *Journal of Gambling Studies*, 30 (2014): 771-788.
- Gainsbury, Sally, *Internet Gambling: Current Research Findings and Implications*. New York: Springer, 4/42, (2012).
- Garrett, T. A. Paton D. Vaughan, L Williams, "Taxing Gambling Machines to Enhance Public and Private Revenue". *Kyklos*. 73/4 (2020):511.
- Griffiths, Mark D. "Does Gambling Advertising Contribute to Problem Gambling?", *Journal of Concurrent Disorders*,1/1 (2018):128-141. Giritli, Ayçin, Öztüren, Ali ve Çelik Ulusoy, Demet. "Kumarhane Turizmi: Küresel Etkiler, Zorluklar ve Çözümler Üzerine Bir İnceleme." *Tourism and Recreation*, 6/2 (2024): 329-345, <https://doi.org/10.53601/tourismandrecreation.1460905>.
- Hancock, Linda, Hao, Zhidong "Gambling Regulatory Regimes and the Framing of "Responsible Gambling" by Transnational Casino Corporations: Asia-Pacific Regimes in Comparative Perspective". *Asia Pacific Journal of Public Administration*. 38/3 (2016): 139-153.
- HiREACH, HiREACH Project on "Gambling Laws Around the World: A Comparative Study", (Erişim Tarihi: 14.03.2024), <https://hireach-project.eu/gambling-laws-around-world-comparative-study>.
- Ho H. W Phillips, J. "Macau 2.0: New Gaming Law and its Implications for Casino Market". *Gaming Law Review*. 27/3 (2023), s.106-116.
- Hobson, J. P. "Macau: gambling on its future?". *Tourism Management*. 16/3 (1995), s. 237-243.

- Hsu, Cathy HC. *Legalized Casino Gaming in The United States: The Economic and Social Impact*, USA: Routledge, 2014. https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2019-10/a23_resolutions_en.pdf.
- International Conference on World Tourism, "Manila Declaration on World Tourism", (Manila: International Conference on World Tourism, 1980), (Erişim Tarihi: 18.03.2025), <https://www.univeur.org/cuebc/downloads/PDF%20carte/65.%20Manila.PDF>.
- Jensen, C. "Money Over Misery: Restrictive Gambling Legislation in an Era of Liberalization". *Journal of European Public Policy*. 24/1 (2017): 119-134.
- Karakehya, Hakan, "Kumar Kabahati (Kabahatler K. M.34)". *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 8/2 (Aralık 2013): 229-42.
- Kelley, Joseph M, "Internet Gambling Law". *William Mitchell Law Review*. 26 /1, 4 (2000): 117.
- Kıbrıs Postası, "Berova: Şans Oyunları Yasası 10 milyon dolar ek gelir sağladı", 14.07.2025, (Erişim Tarihi 02.09.2025), https://www.kibrispostasi.com/c35-KIBRIS_HABERLERI/n568500-berova-sans-oyunlari-yasasi-10-milyon-dolar-ek-gelir-sagladi
- Kingman, S., "Gambling and the Risk Society: The liberalisation and Legitimation Crisis of Gambling in the Netherlands". *International Gambling Studies*, 4/1 (2004): 47–67. <https://doi.org/10.1080/1445979042000224403>.
- KKTC 26/2025 sayılı Şans Oyunları (Değişiklik) Yasası, Resmî Gazete, Sayı: 117, 6 Haziran 2025, (Erişim Tarihi 01.09.2025), <https://mevzuat.gov.ct.tr/Portals/48/31-2009-SANS%20OYUNLARI%20YASASI.pdf>.
- KKTC 31/2009 sayılı Şans Oyunları Yasası, (Erişim Tarihi: 12.01.2025), http://www.mahkemeler.net/yasa_arama,31/2009.
- KKTC 40-2016 sayılı Casino İşletmecileri Birliği Yasası, (Erişim Tarihi: 05.01.2025), <http://mahkemeler.net/40-2016,31/2009>.
- KKTC 55/1999 sayılı Kara paranın Aklanmasının Önlenmesi Yasası, R. G. 149 08.11.1999, (Erişim Tarihi: 12.03.2025), <http://www.kktcmerkezbankasi.org/sites/default/files/mevzuat/ys55-1999.pdf>.
- KKTC 71/2007 sayılı Şans Oyunları Hizmetleri Vergisi Yasası, Kabul Tarihi: 2 Temmuz 2007, 44/2010 ve 35/2024 sayılı değişiklik yasasıyla değiştirilmiş ve birleştirilmiş şekliyle, (Erişim Tarihi 10.10.2025), 71-2007- Şans Oyunları

- Hizmetleri Vergisi Yasası- 35-2024 sayılı Değişiklik Yasası İle Birleştirilmiş_2.doc.
- KKTC Anayasası, 05.05.1985, (Erişim Tarihi 09.10.2025), <https://mevzuat.gov.ct.tr/Portals/48/ANAYASA.pdf>.
- KKTC Yasa, Bölüm 325, Oyun Kağıdı (Tüketim Vergisi), (Erişim Tarihi: 12.09.2024), <http://www.mahkemeler.net/yasa arama, 31/2009>.
- KKTC, Fasıl 113 Limited Şirketler Yasası, (Erişim Tarihi: 15.04.2024). <https://www.kkctmerkezbankasi.org/tr/node/961>,
- Korn, D. A. Shaffer, H. J. "Gambling and the Health of the Public: Adopting a Public Health Perspective". *Journal of Gambling Studies*. 15 (1999): 289-365.
- Laksmidewi, Cok Dian, "The Legal Implications of Signing the UNWTO Framework Convention on Tourism Ethics for the Sustainable Tourism Development in Indonesia". *International Journal of Law Reconstruction*, 6/2 (2022): 197-211.
- Lee, S. Zhai, X. Lee, M. Luo, Q. "Current Status of CSR Practices in the Casino Industry: A Comparison Between the US and Macau". *Journal of Hospitality and Tourism Management*. 48 (2021), 331-343.
- Li Sheng, Edmund, Anning, Zhang, Yin, Yechang, "A City Profile of Macau—The Rise and Fall of a Casino City", *Cities*, 140 (2023): 104431.
- Lycka, Martin, "Online Gambling: Towards a Transnational Regulation?". *Gaming Law Review and Economics*. 15/4 (2011), 179-195.
- Macalus, Nora, Hoy, Marcus, "Monitoring Problem Gamblers Raises Privacy Issues" içinde *Bloomberg Law, Privacy & Data Security Law* (Ed: Donald G. Aplin), Bloomberglaw, 2015, (Erişim Tarihi: 12.03.2025), <https://news.bloomberglaw.com/privacy-and-data-security/monitoring-problem-gamblers-raises-privacy-issues>.
- Mansfeld, Yoel, "The Role of Security Information in Tourism Crisis Management: The Missing Link", içinde *Tourism, Security and Safety: From Theory to Practice*, eds. Yoel, Mansfeld and Abraham Pizam, (Oxford: Butterworth-Heinemann, 2006), 271.
- Marguerite Regan, et al. "Policies and interventions to reduce harmful gambling: an international Delphi consensus and implementation rating study". *The Lancet Public Health*, 7/8 (2022): e705-e717.
- McCabe, Scott, Diekmann, Anya, "The Rights to Tourism: Reflections On Social Tourism and Human Rights." *Tourism Recreation Research*. 40/2 (2015): 194.

- Mcloughlin, E. Heery, E. "Regulation of Gambling Advertising". 2022, s.5-7, (Erişim Tarihi: 10.02.2025), https://data.oireachtas.ie/ie/oireachtas/libraryResearch/2022/2022-07-18_l-rs-note-regulation-of-gambling-advertising_en.pdf,
- Mcloughlin, E. ve E. Heery. "Regulation of Gambling Advertising". 2022, 5-7, (Erişim Tarihi: 10.02.2025), https://data.oireachtas.ie/ie/oireachtas/libraryResearch/2022/2022-07-18_l-rs-note-regulation-of-gambling-advertising_en.pdf.
- Mcmahon, N. Thomson, K. Kaner, E. Bamba, C. "Effects of Prevention and Harm Reduction Interventions on Gambling Behaviours and Gambling Related Harm: An Umbrella Review". *Addictive Behaviors*. 90 (2019): 380-388.
- Miers, David. "Regulation and the Management of Risk in Commercial Gambling in Great Britain." *International Gambling Studies*, 15/30 (2015): 422-434.
- Moon, Kwangjin, Dan Cho, Hyo, "Biopolitics and a right to tourism", *Current Issues in Tourism*. 27/8 (2024): 1265-1280. doi:10.1080/13683500.2023.2203852.
- Mykhailov, Stanislav, Savina. Nataliia, "Introduction of Tools For Social and Economic Protection of Operators and Consumers as a Part of Destigmatisation of Gambling". *Green, Blue and Digital Economy Journal*. 4/3 (2023): 45-51.
- Noreen Breakey and Hugh Breakey, "Is there a right to tourism?", *Tourism Analysis*, 18.6 (2013): 739-748.
- Online Dictionary, Random House, 2009, <http://dictionary.reference.com/browse/gambling>.
- Paşaoğlu, Cengiz, Emel, Cevheroğlu, "Bulut Bilişim Sistemleri Kapsamında Kişisel Verilerin Şifreleme Yöntemleri ile Korunması". *Bilişim Teknolojileri Dergisi*. 13/2 (2020): 183-195.
- Radomskaya Valeriya, Bhati, Abhishek Singh, "Examining the legitimacy landscape of the right to tourism", *Tourism Management Perspectives*. 57 (2025): 101365.
- Raoul, V. Bianchi, Marcus L. Stephenson Hannam, Kevin, "The contradictory politics of the right to travel: mobilities, borders & tourism". *Mobilities*. 15.2 (2020): 290-306.
- Reith, G. "Gambling and the contradictions of consumption: A genealogy of the 'pathological' subject". *American Behavioral Scientist*. 51(1) (2007): 33-55.
- Republic of Ecuador, "Constitution of the Republic of Ecuador" (2008), (Erişim Tarihi: 15.04.2025),

- <https://pdba.georgetown.edu/Constitutions/Ecuador/english08.html>.
United Mexican States, "Political Constitution of the United Mexican States" (Last amended 2023), (Erişim Tarihi: 20.07. 2024), https://www.constituteproject.org/constitution/Mexico_2023.pdf.
- Roadtrip Project, "Comparative Analysis of Gambling Laws Across Countries", (Erişim Tarihi: 08.06.2024), <https://roadtripproject.eu/comparative-analysis-gambling-laws-across-countries>.
- Scott Julie, Aşıkoglu, Şahap, "Gambling with Paradise? Casino Tourism Development in Northern Cyprus". *Tourism Recreation Research*. 26/3 (2001), 51-61.
- Sheng, Edmund Li, Zhang Anning, Yechang, Yin. "A City Profile of Macau—The Rise and Fall of a Casino City". *Cities*. 140 (2023): 104431.
- Singer, Joseph William, *The Paradoxes of Property*, New Haven & London: Yale University Press, 2000.
- Standen, Jeffrey A. "Gaming Law vs. Gambling Law". *Gaming Law Review and Economics*. 15/12 (2011): 777-783.
- State of Nevada. "The Constitution of the State of Nevada", (Nevada Anayasası), Nevada Eyaleti, 1864, (Erişim Tarihi: 14.02.2025), <https://www.leg.state.nv.us/Const/NVConst.html>.
- T.C. 5326 sayı ve 30/3/2005 tarihli Kabahatler Kanunu, Yayımlandığı Resmî Gazete Tarih 31/3/2005 Sayı: 25772 (Mükerrer) (Erişim Tarihi: 15.02.2025), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5326&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.
- Tanrısevdi, Abdullah ve Şahin Çavuş, "Özel İlgi Turizmi ve Özel İlgi Turizmi Kapsamında Kuşadası ve Çevresinde Var Olan Potansiyel Kaynaklar Üzerine Kuramsal Bir İnceleme". *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 14/1 (2003): 9-22.
- Töre, Vedat Özgür, "Casino Tourism: The Relationship Between Casino and Tourism", *FTN News*, 21.03.2019, (Erişim Tarihi: 01.09.2024), <https://ftnnews.com/other-news/36589-casino-tourism-the-relationship-between-casino-and-tourism>.
- Trauer, B. "Conceptualizing Special Interest Tourism—Frameworks for Analysis." *Tourism Management*, 27/2 (2006): 183-200.
- TÜRSAB, "Turizm İçin Küresel Etik Kuralları." Santiago, 1999, (Erişim Tarihi: 12.08.2024), https://www.tursab.org.tr/apps/OldFiles//dosya/14733/bmdto-turizm-icin-kuresel-etik-kurallari-unwto-global-code-of-ethics-f_14733_4881829.pdf.

- UK Gambling Act 2005, Chapter 19, An Act to make provision about gambling, 7th April 2005, Part 1, Art. 1, (Erişim Tarihi: 12.06.2025), https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/19/pdfs/ukpga_20050019_en.pdf.
- UK Gambling Commission, "Licence Conditions and Codes of Practice (LCCP)", 2020, (Erişim Tarihi:12.06.2025), <https://www.gamblingcommission.gov.uk/licensees-and-businesses/lccp>.
- UN and The World Tourism Organization. "Global Code of Ethics For Tourism", Resolution adopted by the General Assembly, A/RES/56/212 Global Code of Ethics for Tourism The General Assembly, 21. 12. 2001 (Erişim Tarihi: 12.01.2025), <https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism#:~:text=The%20Global%20Code%20of%20Ethics%20for%20Tourism%20sets%20a%20frame,beginning%20of%20the%2021st%20century>.
- UN European Economic and Social Committee, "Declaration on Social Tourism", Brussels: EESC, 2002, 09 CP 70 EN.doc (europa.eu), (Erişim Tarihi: 12.05.2024). UN European Economic and Social Committee, "Declaration on Social Tourism". Brussels: EESC, 2006, (Erişim Tarihi: 12.05.2024).<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:318:0067:0077:EN:PDF>.
- UN World Tourism Organization (UNWTO), "Global Code of Ethics for Tourism". 1999, (Erişim Tarihi: 12.06.2024), <https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism>.
- United Nations World Tourism Organization (UNWTO), "Global Code of Ethics for Tourism" (Santiago: UNWTO, 1999), (Erişim Tarihi: 14.02.2025), <https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism>.
- United Nations, "Universal Declaration of Human Rights", (1948), (Erişim Tarihi: 12.07.2024), <https://www.un.org/tr/about-us/universal-declaration-of-human-rights>.
- United Nations, Government of the People's Republic of China and Government of the Republic of Portugal. "Joint Declaration on the Question of Macao (with annexes)". Signed in Beijing, April 13, 1987. Registered by China and Portugal at the United Nations, (March 22, 1988), (1948), (Erişim Tarihi: 08.10.2025), https://www.fmprc.gov.cn/eng/zy/wjls/3604_665547/202405/t20240531_11367581.html.

- University of Macau, “About Macau – Chang Lab”, (Erişim Tarihi: 10.10.2025), <https://changlab.fhs.um.edu.mo/>.
- UNWTO, “BMDTÖ Turizm İçin Küresel Etik Kuralları - UNWTO Global Code of Ethics for Tourism”, (Erişim Tarihi: 12.02.2025), https://www.tursab.org.tr/apps/OldFiles/dosya/14733/bmdto-turizm-icin-kuresel-etik-kurallari-unwto-global-code-of-ethics-f_14733_4881829.pdf.
- UNWTO, “Resolutions Adopted by the General Assembly at Its Twenty-Third Session”, Resolution A/RES/708(XXII), 9 -13 September 2019, Saint Petersburg, Russian Federation, (Erişim Tarihi: 12.02.2025), https://prewebunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2019-10/a23_resolutions_en.pdf?VersionId=Rgjc_.Ohk9VgXQyFGOoZbANf6tFzLDd3.
- UNWTO, United Nation the World Tourism Organization. “Manila Declaration on World Tourism”. The World Tourism Conference, 27 September to 10 October 1980, Manila, Philippines, (Erişim Tarihi: 12.02.2025), <https://www.univeur.org/cuebc/downloads/PDF%20carte/65.%20Manila.PDF>.
- USA, Nevada Revised Statutes (NRS) 463.15997(4)(a) ve (b), 2019, Kumar Lisansı ve Kontrolü Gözden Geçirilmiş Yasası, (Erişim Tarihi: 10.02.2025). <https://www.leg.state.nv.us/NRS/NRS-463.html>.
- Vatan Mehmet, “Şans Oyunları yasasında değişiklik: Neden sert eleştirildi?”, Kıbrıs Postası, 07.06.2025, (Erişim Tarihi 29.08.2025), https://ww2.kibrispostasi.com/c35-KIBRIS_HABERLERI/n563457-sans-oyunlari-yasasinda-degisiklik-neden-sert-elestirildi.
- Velasco, Veronica, et. all. “Prevention and Harm Reduction Interventions for Adult Gambling at the Local Level: An Umbrella Review of Empirical Evidence”. International Journal of Environmental Research and Public Health, 18/18 (2021) 9.
- Williams, Leighton Vaughan, Thomas A. Garrett, and David Paton. “Taxing Gambling Machines to Enhance Tourism”. The Journal of Gambling Business and Economics.13/2 (2020): 83-90.
- Williams, Robert, “Prevention of Problem Gambling: A Comprehensive Review of the Evidence and Identified Best Practices (# 3167)”, Report for The Ontario Problem Gambling Research Centre and The Ontario Ministry of Health and Long Term Care, (2012): 35-37, (Erişim Tarihi: 12.07.2024), <https://opus.uleth.ca/server/api/core/bitstreams/6f4fb077-f557-4fd2-a218-17eb70bdbdc0/content>.
- World Health Organization, “Public Health Implications of Gambling Policies: Responsible Gambling Practices,” WHO Guidelines, 2017. (Erişim Tarihi

29.09.2025),
sheets/detail/gambling.

[https://www.who.int/news-room/fact-](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/gambling)

Zeisel, H., Tec. N. "The Law, Gambling, and Empirical Research". Stanford Law Review. 17/5 (1965), 990. doi:10.2307/1227002, s. 990-996.

Zevkliler, Aydın, Acabey, Mehmet Beşir, Gökyayla, K. Emre, Medeni Hukuk. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, Ekim 2000.